MOSESNEC ÖTÖDIC KÖNYVE, KIT KÖZNEWEL MAGYAROL: TÖRVENY SVMMAIANAC KÖNYVENEC NEVEZÜNC.

§ Ez Könyvben Moſes elöſſer az el mult dolgokat beſſelli meg röuideden, Az után az Iſten Töruényét ſámlállya elö, és azt nagy ſorgalmatoſſággal magyarázza nékiec, és annac meg tartáſára inti. Be foglálltatic pedig ez Könyvben, Az kiöueteltöl fogua, az negyuenedic eſtendönec keet utólſo hauánac hiſtoriái,

Deuteron: 1. verſ: 3.

ELSÖ RESZ.

¶ Meg beſſélli röuideden Moſes az Horeb hegyétöl fogua az Cades Barneaig lett dolgokat; Az kémeknec az Chanaan földénec meg kémlélére való boczátaſát, Es az Iſtennec az hitetlenec ellen való végezéſét.

1 Zec az Igec, mellyeket ſiólot Moſes az egéſi Izraelnec, az Iordan vizén innét, az puztában, az ſíc mezöſégen az veres tenger ellenébe, Paran és Tophel, és Laban, és Haſeroth, és Dizahab között.

a. Azt akarſa mondani, hogy tizen egy napi iáro föld Horebtöl az Seir hegyénec után Cadeſigáre.

2 a Tizen egy napi iáró földön Horebtöl foguan az Seir hegyénec után az Cades Barneaiglan.

3 Lön pedig negyuenedic eſztendöben, tizen eggyedic hólnapban, az hólnapnac elsö napian, ſiola Moses az Izrael fiainac mind á ſierint az mint parantſolt vala az WRö néki azoc felöl.

4 Minec vtánna meg verte vólna Sihont az Emorrëuſoknac királlyát, az ki lakic vala Hesbönban: Es Ogot az Baſannac királlyát Edreiben, az ki lakic vala Aſtharothban. Numer: 21.

5 Az Iordan vizén innét Moabnac földén, Kezdé Moſes magyarázni az Töruént, monduán:

6 Az mi WRvnc Iſtenünc ſiólot mi nékünc, az b Horeb hegyen, ezt monduán: Elég ti néktec hogy ez ideiglaktatoc ez hegy alatt.

b: Az Horeb es Sinai, egy hegy, Czac hogy az Nap keleti réſzét hiſttác Sinainac, Az Nap nyugati réſzét Horebnec.

7 Tërülyetec, indullyatoc vtra, és mennyetec az Emorrëuſoc hegyére, és annac minden ſomſéd hegyeire, mezöſégre, hegyes völgyes földre, és dél felé, az tengernec partyaira, az Chananëuſoc földére, és az Libanuſra, mind az Euphrates neuö nagy folyó vizíglen.

8 Imé

8 Imé az földet à melly elöttetec vagyon néktec adtam, mennyetec bę és biriátoc azt à földet, mellyről meg eskütt az WR az ti Atyáitoknac, Abrahamnac, Isháknac és Iácobnac, hogy azt iöuendöre nékiec adná, és ő vtáñoc az ő Maguoknac.

9 Es ſiolottam vala tinéktec abban az idöben, ezt monduán: Nem viſelhetlec ennen magam titeket.

10 Az ti WRATOC Iſtentec megſokaſitot titeket, el annyira: hogy olly ſokan legyetec moſt, mint az Eegnec czillagi.

(11 Az ti Atyáitoknac WRA Iſtene, ſokaſitſon meg titeket ezer ſierrelis inkáb hogy nem mint moſt vadtoc, és áldgyon meg titeket az miképpen igéretet tett néktec.)

Exod: 18.

12 Miképpen viſelhetem el én magam az ti dolgaitokat, és az ti terheteket, és à ti töruéńkezéſteket?

13 Adgyatoc közzületec bölcz férfiakat és értelmeſeket, és az ti nemzetſégtec között eſmeretteſeket, kiket tizt viſelöcké tegyec ti elöttetec.

14 Es felelétec énnékem, ſ-mondátoc: Ió dolog az mit mondál hogy miuellyünc.

15 Válaſtuán annac okaért à ti nézetſégteknec feiedelmit, bölcz férfiakat és eſmeretteſeket, öket feiedelemé téuém elöttetec, ezeredeſecké, ſiázadoſocká, ötuenedeſecké, tízedeſecké, és az ti nemzetſégtec között való tizt tartocká.

16 Es meg paranczolám az idöben az ti biraitoknac, monduán: Halgaſſátoc az ti atyátokfiainac ügyeket, és itéllyetec igazat à férfiu között és az ő attyafia között, az iöueuény közöttis.

17 Ne legyetec ſiemély válogatóc az itéletben, à mint à kicziñt vgy az nagyotis meg halgaſſátoc, ne féllyetec ſenki ſiemélyétöl, mert az itélet az Iſtené. Az mi pedig nehéznec tettzic tinéktec, én elömbe hozzátoc, és én meg halgatom azt.

18 Es meg paranczoltam tinéktec az idöben mindeneket, à mellyeket kellene czelekednetec.

Infrà 16. Leuit: 19. Prouerb: 24. Eccleſ: 42.

19 El induluán pedig az Horeb hegyétöl, mind el iártúc az nagy puztát, és az röttenetes vtat à mellyet láttatoc az Emorręus hegyén, à miképpen paranczolta vólt az mi WRunc Iſtenünc mi nékünc. Es végre iutánc Cades Barneahoz.

20 Es meg mondám tinéktec: El iuttatoc ſiinte az Emorręus hegyeig, mellyet az mi WRunc Iſtenünc ád mi nékünc.

21 Imé meg adta az te WRad Iſtened az földet, menny fel biriad azt, az miképpen meg mondotta à te Atyáidnac WRA Iſtene teneked, Ne fély és meg ne rötteny.

22 Iárúlátoc pedig én hozzám mindnyáián ti, és mondátoc: Boczáſſunc férfiakat mi elöttünc, és kémlyéc meg mi nékünc à földet, és beſiéllyéc meg mi nékünc az dolgot, és az vtat az mellyen

fel

fel mennyünc, és à városokat az kikre mennyünc.

Numer: 13. 23 Melly dolog tettzéc én nékem, és válaztéc ti közzületec tizenkęt férfiakat, minden nemzetségből eggyet eggyet.

24 Kic el indúluán fel mentec arra az hegyre, és mentec az Eschol völgyéig, és meg kémlettéc az földet.

25 Es hoztac az ö kezekben annac az földnec gyümölczében, és meg beſiéllettéc mi nękünc az dolgot, és mondánac: Ió az föld az mellyet az mi WRVNC Istenünc ád mi nékünc.

26 Es mind az által nem akarátoc fel menni, hanem ellene tusakodátoc à ti WRATORNAC Istenteknec beſiédének.

27 Es zugolodátoc az ti Sátoritokban, monduán: Miuel hogy gyülölt minket az WR, azért hozot ki minket Ægyptumnac földéből, hogy adna minket az Emorręusnac kezébe, hogy el veſitene minket.

28 Houá mennenc mi? Az mi attyánkfiai meg röttentéc az mi ſijuceinket, monduán: Ez az nép nagyob és ſiálasb mi nálúnknál, az városoc nagyoc és az Eegîg rakattattac azoknac erösſégec, és Oriáſoknac fiaitis láttúc ott.

29 Ackor mondottam néktec: Ne röttegietec és ne féllyetec azoktól.

30 Az ti WRATOC Istentec léſſen à ki elöttetec mégyen, ö hadakozic ti éröttetec mindeneſtöl foguán, vgy à miképpen czelekedett veletec Ægyptusban az ti ſiemetec elött.

31 Es miképpen az puſztában, holott láttad hogy hordozott tégedet az te WRad Istened, miképpen hordozni ſiokta az ember az ö fiát, mind az egéſi vton az mellyen iártatoc, mîglen iutnátoc ez helyre.

32 Mind az által nem hiuétec az ti WRATORNAC Istenteknec.

33 Az ki elöttetéc iár vala az vton hogy helyet rendelne ti néktec az holott tábort iárnátoc, tüzben éijel, hogy meg mutatná néktec az vtat az mellyen iárnátoc, és felhöben nappal. Exod: 13.

34 Meg hallá pedig az WR az ti beſiédeteknec ſiauát, és meg haraguuéc, és meg esküuét mondván:

Numer: 14. 35 Ez gonoſi nemzetségből való emberec közzül, eggyis nem láttya az ió földet, melly felöl meg esküttem hogy iöuendöre adnám az ti Attyáitoknac.

36 Az Chalebtöl Iephune fiától meg válua, mert ö meg láttya azt, és ö neki adom az földet az mellyet tapodott, és az ö fiainac, annac okaért mert tökélletes vólt az WR után való iárásában.

37 Męg én reámis meg haraguéc az WR ti miattatoc, ezt monduán: Te ſem mégy oda bę. Infrà 3.4. & 34.

38 Az Ioſue az Nun fia, à ki áll te elötted, ö mégyen bę oda, azért ötet biztaſſad, mert ö oſitya el azt az földet az Izraelnec örökſégül.

39 Es az ti kiczinkeitec az kik-

ről siólátoc hogy prędára valóc léſſnec, és az ti haitoc az kic nem tudnac moſt ſem iót ſem gonozt, azoc meñec bę oda, ő nékic adom azt, és ők biriác azt.

40 Ti pedig meg tęrvén mennyetec az puztába, az veres tengernec útán.

41 És azt felelétec és azt mondátoc énnékem: Vétkeztünc az WR ellen, mi fel mégyünc és hadakozunc minc az ſierint à mint paranczolta mi nékünc az mi Wrunc Iſtenünc, és mindnyáián el kéſiülétec hadakozó fegyuerecckel, és kęſſec valátoc fel menni az hegyre.

42 Monda pedig az WR énnékem: Mond meg ő nékic, Ne mennyetec fel és ne hartzollyatoc, mert nem vagyoc köztetec, hogy meg ne veretteſſetec à ti ellenſégtektől.

43 És ezeket meg mondám ti néktec, és nem fogadátoc, Sőt inkáb ellene tuſakodátoc az WR beſiédének, és vakmerő képpen fel menétec az hegyre.

44 Annac okaért ki iöue az Emorręus az ki lakic vala azon az hegyen ti elötekbe, és meg kergetének titeket nem külömbē mint az méhec ſioktac czelekedni, és vágánac titeket Seirben mind Hormaiglan.

45 És meg tęrvén onnét ſirátoc az WR előtt, és nem halgatá meg az WR à ti ſiótokat, és nem figyelmezéc az ti beſiédetek-

e: Ez vtolſo ſententiából az ſido ma-

46 e És lakátoc Cadesben ſoe napiglan, az napoknac ſiámoc ſierint, mellyekben (máſutt) laktatoc.

gyarázoc azt mondgyác, hogy Cades Barneaban tizenkilentz e- máſuttis tizen értelme az annyit laktac

ſztendeig laktac az Izraelitác, miképpen az vtán kilentz eztendeig bódoſtnac. Iellehet ezis lehet mondáſnac: Hogy az földnec meg hémlése után, ott, mennyit az előtt. &c.

II. Rész.

Beſélli Moſes mimódon meg tilrotta Iſten őket, minec vtánna az igeretnec föld de felé fordultac vólna negyuenedic ezrendőben, hogy az Eſau maradękinac kiket Edomitáknac hijnac vala, az Ammonitáknac és az Moabitáknac, kic az Loth fiaitól ſarmaztac vala, ne árthanának. Vtólſor az Sihon király ellen való hadat beſélli meg.

1 ANNAC vtánna meg tęrvén menénc amaz puztába az veres tengernec útán, à miképpen ſiólot vala én nékem az WR, és meg kerültüc az Seir hegyet ſoc napokig. d

d: Tudni illic: 38. egéſz ez- tendeig.

2 Az után ſiola az WR énnékem illyen képpen:

3 Eleggé kerültétec ez hegyet, tęrüllyetec Eſiac felé.

4 És az népnec paranczold meg monduán: Ti maydan által mentec az ti attyátokfiainac, az Eſau fiainac határokon az kic lakoznac Seirben, ióllehet tartanac ti tőlletec, mind az által meg láſſátoc hogy őket meg ne bántſátoc.

5 Ne ingerlyétec őket, mert nem adoc az ő földekben ti néktec ezac egy talp nyomdoknitis, mert örökſégül Eſaunac adtam az Seir hegyét.

6 Eetelt pénzen vegyetec ő tőlöc hogy egyetec, és még vizetis pénzen vegyetec ő tőlöc hogy igyatoc.

7 Mert

7 Mert az te WRad Iſtened meg áldott tégedet az te kezednec minden munkáiában, és iól tudgya hogy è nagy puztán iárſi: Immár negyuen eztendőtől fogua az te WRAD Iſtened vólt te veled, és ſemminélkül nem ſiűkölkedtél.

8 Es által menénc à mi atyánkfiai között az Eſau fiai között kic lakoznac vala Seirben, az puztánac útán Elathtól és Eſiongabertől fogua. El tęrűluén pedig által menénc az Moab puztáiának útára.

9 Es monda az WR énnékem: Ne hadakozzál az Moab ellen és ne ingerlyed ötet haddál. Mert nem adoc az ő földében te néked ſemmi örökſéget, mert az Loth fiainac adtam ARt[b] örökſégül.

10 [c] Emimec laktac abban annac elötte, nagy nép, ſoc, és magas, mint az Anach fiai.

11 Oriaſoknac aliatnac vala azokis mint az Anach fiai, és az Moabitác hijtác ötet Emimeknec.

12 Az Seirben pedig laktanac Horimoc az elött, kiket az Eſau fiai ki űztéc, és el veſitettéc ötet az ő ſiinec elől, és azoknac helyekben laktac, az miképpen czelekedéc Izraelis az ő örökſégének földében, az mellyet adot nékiec az WR.

13 Moſt kellyetec fel és menyetec által Zared patakán, és által menénc azon.

14 Az időtől fogua pedig hogy el indúltunc Cades Barneatól, miglen által menénc Zared patákán, harmintz nyóltz eztendőtölt, miglen mind meg emézténéc à hadakozó [d] férfiaknac nemzetſége az táborból, az mint meg eskütt vala az WR nékiec.

15 Ennec felötte az WRnac kezeis vala ő raytoc, hogy el veſitené ötet az táborból, miglen mindeneſtől meg emézténénec.

16 Minec vtánna pedig meghóltac vólna mind az hadakozó férfiac az nép közzül.

17 Sióla ackor az WR énnékem, ezt monduán:

18 Ma te által mégy Moabnac határán AR felé.

19 Es mikor közel iútſi az Ammon fiaihoz, meg ne haborgaſſad ötet, ne ingerlyedis ötet, mert nem adoc te néked az Ammon fiainac földéből ſemmit örökſégül. Mert az Loth fiainac adtam azt birodalmúl.

20 Oriaſoc földének tártottac aztis, Oriaſoc laktac azon régenten, kiket az Ammonitác Zamzummimoknac hijttac.[e]

21 Ez az nép nagy, ſoc, és magas vala mint az Anacimoc, és ki veztette ötet az WR az Ammonitác elött, és birtác ötet, és laktanac az ő helyekben.

22 Az miképpen czelekedett az Eſau fiaiualis kic Seir hegyen laknac, kikért el puztîtá az Horęuſokat, hogy az ő örökſégeket biruán laknánac azoknac helyekben mind ez mai napſiglan.

23 Az Auęuſokatis [f] az kic laknac vala Házerimben mind Az-

[b] AR, fő városnac neue volt az Moabitác tartományában, annac neue alatt érti az egéſs tartománt.

[c] Emimec laktac, az nagy tőttenetes emberec, kic ollyan nagyoc és magaſſac voltac mint az Anac fiai, az az, mint az Oriaſoc. mert iollehet az Oriaſoc à Noe idciében el vęſtec vala az ő ſzán vizben, mind az által az vtánis meg ſzaporoditac volt, mint ez Moſes iraſa bizonittya.

[d] Hadakozó férfiaknac nemzetiket azokat, az kic búſz eztendőnec fellőtte voltac, kiket Iſten mind el vęzté à puztában.

[e] Zamzummim, az az, Latroc, hegyetlenec, vén lopót.

[f] Az Auęuſoc az Paleſtinának régi lakóſi voltac: 13 kiket az Philiſtheuſoc űztec volt ki az földről, melly Philiſtheuſoc az Cophtorimtól származtac. Gen. 10.

zaig, az Caphtorim nemzetségi az kic ki iöttec vólt Caphtorból, el veſitéc, és lakánac az ő helyekben.

24 Kellyetec fel azért, indúllyatoc, költözzetec által az Arnon patakán. Láſſad imé kezedbe adtam az Sihont Hesbonnac királyát, az Emorrëuſt és annac földét, foglald el azt, és hadakozzál ő ellene.

25 Ez mai napon kezdem te néked ezt adni, hogy féllyenec és rettegienec te elötted minden népec kic az Eeg alatt vadnac, Es fognac te elötted félni és rettégni, valakic az te híredet hallyác.

26 Ez okaért küeteket küldéc az Cedemoth puztából, az Hesbonbéli Sihon királyhoz, békeſéges beſéduel ezt izenuén:

27 Hadd mennyec által az te földeden, czac az orſiág útán mégyec, nem hayloc ſem iobra ſem balra

28 Eleſéget pénzen adgy én nékem, hogy egyem, vizetis pénzen adgy énnékem hogy igyam, czac gyalog mégyec által.

29 Az miképpen czelekedtec én velem az Eſau fiai, à kic lakoznac Seirben, és az Moabitác az kic Arban laknac, mîglen által költözem az Iordan vizén, arra az földre, mellyet à mi WRunc Iſtenünc ád mi nékünc.

30 De nem akará az Hesbonbéli Sihon király hogy által mennénc az ő földén, mert meg kemenitette vólt az te WRad Iſtened az ő lelkét, és engedetlenné tette az ő ſiuét, hogy adná ötet az te kezedbe, az mint moſt nyilván látod.

31 Monda pedig az WR énnékem: Láſſad, imé te birtokodba kezdettem adni az Sihont és az ő földét, foglald el azt örökſégül, hogy az ő földe örököd légyen.

32 Annac okaért ki iöue Sihon mi elönkbe minden népéuel egyetembe Lahasba, hogy velünc meg vína.

33 De à mi WR VNC Iſtenünc adá ötet mi kezünkbe, és le vágúc ötet és az ő fiait, minden népéuel egyetembe.

34 Meg véuüc ő néki minden várositis azon időben, és el rontottúc azokat mind, ſem férfiakat, ſem aſiſioni állatokat, ſem az kiczińkeket nem hattuc eleuenen.

35 De mind az által az barmokat prędára vettüc közöttünc, az városokbéli ragadományockal egyetembe, mellyeket meg vöttünc vala.

36 Aroertöl fogua, melly vagyon az Arnon patakánac partyán, és az völgyben való városttúl foguán mind Gileadîg, egy város ſem vólt melly meg menekedet vólna mi elöttünc, mind azokat az mi WR VNC Iſtenünc adta az mi birtokunkba.

37 De mind az által az Ammon fiainac földére nem mentél, tudni illic az Iabboc patac mentébe való földre. Sem az hegyen

gyen való városokra, sem pedig azokra az helyekre az mellyektől az mi WRvnc Istenünc meg tiltot.

III. Rész.

Beszélli Moses az Og király ellen való diadalmát, és az meg vőtt földnec el osztását, az Ruben, Gad, és a Manasse fél nemzetségének. Esmér az Iosuenac feiedelemségre való választ ás. Az ő maga könyörgését az igeret földének meg látásáért, és hogy Istentől meg nem halgattatot.

1 MEg tęruén pedig fel ménénec Basan vtán, és ki iőué mi elönkbe à Basanbéli Og Király minden ő népéuel egyetembe, hogy meg hartzolna mi velünc Edreiben.

2 De az WR monda énnékem: Ne félly tőle, mert te kezedben adtam őtet minden ő népéuel és földéuel egyetembe, és vgy czelekedgyel ő véle, az mint czelekedtél Sihonual az Emorręusoc királyáual, melly Hesbonban lakic vala.

3 Kezünkbe adá annac okaért az mi WRvnc Istenünc à Basanbéli Og királtis minden ő népéuel egyetembe, és annîra meg verüc őtet, hogy egy sem maradna eleuenen bennec.

4 Azon időben meg vęuüc minden ő városit, nem vólt czac egy városis kit meg nem vőttünc vólna ő tőlöc, hatuán várost, Argob nac minden tartományát, Basanbéli Og királynac orsiágában.

5 Ezec pedig az városoc mind meg valánac erősítetuén magas kőw falackal, kapúckal, és zárockal, egyęb kő falnélkül való soc városoktól meg válua.

6 Mellyeket el rontánc, az mint czelekedtünc vala az Hesbonbéli Sihon Királyual, el rontuán minden várost, és le váguán férfiakat, asiſioni állatokat, és az kiczińdedeket.

7 De minden barmokat, és az városoknac minden ragadomániť el prędálóc magunknac.

8 El foglalóc annac okaért az időben az földet az Emorręusoknac kęt királyoknac kezekből, melly az Iordan vizén innét vala, az Arnon pataktól fogua Hermonnac hegyeig.

9 (Az Sidon városbéliec az Hermont Sirionnac, és az Emorręusoc Senirnec hijác.)

10 Az sic mezőségnec minden városit, és az egész Gileadot, és az Basant mindenestől fogua Salchabîg és Edreiig, mellyec az Basanbéli Og királynac orsiágnac városi vóltac.

11 Mert czac egyedül az Basanbéli Og Király maradot vólt az töb Oriasoc közzül. Imé az ő ágya vasból czináltatot ágy, melly nem de it Rabbathban Ammon fiainál vagyoné? Kinec mérteke férfiui könyök nec mérteke sierint kilencz sing, siéle pedig négy sing.

12 Azt pedig az földet mellyet ackor meg vőttünc vala, Aroertől fogua melly vagyon az Arnon patac mellet, és az

a: Az Og Király nagy vas ágya.

Gilead földénec haſon felét, és annac városit adám az Ruben és Gad nemzetſéginec. Num: 32.

13 Az Gileadnac pedig maradékiát, és az egéſi Baſant az Og királynac orſiágát adám az Manaſſe fęl nemzetſégénec, az Argobnac minden tartományát egéſi Baſanual egyetembe, melly Oriaſoc földénec hiuattatic vala.

14 Az Iair Manaſſenac fia el foglalá Argobnac egéſi tartományát az Geſſuri és Maachati határáig, és neuezé Baſant az ö neuéröl Hauot Iairnac [b] mind ez mai napſiglan.

b: Az az, Iair faluinac

15 Touábba az Machirnac adtam Gileadot.

16 Az Ruben és Gad nemzetſéginec pedig, Gileadtól foguán Arnonnac patakáig, az víz között való földét határáual, az Iabboc patakáig, melly az Ammon fiainac határoc.

17 Az lapátzotis [c], és az Iordan vizét határáual egybe, Cinerettől fogua az lapátznac tengereſg, tudni illic, az Soos tengerig, az Phaſga hegy alatt való forráſokig Nap kelet felé.

c: Vagy: mezöſéget.

18 Es paranczoléc ackor ti néktec, és mondéc: Az ti WRATOC Iſtentec adta ti néktec ezt ez földet hogy biriátoc, fel fegyuerkezuén annac okaért, mennyetec által az Izrael fiai elött, az ti atyátokfiai elött, valamenyén hadakozáſra valóc vadtoc.

19 Czac az ti feleſégeitec es az ti kiczinykeitec, és az ti barmitoc (mert tudom hogy ſoc barmotoc vagyon,) maradgyanac az ti városſtokban, mellyeket én ti néktec adtam.

20 Míglen nyugodalmot adand az WR az ti atyátoc fiainac, miképpen ti néktec, hogy birhaſſác ökis az földet, mellyet az ti WRATOC ISTENTEC ád ö nékiec az Iordán vizén túl. Az után tęrietec eſmét hátra, ki ki az ö örökſégébe, mellyet néktec adtam.

21 Az Ioſuenekis paranczoléc ackor, és mondéc: Szemeiddel látod az mit czelekedett az te WRAD ISTENED amaz kęt Királlyal, acképpen Num: 27. czelekeſzic az WR minden orſiágockal, az mellyekre által mégy.

22 Ne félyetec tölöc: Mert az ti WRATOC Iſtentec léſzen az ki ti éröttetec hadakozic.

23 Könyörgékis az WRNAC az időben, illyen képpen:

24 WRAM ISTEN, te kezdetted meg mutatni az te ſzolgádnac az te diczöſégedet [d] és az te hatalmas czelekedetedet. Mert kiczoda az ISTEN, vagy Menyben vagy földen, az ki köuethetné az te czelekedetidet, és az te erösſégedet?

d: Vagy: Nagyiágoſdac és erös kezedet.

25 [e] Engedd meg kérlec hogy men-

e: Könyörög Moſes az Iſtennec az igeret földénec meg látáſáért, de nem balgattatic meg.

mennyec az Iordan vizén túl, és láſsam amaz ieles földet, és imez hegyet, és az Libanuſt.

26 Meg haragutt vala pedig az WR én reám ti miáttatoc: Annac okaért nem halgata meg, Hanem eſzt monda én nékem: Maga légyen elég ez te néked. Ne ſzólly én nékem többet éffelöl.

Infrà 31. & 34. 27 Meny fel az Piſga hegynec tetéiére, és emeld fel az te ſzemeidet Nap nyugat felé, és Eſiac felé, Deel felé, és Napkelet felé, és láſd meg az te ſzemeiduel, mert nem mégy által az Iordán vizén.

28 Hanem paranczold meg Ioſuenac, és bátorîcz meg ötet és erösîcz meg, mert ö mégyen által az nép elött, és ö adgya birtokoc alá az földet az mellyet láttandaſi.

29 Es vgy telepedénc meg ez völgyben, melly az Beth Peor ellenébe vagyon.

IIII. Réſz.

Moſes inti az Izraelitakat hogy az Iſtennec nagy irgalmaſſágát, kegyelmeſſégét, ió voltát, hatalmaſſágát, és az bün ellen való nagy haragiát meg gondoluán, az ö paranczolatit megtartſák, ötet eſmerjéc lenni egyedül igaz Iſtennec, ö néki fogadgyanac. Neuezet ſerint pedig inti arra öket, hogy az báluány imádáſtól meg óualmazzác magokat. Annac vtánna Moſes az Iordan vizén túl való ſabad városokat el rendeli az Iſtennec paranczolattya ſzerint:

1 MOSTAN azért ö Izrael, halgaſd meg az paranczolatokat és az itéleteket, mellyekre én tanîtlac titeket, hogy az ſzerint czelekedgyetec és élhetſſetec, és bé mehetſſetec az földre és birhaſſátoc azt, mellyet az ti Atyáitoknac WR A Iſtene ád ti néktec. *a: Vagy: Rendeléſeket, ſzerzéſeket.*

2 Ez igéhöz mellyet én paranczoloc ti néktec, Semmit ne tegyetec, ſemmit ſe vegyetec el abból, hogy meg ö rizzétec az ti WRATORNAC Iſtenteknec paranczolatit, mellyeket én paranczoloc ti néktec.

3 Szemeteckel láttátoc az mit czelekedett az WR az Baal Peorért, mert minden embert valaki indúlt vala az Baal Peor után, el veſzte Iſten ti közzülétec. Num: 25. Ioſ: 22.

4 Ti pedig valakic az ti WRatokhoz Iſtentekhöz ragaſzkodtatoc, ez mai napîg mindnyáián éltec.

5 Meg láſſátoc, én meg tanîtottalac titeket ez paranczolatokra és itéletekre, az mint meg paranczolta én nékem az en WRAM Iſtenem, hogy azon az földön az mellynec birodalmára bé mentec, vgy czelekedgyetec, hogy örökſégül birhaſſatoc azt.

6 Annac okaért meg örizzétec azokat és az ſzerint czelekedgyetec, mert à ti bölczeſégtec és értelmetec ez léſien minden népec elött, kic haluán mind ez paranczolatokat, eſzt fogiác

mondani: Bizonnyára bölcz ez az nép, értelmes és nagy nemzetség.

7 Mert miczoda nagy nemzetség vagyon olly, mellyhöz ollyan közel vólna az Isten mint az mi WR VNC Istenünc mi hozzánc mindenekben, ez mellyekért segitségül hijuc ötet?

8 Es mellyic vólna az az nagy nép, az mellynec illyen rend tartási és igaz törvéni vólnának, mint ez egész törvény mellyet én ma adoc ti elötökbe?

9 De óltalmazd meg magadat és az te lelkedet nagy szorgalmatossággal, ne feledkezzél el azokról az dolgokról, az mellyeket láttac az te szemeid, és el ne táuozzanac az te szivedből tellyes életedben, és meg tanîczad azokra az te fiaidat, és az te vnokaidat.

10 El ne feletkezzél az napról az mellyen állottál az te WRAD Istened előtt az Horeb hegyén, mikor az WR ezt hadta vólna én nékem: Gyüjts egybe énnékem az népet, hogy számlállyam eleikbe az én beszédimet mellyeket meg tanullyanac, és engemet féllyenec tellyes életekben mîglen ez földön élnec, és az ö gyermekeket azokra meg tanîczác.

Exod: 19. 11 Annac okáért elö iárultátoc és meg állácoc az hegy alatt, az hegy pedig tüzzel ég vala mind az Egnec közepéig, holott setétség, köd, és homályosság vala.

12 Es szóla az WR ti néktec az tüznec közepiből, az ö beszédénec szauát tijs hallyatoc vala, de semmi ábrazatot nem láttoc vala, az szózattúl meg válua.

13 Es meg jelenté ti néktec az ö szövétségét, mellyet paranczola hogy meg tartanátoc, tudni illic amaz Tíz igéket, mellyeket két köw táblára ira.

14 Ennékemis paranczola az WR azon időben, hogy meg tanîtanalac az paranczolatokra, és az itéletekre, hogy àképpen czelekednétec azon à földön, mellyre által mentec hogy bîriátoc azt.

15 Oltalmazzátoc annac okaért szorgalmatoson az ti lelketeket, (mert semi hasonlatosságot [b] nem láttatoc az napon mellyen ti néktec szolot az WR az tüzből az Horebnec hegyén.

b: Vagy, abrazatot képet.

16 Hogy meg ne ferteztessétec magatokat, czináluán magatoknac valami faragot képet, auagy valmi bálnánnac ábrazattyát, az az, férfiúnac auagy aszszoni állatnac képét.

17 Auagy akar minémü földi lelkes állatnac, és az Egen repesö madárnac képét.

18 Auagy akar minémü földön czúszó mászó állatnac, és az föld alatt az vízben lakozó halnac hasonlatosságát.

19 Se pedig fel ne emellyed à te szemeidet az Egbe, hogy látuán ott à Napot és àHóldot, és àCzillagokat, az Egnec mindē seregit, meg ne czalattassál, és meg ne hay-

Gen: 1. c. Az az, Annac okáért ne imádgyad az Napot, Holdot, Czillagokat, mert az Isten nem azért teremtette azokat hogy imádgyác, hanem hogy szolgallyanac nem csac egy nemzetségnec, hanem Eg alatt mindenüt. Supra 1. 3. & 24.

haytsad magadat azoknac, és ne tiztellyed azokat, c mellyeket az te WRAD Istened közlött minden népeckel kic az Eeg alatt vadnac.

20 Titeket pedig az WR magához fogadot, és ki hozot titeket az vas kementzéből, az az, Ægyptusból, hogy legyetec ö nékie örökös népei miképpen az mai napon vagytoc.

21 De az WR meg haraguuéc én reám ti miattatoc, és meg eskünéc azon hogy az Iordan vizén által nem mennéc, és hogy arra az ieles földre nem mennéc, mellyet az te WRad Istened ád te néked örökségül.

22 En pedig meg haloc ez földön, és által nem mégyec az Iordan vizén, ti pedig által mentec azon és azt à ieles földet biriátoc.

23 Meg lássátoc annac okaért, hogy à ti WRatoknac Istenteknec siöuétségéről à mellyet tett ti veletec, valami képpen el ne feledkezzetec, czináluán magatoknac faragot képet, vagy akar minemü állatnac ábrazattyát, az miképpen meg paranczolta te néked az te WRAD Istened.

24 Mert az te WRAD Istened meg emésztö tüz, erös bosiziú álló Isten.

25 Mikoron azért fiakat vagy vnokákat nemzesi, és meg vénhesiel azon az földön, és megférteztetitec magatokat báluáint czináluán, akar minemü állatnac képére, és ecképpen gonozt czelekedendetec az ti WRATOKNAC Istenteknec siemei elött, haragra ingereluén ötet.

26 Bizonságúl hiuom ti ellenetec az mai napon à Menyet és az földet, hogy hamar el vesitec az földről, à mellyre által mentec az Iordan vizén hogy azt biriátoc: Nem laktoc soc ideig azon, hanem minden kétségnélkülel vesitec róla.

27 Es az WR siéllel hint titeket az népec közibe, és siám sierint keuesen maradtoc meg à népec között, az kic közzé az WR visien titeket.

28 Es siólgáltoc ott azoknac az Isteneknec mellyeket emberi kéz czinált, tudni illic fának és könec, mellyec sem látnac sem hallanac, sem éſinec, sem illatoznac.

Pſal: 115. & 135.

d: Igeri Moſes az penitentia tartó bünös embereknec az Istennec kegyelmeſſéget, es azoknac nyomoruſagoknac meg láttyáſát.

29 dHogy ha pedig oñét meg keresed à te WRadat Istenedet, tehát meg találod ötet, ha tellyes siiuedből és lelkedből keresended ötet.

30 Mikoron nyomorúságban léſi, és te reád siállanac mind ezec az vtólſo idökben, ha meg térendesi az te WRadhoz Istenedhöz, és engedelmes lési az ö siauánac.

31 (Mert irgalmas ISTEN az te WRad Istened,) nem hágy el tégedet, sem el nem vezt, sem el nẽ feledkezic az ti Atyáitoknac siöuétségéről, mellyről meg eskütt ö nékic.

32 Mert tudakozzál mostan az régi idökről az mellyec vóltac te elötted, à naptól foguán, hogy az Isten teremtette az embert è földen, és az Eegnec éggyic siélétöl

létől fogua az máſic ſiéléig, ha letté valaha ez nagy dologhoz haſonló, auagy ha hallottatot valaha illyen dolog.

33 Nem de hallottaié valamelly nemzetſég az ő Iſténénec ſiaúát, ki az tűznec közepiből ſiólot vólna, (az miképpen hallottad te,) és mind az által élt vólna?

34 Auagy miuelteié ezt valamelly Iſten, hogy el menne és válaztaná magánac népet valamell' nèmzetſég közzül, bizonſágockal, [e] czudáckal, haddal, hatalmas czelekedettel, ki nyuytott kar által, és röttenetes czelekedetec által, à mikeppen czelekedte mind ezeket ti érőttétec az ti WR A-ŦOE Iſténtee Ægyptusban ſiemetec láttára?

e. Moſes az czuda tételeket nemzi bizonſágoknac, miuel hogy azoc az ő hatalmát bizonſagot nyiſ, nec vala.

35 Czac te néked mutattatot ez meg, hogy tudnád valóba az WR AT czac egyedül Iſtennec lenni, és hogy ő kiuőllette ninczen több Iſten.

36 Az Egből hallattatta te veled az ő ſiaúát, hogy tanîtaná tégedet. Az földön pedig mutatta te néked ámaz ő nagy tüzét, és az ő beſédét hallottad az tüz közepiből.

37 Es miért hogy ſierette az te Atyáidat, válaztotta az ő maguokat ő vtánnoc, és ki hozott tégedet az ő orczáia előtt Ægyptusból az ő nagy ereiénec általa.

38 Hogy ki üzné felőtte nagy népeket, és náladnál erősbeket te előtted, hogy tégedet bé vinné és adná te néked az ő földöket örökſégül, miképpen ez mai napon (látod.)

39 [f] Tudgyad annac okaért ez mai napon, és ſiiuedben tarczad: Hogy czac az WR az igaz Iſten, mind fenn Menyben, mind alatt ez földön, és ninczen ő kiuőllette (más Iſten.)

f. Vagy: Fontolcczad meg rola.

40 Annac okaért tarcz meg az ő ſierzéſit, és az ő paranczolatit az mellyeket én paranczoloc ma te néked, hogy iól légyen te néked dolgod, és az te ſiaidnac te vtánnad minden időben, és hogy meg hoſſiabîtſad életedet azon à földön, mellyet az te WR AD Iſtened ád te néked.

41 Ackor válaztá az Moſes három városſt az Iordan vizén innét Nap kelet felé.

42 Hogy oda ſialadna az olly gyilkos, az ki tudatlanſágból felebaráttyát meg ölte vólna, ki az előtt őtet nem [g] gyülölte vólna, hogy futna mondoc azoc közzül éggyikbe, és élne.

g: Az Sidoban igy vagyon Az ki őtet tegnap es tegnap előtt nem gyülölte.

43 Tudni illic Beſert az puztában, az Rubenitác tér földökön, Es Ramothtot az Gileadban az Gaditác földén, Es Golant Baſánban az Manaſſé földén.

44 Ez annac okaért az törvéń, mellyet Moſes az Izrael fiai eleiben ada.

45 [h] Ezec az bizonſág tételec, ezec az paranczolatoc és az itéletec, mellyeket Moſes az Izrael fiainac ſióla, mikor Ægyptusból ki iöttec vólna.

h: It kezdi el Tremellius az ötödic Caputot. igazan pedig. Az kit ped ezt onnét el ſzakaſztották, vagy tudatlanſágból vagy magoc gondolatlanſágából mueltec.

46 Az Iordan vizén innét az völgyben Bet Peornac ellenébe, az Hef-

az Hesbonbéli Sihonnac az Emorręusoc királyának földében, kit meg vert vala Moſes az Izrael fiaiual egybe, mikor Ægyptusból ki iöttec vólna.

47 Es el foglalác az ő földét, és az Basanbéli OG királynac földét, az Emorręusoknac kęt királyoknac földöket, kic Iordan vizén innét Nap kelet felé lakoznac vala.

48 Aroertöl fogua melly Arnon patakának partyán vagyon Sion hegyeíg, melly az Hermon.

49 Es mind az puztát Iordan vizén innét Nap kelet felöl, mind az puztának tengereíg, az Phaſga hegy alatt való forraſokíg.

V Réſz.

Az Iſtennec Tiz paranczolattyat elő ſamaſſa Moſes az Izrael fiainac, és inti őket hogy az ő igeretec és fogadáſoc ſerint, ha őtet az Iſtentől Doctorul kértec, engedgyenec néki, és az ő ſzauat meg fogadgyác.

1 ES ſiólíta Moſes az egéſz Izraelt, és monda nékiec: Halgaſd meg Izrael az paranczolatokat és az itéleteket, mellyeket én ma ti halláſtokra ſzóloc, Tanullyátoc meg azokat és őrizzétec meg, czelekeduén azokat.

2 Az mi WR VNC Iſtenünc ſiöuétſéget tett mi velünc az Horeb hegyén. Exod: 19.

3 Nem czac az mi Atyáinckal tette az WR ez ſiöuétſéget, hanem mi velünkis kic it vagyunc, és kic ez mai napon mindnyáján élünc.

4 Szinről ſiinre ſzolot ti veletec az WR az hegyen az tűz középiből.

5 (En pedig álloc vala ackor az WR közt és ti köztetec, hogy meg ielenteném ti néktec az WRnac beſzédét, mert ti az tűztől féltec vala, és nem menétec fel az hegyre,) ezt monduán:

6 EN VAGYOC AZ TE WRAD ISTENED, ki ki hoztalac tégedet az Ægyptuſnac földéből, az ſzolgálatnac házából. Exod: 20.

7 Ne legyenec te néked idegen Iſtenid én előttem.

8 Ne czinály magadnac ſemmi faragot képet, vagy valami haſonlatoſſágot azoc közzül, mellyec vagy fenn az Eegben vadnac, vagy az mellyec az földön vadnac, vagy az mellyec az föld alatt az vízben vadnac. Exod: 20. Leuit: 26. Pſal: 96.

9 Ne hayts meg magadat előttöc, és ne tiztellyed azokat. Mert én vagyoc az te WRAD Iſtened, boſſzú álló Iſten, ki meg látogatom az Attyáknac hamiſſágokat az fiakban, harmad és negyed nemzetſégíg, azokban az kic engemet gyűlölnec. Exod: 34. Ieremi: 32.

10 Es ki irgalmaſſágot czelekeſzem ezerízlen, azockal az kic engemet ſzeretnec, és az én paranczolatimat meg tartyác.

11 Az te WRadnac Iſtenednec neuét hijába ne vegyed, mert nem hadgya az WR büntetésnélkül azt, valaki az ő neuét hijába veſzi.

12 Meg emlekezzél à Szombatnac napiáról, hogy meg

lyed azt, miképpen meg paranczolta te néked az te WRad Istened.

13 Hat napon múnkálodgyál, és minden te dolgaidat ezelekedgyed.

14 Heted napon pedig az te WRADNAC Istenednec Siombattya vagyon. Ne tégy az napon semmi dolgot, se te magad, se à te fiad, se az te leányod, se az te siolgád, se à te siólgáló leányod, se à te ökrőd, se à te siamárod, és semminemű barmod, se à te idöuenényed ki az te kapudon belől lakozic, hogy meg nyugodgyéc az te siólgád, és az te siolgáló leányod mint te magad.

15 Mert meg emlekezzél róla hogy teis siólga vóltál Ægyptusban, és ki hozott onnét tégedet à te WRAD Istened erős kęzzel és ki nyuytott karral. Annac okaért paranczolta te néked à te WRAD Istened, hogy meg tartanád az siombatnac napiat.

16 Tiz tellyed Atyádat és Anyadat, az mint meg paranczolta te néked à te WRad Istened, [a] Hogy hoſſiú ideîg ęlly, és hogy iól légyen dolgod az földön mellyet az te WRad Istened ád te néked.

[a] Vagy: Hogy meg hoſſabbitaſſanac az te ęletednec napiát.

17 Embert ne ölly.

18 Ne paráznalkodgyal.

19 Ne orozz.

20 Ne mondgy hamis tanú bizonſágot az te felebarátod ellen.

21 Ne kéuánnyad az te felebarátodnac feleſégét. Ne kéuánnyad házát, siántó földét, vagy [b] ąáiát, vagy siolgáló leányát, vagy ökrét, vagy siamárát, és semmit az mi ęue.

22 Ez igéket siólá az WR az ti egéſi Gyülekezetteteknec azon az hegyen az tüz közepiből, felhő és homályoſſág közzül nagy fel sióual, és semmit többet ackor nem sióla, és meg irá azokat két kő táblára, és adá azokat énnékem.

23 Es lön mikor az siót az ſetétſégből hallottatoc vólna, (mert à Hegy tüzzel ég val,) én hozzám jöuétec az ti nemzetſégteknec mindenfeiedelmiuel és véneiuel.

24 Es mondátoc: Imé à mi WRVNC Istenünc meg mutatta mi nékünc az ő diczőſégét, és az ő felſéges vóltát, és az ő siauát hallottuc az tüzből, ez mai napon láttúc hogy az Isten emberrel siól, és mind az által ęl.

25 Most annac okaért miért halunc meg? Mert meg emézt ez nagy tüz bennünket: Ha eſmét hallandgyüc az mi WRunknac Istenünknec siauát, meg halunc.

26 Mert kiczoda az az emberec közzül, az ki az tüzből sióló ęlő Istennec siauát haluán mint mi, meg ęlhetne?

27 Meńy oda te és halgaſd meg mind azokat az mellyeket mondand az mi WRunc Istenünc, te pedig beſiéld meg mi nékünc az mit mond az mi WRunc Istenünc, mi meg halgattyüc és meg miuellyüc.

28 Es meg hallá az WR az ti beſiédeteket az mellyeket siólátoc énnékem, és monda az WR énnékem: Hallám az népnec beſiédét

ſiédét mellyet te veled ſióla. Mind ió az mit te veled ſiolánac.

29 De kiczoda adgya hogy az ő ſiuec ollyan légyen, tudni illic, hogy "féllyenec engemet, és őrizzéc minden paranczolatimat minden időkben, hogy iól légyen nékiec dolgoc, és az ő gyermekeknec mind öröcké?

" Avagy: Vayha az ő ſiuőc ollyā volna hogy engemet félnénec, &c.

30 Meny el és mond meg: Tęrietec meg az ti ſátoraitokba.

31 Te pedig itt álly én előttem, hogy meg mondgyam te néked minden paranczolatimat, törvénîmet és itéletimet, mellyekre meg tanîtſad őket, hogy meg czelekedgyéc azt azon az földön mellyet én adoc ő nékiec örökſégül.

32 Meg láſſátoc annac okaért hogy vgy tſelekedgyetec miképpen az ti WRATOC Iſtentec paranczolt ti néktec, és ne haiollyatoc ſe iobra ſe balra.

33 Hanem iáriatoc azon az vton, mellyet à ti WRatoc Iſtentec paranczolt ti néktec, hogy ęlheſſetec és iól légyen dolgotoc, és ſoc ideig ęlheſſetec az földön mellyet birni fogtoc.

VI. Réſz.

Minec vtánna Moſes az felső Caputban elő ſámlálta volna az Iſtennec tiz paranczolatyát, immár azt kezdi itt magyarazni, és az kęt első paranczolatot magyarázza meg, intuén őket az Iſteni tiszta és igaz fereteere, és hogy báluányokat ne imadnánac, meg mondgya pedig hogy ha az Iſten törvényének őrizői lésnec, meg áldgya az Iſten őket minden iockal.

1 EZ pedig az paranczolat, és ezec az törvényec és az itéletec, az mellyeket paranczolt à ti WRatoc Iſtentec hogy meg tanîtanalac titeket, mit kellyen czelekednetec az földön, mellynec birafára ti által mentec.

2 Hogy féllyed az te WRadat Iſtenedet, és meg örizzed minden ő itéletit és paranczolatit mellyeket én paranczoloc te néked, te és az te fiad, és az te vnokaid tellyes ęletedben, hogy hoſſiú ideig ęlheſs.

3 Halgaſd meg azért Izrael és eſiedbe vegyed hogy meg czelekedgyed, hogy iól légyen dolgod és hogy igen meg ſokaſodgyal, miképpen meg igerte az te Atyaidnac WRa Iſtene te néked az téjjel és męzzel folyó földet.

4 Hallyad Izrael, Az mi WRVNC Iſtenünc, éggyetlen egy ISTEN.

5 Siereſſed azért az te WRadat Iſtenedet, tellyes ſiiuedből, tellyes lelkedből, és tellyes erőſſégedből. *Matth. 22. Mar. 12. Luc. 10. Infrà 11.*

6 Es ez igec mellyeket ez mai napon paranczoloc te néked, legyenec ſiiuedben.

7 Es gyakorlyad azokat az te gyermekid előtt, és ſiólly ezekről mikor az te házadban ülſi, vagy mikor vton iárſi, és mikor ágyadba le fekſiel, és mikor felkelſi.

8 Es az te kezedre köſſed azokat legyűl, és homlokodon függienec az te ſiemeid között.

9 Es meg iriad azokat az te házadnac küſziőbire, és az te kapuidra.

10 És mikoron bę viend tégedet az te WRad Iſtened az földre, mellyről meg eskűtt az te Atyáidnac, Abrahamnac, Ishaknac és Iácobnac, hogy meg adgya te néked azt az nagy és ſiep városokat, mellyeket nem te építettél.

11 És minden ioſsággal meg rakott házakat, mellyeket nem te raktál, és az áſott kútakat mellyeket nem te áſtál, az ſiőlő és olay fa hegyeket, mellyeket nem te plántáltal, és mikor eiendel és meg elegedendel.

12 Meg láſd el ne feletkezzél az WRról, ki tégedet ki hozott Ægyptuſnac földéből, az ſzolgáknac házából.

Matth. 4. Luc: 4. 13 Hanem féllyed az te WRadat Iſtenedet, és ötet tiztellyed, és az ő neuére eskedgyél.

14 Es ne kőueſs idegen Iſteneket, azoknac az népeknec iſtenît mondom, az kic ti környűletec vadnac.

15 (Mert az te WRad Iſtened boſsúſú álló Iſten ti közöttetec) hogy az te WRadnac Iſtenednec haragia fel ne geriedgyen te reád, és el ne veſieſſen tégedet az földnec ſiinéről.

Matth. 4. Luc: 4. Exod: 17. Num. 21. 16 Ne keſérczétec az ti WRatokat Iſtenteket, miképpen meg keſértétec Maſſában.

17 Hanem ſiorgalmatoſon meg őrizzétec az ti WRatoknac Iſtenteknec paranczolatit, és az ő bizonſágit és törvénit, az mellyeket paranczolt.

18 Es azt miuéllyed az mi igaz és ió az WRnac ſiemei előtt, hogy ió légyen dolgod, és bę mehęs és birhaſſad az ió földet, mellyről meg eskűtt az WR az te Atyáidnac.

19 És hogy táuól űzze minden ellenſégidet az te ſiined előtt, miképpen az WR meg mondotta.

20 Ha mikor à te fiad meg kérdend tégedet ez után, ezt monduán: Mire való c ez bizonſág tételec, és miczoda paranczolatoc és törvényec ezec, mellyeket az mi WRunc Iſtenünc paranczolt ti néktec?

21 Ackor azt mondgyad az te fiadnac: Szólgai vóltunc Ægyptusban Pharahónac, és ki hozott minket az WR hatalmas kęzzel.

22 És tőn az WR Ægyptusban nagy és veſiedelmes iegyeket és czudákat, mind Pharahón és mind az ő háza népén à mi ſiemeinc láttára.

23 Minket pedig ki hoza onnét, hogy bę vinné minket és adná mi nékünc azt az földet, mellyről meg eskűtt az mi Atyáinknac.

24 Annac okaért paranczolta mi nékünc az WR, hogy czelekednénc mind ez törvényec ſzerint, és hogy félnűc à mi WRunkat Iſtenünket, az mi haſznunkra tellyes ęletünkben, hogy meg tartana minket az ęletben, miképpen ez mai naponnis.

25 Es ez léſsen mi nékünc igaſságunc, ha meg őrizzűc és meg tar-

tartyúc mind ez parantſolatokat az mi WRúnc Iſtenünc előtt, miképpen meg paranczolta mi nékünc.

VII. Réſz.

Inti ez Caputbannis Moſes az Izraelitákat, hogy felőtte igen meg óltalmazzák magokat az báluány imádáſtul, és mind azoktol az kic okot és alkolmatoſſágot adhatnának az báluány imádáſra. Iger minden tokat azoknac az kic engedelmeſec lésznec az ő intéſének, fenyegeti az engedetleneket nagy bűntetéſſel.

1 MIKOR bę viſien tégedet az te WRAD Iſtened az főldre az mellyre te menendő vagy, hogy biriad azt, és ſoc népeket ki űzend te előttéd, tudni illic az Hittęuſokat, Gurgaſęuſokat, Emorręuſokat, Chananęuſokat, Perizęuſokat, Hiuçuſokat és az Iebuſęuſokat, hęt fęle népeket, és náladnál erősbeket.

2 Es adandgya őket az te WRAD Iſtened az te hatalmadba, és meg verended őket, mindeneſtől fogua el veſieſſed őket, ſiőuetſéget vélec ne tégy, és ne könyörűly raytoc.

3 Sógorſágotis ne ſzerezz ő vélec, az te leányodat ne adgyad az ő fioknac, és az ő leányát ne vegyed az te fiadnac.

4 Mert el haytya az te fiadat hogy ne köuеſſen engemet, és idegen Iſtent tiztelnec: Annac okaért fel geried az WRnac haragia reátoc, és hamar el veſit titeket.

5 Hanem így czelekedgyetec vélec: Az ő Oltárokat el rontſátoc, és az ő képeket el töriétec, és az pogányoc Iſtenénec ſientelt berkeket ki vágiátoc, és az ő báluányokat tűzzel meg égeſſétec.

6 Mert az te WRADNAC Iſtenednec ſient népe vagy te, tégedet válaſztott az te WRAD Iſtened, hogy ſáiat népe légy ő néki, minden népec közzűl, kic ez főldnec ſinén vadnac.

7 Nem azért ſieretett titeket az WR, ſem azért válaſztot titeket, hogy minden népeknél többen vólnátoc, mert ti keuesben vóltatoc az töb népec között.

8 Hanem hogy ſiereter titeket az WR, és meg akarta őrizni az eskűuéſt, mellyel az ti Atyáitoknac meg eskütt vólt. Azért hozott ki titeket az WR hatalmas kęzzel, és meg ſiabadított tégedet az ſiolgáknac házából, az Ægyptusbéli Pharaó királynac kezéből.

9 Tudgyad azért hogy az te WRAD Iſtened, czac egyedűl ő az ISTEN, hiwſéges Iſten, ki meg őrizi az Szőuetſéget és az irgalmaſſágot, azokhoz kic őtet ſieretic, és az kic az ő paranczolattyát őrizic, ezer ízíglen.

10 Es boſzſzú álló azokon kic őtet gyűlölic, úgy hogy elis vezti őket, és nem kéſic boſzſzút állani azokon az kic őtet gyűlölic.

11 Meg őrizzed azért az paranczolatokat, az törvényeket és az itéleteket, mellyeket én ez mai napon paranczoloc te néked hogy azokat czeleked-gyed.

12 Hogy ha pedig halgatandgyátoc ez itéleteket, és őrizenditec és czelekedenditec azokat, az te WRAD Istenedis meg őrizi te néked az Szövetséget és az irgalmasságot, mellyről meg eskütt az te Atyáidnac.

13 Szeretni fog tégedet, és meg áld tégedet és meg sokasit, és meg áldgya az te méhednec gyümölczét, az te földednec gyümölczét, az te gabonádat és az te mustodat, az te olajjodat, tehenidnec és iuhaid nyaiainac fayzását, azon az földön mellyről meg eskütt hogy az te Atyajdnac meg adgya azt.

14 Aldottab lészesz minden nemzetségnél, nem lésien te közötted magtalan, sem az te barmaid között meddő.

Exod: 23.

15 El vészen az WR te rólad minden betegséget, és Ægyptusnac minden gonosz nyavalyáit az mellyeket tudsz. Nem veti azokat te reád, hanem mind azokra az kic tégedet gyülölni fognac.

16 És meg emésztsi minden népeket, mellyeket az WR ád te néked, ne kedvezzen az te siemed nékioc, és ne tiztellyed az ő istenît, mert törül lészen te néked az.

17 Mikoron azt mondandod az te szivedben: Többen vadnac ez népec hogy nem mint én, miképpen üzhetem ki őket.

18 Ne félly tőlőc, hanem emlekezzél meg róla mit czelekedett légyen az te WRAD Istened Pharaónac és mind az egész Ægyptusbélieknec.

19 Az nagy kesértetekről mellyeket láttác az te szemeid, és az iegyekről, czudákról, az hatalmas kézről és az ki nyuytatott karról, mellyuel az te WRAD ISTENED ki hozott tégedet: Azonképpen czelekesszic az te WRAD Istened minden népeckel, az kiktől te félsz.

20 Ennec felőtte Darázsokat boczát az te WRAD Istened ő reáioc, mind addig miglen el veszнec, azokis az kic meg maradtac, és az kic el röytezнec te elötted.

a. Az Darázsokon érti az pogányok nacsságoknac gyötrelmet vagy félelmet.

21 Ne röttenny meg azért ő elöttec, mert az te WRAD ISTENED vagyon te közötted, amaz nagy és röttenetes Isten.

22 És lassan lassan üzi ki az te WRAD Istened ez népeket te elöled, hirtelen öket meg nem emésztheted, hogy az mezei fene vadac meg ne sokasodgyanac te ellened.

23 De az te WRAD Istened birtokodba adgya öket, és nagy romlással ronttya meg öket,

mîglen ök tellyeſſeguel el veſzſienec.

24 Az ö Királyokatis kezedbe adgya, hogy el veſzeſſed az ö neueket az Eeg alól, ſenki ellened nem álhat, mîglen el veſited öket.

25 Az ö Iſteneknec báluánit tüzzel égeſſed meg, ne kéuánnyad az ezüſtöt vagy aranyat melly azokon vagyon, hogy magadnac vennéd, hogy törbe ne eſſél miatta, mert az, az te WRAD Iſtened elött vtalatoſſág.

26 Annac okaért bę ſe vegyed az te házadba azt az vtalatoſſágot, hogy átoc ne légy, mint az az báluány átoc, hanem átkozuán átkozzad, és vtaluán vtallyad azt, mert átkozott.

VIII. Réſz.

Inti Moſes az Izraelitakat hogy meg emlekezzenec az negyuen eſztendeig való budoſáſokrol, és minęmő oſtorainac példáir, viſonrag kegyelmes Atyai vóltának mutatnemű bizonſágit latrá: és koſtolrác meg. Es innét alkolmaroſſagot véuén, inti öket az Iſten törvényének forgalmatos meg tartaſára, mivel hogy az Iſten öket drágalatos és gazdag földre vinné. Fenyegeti pedig öket nagy büntetéſſel, ha az Iſtenről el feletkeznec.

1 MIND azt az paranczolatot, mellyet én ez mai napon paranczoloc te néked, meg örizzétec, megis czelekedgyétec, hogy ęlheſſetec és megſokaſodhaſſatoc, bę meheſſétec es birhaſſátoc az földet, mellyről az WR meg eskütt az ti Atyáitoknac.

2 Es meg emlekezzél mind az egéſi útról, mellyen hordozott tégedet az te WRAD Iſtened immár negyuen eſztendeíglen az puztában, hogy meg oſtorozna tégedet, és meg kéſérgetne tégedet, hogy níluán lenne, mi vólna à te ſiiuedben, ha meg tartanád az ö paranczolatit vagy nem.

3 Es meg oſtoroza tégedet, és ehezni hagya, annac vtánna pedig Mannáual ęltete, mellyet nem tudtál ſem te ſem az te Atyáid, hogy tudtodra adna te néked, Hogy az ember nem czac kenyérrel ęl, hanem mind azzal ęl az ember, valami ſármazic az WRNAC ſáiából. Matth. 4. Luc: 4.

4 Az te ruházatod ſemmi képpen meg nem kopott te raytad, az te lábadis nem dagadott meg imár negyuen eztendötöl fogua.

5 Meg gondollyad azért az te ſiiuedben, hogy miképpen az ember az ö gyermekét tanîttya, ſiinte azonképpen tanît tégedet az te WRAD Iſtened.

6 Es örizd meg az te WRADNAC Iſtenednec paranczolatit, hogy az ö vtain járj, és ötet féllyed.

7 Mert à te WRAD Iſtened bę viſien tégedet ió földre, patakoknac, vizeknec, forráſoknac földére, mellyec az hegyeken és völgyeken fakadnac ki.

8 Olly földre mellyen Búza, Arpa, ſiölö, fige, pomagranát, fa olay, és męz vagyon.

9 Olly földre mellyen az kenyeret minden fogyátkozás nél-

kűl eheted, és à hol semmi nélkűl meg nem fogyatkozol, olly földre mellynec kőuei vas, és mellynec hegyeiből ertzet vághatsi.

10 Mikoron azért eiendel és meg elegedendel, ackor dicsérjed az te WRADAT Istenedet, azért az ió földért mellyet te néked adand.

11 Meg láſſad annac okaért hogy el ne feletkezzél az te WRADRÓL Istenedről, hogy meg nem tartanád az ő paranczolatit, itéletit és törvénît, mellyeket én paranczoloc te néked ez mai napon.

12 Hogy valami módon mikor éſzel és meg elegedendel, és ſiép házakat eppitendeſi, és azokban lakozol.

13 Es mikor az te barmaid, juhaid meg ſokaſodnac, ezűſtöd, aranyad, és mindenſzioſágod megbővűl.

14 Fel ne fuualkodgyéc ackor az te ſziued, és el ne feletkezzél az te WRadról Istenedről, az ki ki hozott tégedet Ægyptus földéből, az ſzolgálatnac házából.

15 Az ki vezérlett tégedet az tűzes kigyóknac, Scorpioknac, és ſzomiuſágnac nagy és kietlen puztáián, mellyben ſemmi víz nem vala, ő pedig vizet ada te néked az kő ſiklából.

Exod: 16. Num: 20.

16 Az ki Mannáual éltete tégedet az puſztában mellyet nem tudtác az te Atyáid, hogy meg oſtorozna és meg probálna tégedet, és végre iól tenné te veled.

17 Es meg láſſad ne mondgyad ezt az te ſziuedben: Az én hatalmam és az én kezeimnec ereie ſierzette énnékem ez kazdagſágokat.

18 Hanem meg emlekezzél az te WRADRÓL Istenedről, mert ő ád te néked hatalmat az kazdagſágnac kereſeſére, hogy meg erősicze az ſzőuetſéget mellyről meg eskűtt az te Atyáidnac, miképpen bizonſágot téſzen arról ez mai napon.

19 Ha pedig mindeneſtől fogua el feletkezendel az te WRADRÓL Istenedről, és idegen iſtenec után iárandaſz, és azokat tiztelended, és meg haytod magadat azoknac, vallaſt téſzec ez mai napon ti ellenetec, hogy kętſégnélkűl el veſztec.

20 Miképpen az pogányoc kiket az WR el vezt ti előttetec, azonképpen tijs el veztec, annac okaért mert nem engedtetec az ti WRATOKNAC Iſtenteknec ſiauánac.

IX. Réſz.

Inti Moſes az Izraelitákat, hogy minec vtánna bę mennec az Canaannac földére, és az poganyoc le vágattatnac és ki űzettetnec ő előttec, ne tulaydonitſác azt az ő igaſſágoknac, hanem az Istennec kegyelmeſſegenec és igaſſ.ganac, ki meg eskűtt volt az ő Attyoknac, hogy nekic és az ő maradekoknac adna azt az földet Es az Cananęusokat akarta az ő bűnőkért meg bűntetni. Hogy pedig ezt iobban meg bizonittſa, hogy nem az ő igaſſágokért czelekedte ezt az Iſten ő velec, elő ſzámlaliya az Izraelitáknac egynehány rendbeli bűnőket, mellyel az Istent meg bántották.

1 Hal-

1 HAlgasd meg Izrael, te által mégy ma az Iordán vizén, hogy bé ménvén bír örökségül náladnál nagyob és erősseb népeket, nagy és az Eegig fel rakattatott városokat.

2 Nagy és magas népeket, Enachimnac fiait, kiket tudsz, és a kic felől hallottad, kiczoda állhat meg az Enac fiai előtt?

3 Tudgyad annac okaért ez mai napon, hogy az te WRad Istened lészen az, az ki által mégyen te előtted mint egy meg emésztő tűz, ő törli azokat el, és ő alázza meg azokat te előtted, és ecképpen ki üzöd és hamar el veszted őket, miképpen az WR meg mondotta te néked.

4 Mikor azért ki üzendi az te WRad Istened azokat te előtted, ne mondgyad ezt az te sziuedben: Az WR az én igasságomért hozott bé engemet, hogy örökségül birnám ezt az földet, holottez népeket ki üzi az ő istentelenségökért te előled.

5 Mert nem az te igasságodért, és az te sziuednec igaz voltáért mégy bé az földnec birasára, Hanem az te WRad Istened üzi ki az pogányokat az ő istentelenségökért te előtted, hogy meg erősitse az beszédet, mellyről az WR meg eskütt az te Atyáidnac, Abrahamnac, Isháknác, és Iácobnac.

6 Annac okaért tudgyad hogy az te WRad Istened nem az te igasságodért adgya te néked ezt az jó földet hogy biriad azt, mert igen kemény nyakú nép vagy.

7 Emlekezzél meg róla, és el ne feledgyed hogy haragra indítottad az te WRadat Istenédet az puztában: Az naptól fogua mellyen ki jöttél Ægyptus földéből, mind addig miglen iutnál ez helyre, engedetlenec voltatoc az WRnac. Exod: 14. 16. 17.

8 Mert az Horeb hegyennis haragra indítátoc az WRat, annira hogy haragiában el akara vezteni titeket.

9 Mikor fel mentem vólna az hegyre az kő táblaknac, az az, az Szöuetségnec táblainac vetelére, melly Szöuetséget az WR tett vala ti veletec, ackor maradtam vala az hegyen negyuen éjjel nappal, holott sem kenyeret nem öttem, sem vizet nem ittam. Exod: 24 18

a. Szöuetség táblainac mondgya az keet kő táblát miuelhog azokon valának az Tiz parancsolatoc, mellyec szerint állion az ő népeuel szöuetséget tett vala.

10 Es mikor az WR adá énnékem az Istenvijáual irattatott két köw táblákat, mellyeken valának mind az Igéc mellyeket mondott vala az WR ti néktec az hegyen az tűz közzül, az Gyülekezetnec napián.

11 Es mikor az negyuen nap és éy el mult vólna, adá az WR énnékem az két kő táblát, tudni illic, az Szöuetségnec táblait.

12 Es monda az WR énnékem: Kely fel gyorsasággal meñy alá, mert ez az nép mellyet ki hoztál Ægyptumból, vndoc bünuel ferteztette meg magát, hamar el tértec az vtról az mellyet paranczoltam vala nékiec. Mert imé báluáût öntöttenec magoknac.

13 Monda esmét énnékem az WR: Esiembé vöttem ez népet, és bizonnyára kemény nyakú nép.

14 Hadgy béket énnékem, hadd veszessem el öket, és töröllyem el az ő neueket az Eeg alól, és tészlec tégedet ènnél nagyob és erősseb néppé.

15 Tértem annac okaért, és alá iöuec az hegyről, melly tüzzel ég vala, és az Szöuetségnec két Tábláia vala az én két kezemben.

16 Es mikor tekintettem vólna: Imé vétkeztetec vala az ti WRATŐKNAC Istenteknec, mert boriú képet öntöttetec vala magatoknac, hamar el tértetec vala az vtról, az mellyet az WR paranczolt vala néktec.

Exod: 32. 17 Ackoron ragadám az két Tablát, és el hagyituán kezemzemből, el törém azokat az ti siemetec láttára.

18 Es le búrúlec az WR elött, (mint annac elötte negyuen éijel nappal, mikor sem kenyeret nem enném, sem vizet nem innám) minden ti bünötekért, mellyet czelekedtetec vala, gonozt czelekeduén az WR elött, ötet fel ingereluén.

19 Mert félec vala az WRnac busúlásától, és haragiától, mellyel ti reátoc vgy meg haragudt vala, hogy el akar vala titeket veszteni) és meg halgata az WR engemet ackoris.

20 Söt még az Aaonrais felötte igen meg haragudt vala az WR, és el akara ötetis veszteni. De vgyan ackor imádkozám Aaronértis.

21 Az ti bünöteket pedig az mellyet czelekedtetec vala, tudni illic, az bornyú képet, ragadám, és tüzzel meg égetém, és meg rontám azt iól meg öröluén, mind addig mig nem porrá lenne, az után hintém annac az porát az patakba, melly à hegyről foly vala alá.

Exod: 17. Num: 11. 12. 22 Annac felötte Thaberabannis, Massaban, és az kéuánságnac koporsóinál, haragra indîtátoc az WRAT.

23 Es mikor az WR el küldett vólna titeket Cadesbarneaból, ezt monduán: Mennyetec el és biriátoc örökségül az földet az mellyet adtam ti néktec, azonképpen ackoronnis az ti WRatoknac Istenteknec beszéde ellen tusakodátoc, nem hiuétec és engedelmetlec nem lötöc az ő siauánac.

Num: 13. 14. 24 Az WR ellen tusakodóc vóltatoc mind az naptól fogua, hogy én titeket esmerlec.

25 Es

25 Es le búrúlék az WR előtt negyuen éijel és nappal, melly napokíglan mind le búrúlua vóltam. Mert azt mondotta vala az WR hogy el vesítene titeket.

26 Ackor imádám az WR AT, és mondéc: WR AM ISTEN ne veszesd el az te népedet és az te örökségedet, mellyet az te nagy hatalmasságodual szabadítottál meg, és mellyet Égyptusból erös kęzzel hoztál ki.

27 Emlekezzél meg az te szolgaidról, Abrahamról, Ishákról, és Iácobról, ne nézzed ez népnec keménységét vagy istentelenségét, vagy az ö bünét.

28 Hogy ne mondgya az föld népe, az honnét minket ki hoztál: Az WR nem vihette bę az földre öket, mellyet igért vólt nékiec, és annac okaért vitte ki öket, mert gyülölte öket, hogy az puztában meg ölné ö. ket.

29 Ök pedig te néped és te örökséged, mellyet ki hoztál az te nagy eröduel, és az te ki nyuytott karodual.

X. Rész.

Beszélli Moses ez Caputban az két kö táblának wtonnan való meg czinálásár. Első számállya az Izraelitoknac egy néhány rendbeli vtokat és tábor helyeket. És inti öket az Isten paranczolatinac meg tartására, és az Istení igaz tiszteletre és szolgálatra, miuel hogy ezac az ö istenec legyen igaz Isten, ki minden népec közzül válaszotta magának az Izraelitáket.

1 AZ IDÖBEN monda az WR énnékem: Készícz két köw táblákat magadnac, hasonlókat az elöbbéliekhöz, és iöy fel én hozzám az hegyre, és czinály magadnac fa Ládát.

Exod: 34. 4: Vagy: Czinály, simeits. Nem az szöuetség nec Ládaiarol szól, hanem más ládáról, mellyben állottac az táblác, mig az szöuetségnec ládáia meg készülne.

2 És meg irom az táblákra azokat az igéket mellyec valánac amaz elsö táblákon, mellyeket el törél, és tegyed azokat az Ládába.

3 Czinálék annac okaért egy Ládát Sittim fából, és meg készítém az két kö táblátis, mellyec hasonlóc valánac az elsökhöz, és fel menéc az hegyre az két kö tábláckal, mellyec kezemben valánac.

4 És meg ira az táblákra az elsö irás szerint az Tíz igéket, mellyeket szólot vala az WR tiveletec az hegyen az tüznec közepiböl, amaz Gyülekezetnec napian, és adá az WR azokat énkezembe.

5 Meg tęruén pedig onnét alá iöuéc az hegyröl, és helyheztetém az táblákat az Ládába mellyet czináltam vala, hogy abban lennénec, az miképpen az WR paranczolta vala énnékem.

6 Az Izrael fiai pedig ki indúlánac Beerothból, melly az Iaacan fiaié, és ménénec Moseraba, holott meg hala az Aaron, [b] és el temettetéc vgyan ottan, és ö helyette Eleázár az ö fia jön Pappá. Num: 33

b. Másutt ezt mondgya Moses hogy meghólt az Aaron az Hor begyén, mikor a' népu az hegy alatt volna, de ninisen abban semmi ellenkezés, mert az helyekneckfoc külön külön neuei vadnac az mellyekben bádoztac az Izraelitac, mint meg tettzic ezen Moses iratát.

7 Innét

Num: 20. 7 Innét ménének Gutgodába, és Gutgodából ménének Iotbathba, bőw patakoknac földére.

Num: 8. 8 Ackor válaſztá ki az WR az Leui nemzetſégét, hogy viſelne az WR Szöuetſégének Ládáiát, és hogy az WR előtt állana, és ő néki ſzólgálna, és hogy áldaná az népet az ő neuéuel mind ez napíglan.

Num: 18. 9 Ez okaért nem vólt réſze és örökſége az Leui nemzetſégének az ő attyokfiaiual. Mert az WR az ő örökſégec, az miképpen meg mondotta vala néki az te WRad Iſtened.

10 En pedig állottam az hegyen ſzinte anni napíglan mint annac előtte negyuen éijel nappal, és meg halgata engemet az WR ackoris, és nem akara tégedet el vezteni.

11 Végre monda én nékem: Kely fel és menny el az nép előtt, hogy bę mennyenec és biriác az földet, mellyről meg eſküttem az ő Attyoknac, hogy iöuendöre ő nékic adnám.

c: Az Iſten törueényének kéuánſágának ſummája. 12 c Moſtan annac okaért ő Izrael mit kéuán az te WRad Iſtened te töled egyebet, hanem hogy féllyed az te WRadat Iſtenedet, és hogy iáry minden ő útain, és hogy ſiereſſed ötet, és ſiereſſed az te WRadat Iſtenedet tellyes ſiiuedből és tellyes lelkedből.

13 Meg örizuén az WRnac paranczolatit és végezéſit, mellyeket én ma paranczoloc te néked, hogy iól légyen dolgod.

14 Imé az te WRadé Iſtenedé az Eegec, és az Eegeknec égei, az föld és mindenec mellyec abban vadnac.

d: Az Iſten minden nemzetſégec kőzül ezec az Izrael nemzetſégét választotta volt magának, noha mind ez világ öué volna. 15 d De czac egyedül az ti Atyáitokat keduelte hogy öket ſieretné, és válaſztotta az ő maguokat azoc után, tudni illic titeket minden népec közzül, à mint ez mai napon láttyátoc.

e: Az az, Engedelmes, ſzó ſogadóc legyetec, ne legyetec engedetlenec. 2. Parak. 19. 16 Annac okaért metellyétec környül az ti ſziueteket, e és ne legyetec ennec után kemény nyakúac.

Iob 34. Sapien. 6 Eccleſ: 35. Rom: 2. Gal: 2. 17 Mert az ti WRatoc Iſtentec, Istenecnec Istene, és WRaknac WRa, nagy Iſten, hatalmas és röttenetes, ki nem ſiemélly válogató, ſem ajándokot nem veſien.

18 Ki itéletet ſzolgáltat az áruánac, és az özuegynec; ki ſiereti az iöueuént, és ád annac kenyeret és ruházatot.

19 Szereſſétec annac okaért az iöueuényeket, mert tijs iöueuényec váltatoc AEgyptuſnac földében.

Sup: 6. Matth. 4. Luc. 4. 20 Az te WRadat Iſtenedet féllyed, ötet tiztellyed, ő hozza ragazkodgyál, és az ő neuére eskedgyél.

21 Czac ő az te diczéreted, ki te veled illyen nagy és röttenetes dolgokat czelekedett, mellyeket az te ſzemeid láttanac.

Geneſ: 46. 22 Az te Atyáid hetuen lélekkel mentenec alá AEgyptusba, moſtan

moſtan pedig az te WRAD ISTENED meg ſokaſitott tégedet, mint az Eegnec Czillagit.

XI. Réſz.

Ez Caputbannis az Moſes ſoc bészédeiben az Izraelitakat az Iſten Törvényének meg tartáſára. Meg mondgya pedig minémű áldás kövesi azokat az kic meg tartyac azt, és minémű atoc azokat az kic meg nem tartyác. És paranczolya nekiec hogy az Iordan vizén túl, nagy fel ſzóual elő ſzámlállyác, mind az áldáſokat mind az átkokat az Garizim és Ebal hegyén:

1 ANNAC okaért Szereſſed az te WRADAT Iſtenedet, őrizz meg az mit paranczolt meg őrizni, és az ő ſzerzéſit, itéletit és paranczolatit, ſçletednec minden napiain.

2 Es tudtotokra legyenec ma ti néktec, (mert nem az, ti fiaitockal ſzóloc az kic nem tudgyác és nem láttac,) az ti WRatoknac Iſtenteknec bűntetéſi, nagyſágos czelekedeti, az ő hatalmas keze, és az ő ki nyuytatott karia.

3 Czuda tételi és czelekedeti, mellyeket AEgyptusban czelekedett az AEgyptumbéli Pharaó királyon, és mind az ő egéſi földén.

4 Es az mellyeket czelekedett az AEgyptusbélieknec ſeregén, louain, és ſzekerein, ki reáioc araztá az veres tengernec vizeit, mikor titeket kergetnénec, és el vezté öket mind ez mai napîglan.

5 Es az mellyeket annac feléötte miuelt ti veletec az puſztában, miglen ez helyre iutnátoc.

6 Es az mellyeket czelekedett Dathanual és Abirammal Eliabnac Ruben fiának fiaiual, mikor az föld az ő ſzáiát meg nyitta, és el nyele öket, házockal, ſátorockal, és minden marhájockal éggyetembe, mellyet birnac vala az Izrael fiai között. Num. 16.

7 Mert az ti ſiemeiteckel láttátoc az WRNAC minden nagy czelekedetit, mellyeket miuelt.

8 Őrizzétec meg annac okaért mind az paranczolatokat, mellyeket én ma paranczoloc, hogy meg erősiteſſetec és bémenvén biriátoc à földet, mellynec biraſára mentec.

9 Es hogy ſoc ideîg élheſſetec az földön, mellyről az WR meg eskütt az ti Atyáitoknac, hogy nékic adná azt, és az ő maguoknac azt az földet, melly téijel mézzel folyó.

10 [a] Mert az föld, mellynec biraſára te bé mégy, nem ollyan mint az AEgyptumnac földe mellyből ki iöttetec, mellyben el vetted vala az te magodat, és te magadnac kel vala meg öntözned mint egy veteményes kertet.

[a] Az AEgyptumnac földe felöttе vegen 10 föld vala, mint meg teszie Gen 13 honlott az Sodomának tartománya hasonlittatic az AEgyptus földéhez. De az Iſten az Cananeus földét AEgyptusban ſiroſittya vala öntözte vala nézue, melly magábá volna bituán, mocsár, puſzta, ſoványföld, &c.

11 Hanem

Iobnac mondgya, Elöſzer arra nézue, mert nem léſzen vala eſö, hanem az Nilus áradáſa la meg az földet, es annélkül nagy munkával az veteményeket. Maſodſzer az Iſtennec áldáſára nézue, mellyachor rayta vala, nem arra nézue az minémü

11 Hanem az az föld mellynec biráſára te bę mégy, hegyes völgyes föld, az Eegnec esöiét iſſa bę.

12 Olly föld az à mellyre az te WRAD Iſtened gondot viſel, mellyre à te WRadnac Iſtenednec ſiemei mindenkor néznec, az eztendönec kezdetitöl fogua mind az végeig.

13 Léſien annac okaért ha valóba engedendetec az én paranczolatimnac mellyeket én ma paranczoloc ti néktec; úgy hogy az ti WRatokat Iſtenteket ſieretitec és ö néki ſiolgáltoc tellyes ſiiuetekböl és tellyes lelketekböl.

14 Adoc esöt az ti földetekre, alkolmaſos idöben, mind ideién mind kesön való esöt, hogy bę takarhaſſad az te gabonadat, bőrodat, és olaijodat.

15 Es adoc fűuetis az te mezödön az te barmaidnac, és éſiel ſ-meg elegedel.

16 Annac okáért megláſſátoc, hogy valamiképpen az ti ſiiuetec meg ne czalattaſſéc, és el ne táuoz zatoc és ne tiztellyétec idegen Iſteneket, és azokat ne imádgyátoc

17 Hogy az WRNAC haragia ti reátoc ne geriedgyen, és bę ne rekeſſie az Eegeket hogy esö ne légyen, és az föld gyümöltſét ne teremtſen, és hogy hamarſággal el ne veſſietec az ió földröl, mellyet az WR ád ti néktec.

18 Hanem helhezteſſétec az én beſſédimet à ti ſiiueitekbe és à ti lelketekbe, és köſſétec azokat Iegyül az ti kezetekre, hogy emlekezetül legyenec az ti ſiemetec elött.

19 Es megtanitſátoc azokra az ti fiaitokat, hogy ſiólly atoc azokról mikor az te házadban ülſi, mikor az vton iárſi, mikor fekſiel ágyadban, és mikor fel kelſi.

20 Megis iriad ezeket az te házadnac aytaiánac mellekére, és az te kapuidra.

21 Hogy meg ſokaſitaſſanac az ti napitoc, és az ti fiaitoknac napiai azon à földön, mellyröl meg eskütt az WR az ti Atyáitoknac, hogy iöuendöre nékic adgya, mind addig mig az Eegnec napiai léſinec ez földön.

22 Mert ha ſiorgalmatoſon meg örizenditec mind ez paranczolatot az mellyet én paranczoloc néktec, hogy acképpen czelekedgyetec, tudni illic ha ſieretitec az ti WRatokat Iſtenteket, és ha iártoc minden ö vtáiban, és ö hoz za ragazkodtoc.

23 Ackor ki üzi az WR mind az pogányokat ti elöttetec, hogy ti nállatoknál nagyob és erösb népnec örökſégét birhaſſátoc.

24 Minden hely valamellyet à ti lábaitoc tapodand, tiétec léſien, à puztától fogua[b] az Libanus hegyig, és az Euphrates víztöl fogua, mind az vtólſo tengerig[c] léſien az ti határotoc.

25 Nem álhat meg ſenki ti elöttetec. Mert az ti WRatoc Iſtentec azt miueli hogy az egéſi földnec ſiinén mellyet tapodtoc, félyenec és röttegienec titeket, miképpen

b: Az puztán érti az Sin puztáját.

c: Vtolſo tengernec neuezi az Nap nyugati tengert.

képpen meg mondottá tinéktec.

26 Meg láſſad, imé én ma tinéktec elötökbe adom, mind az áldáſt mind átkot.

27 Az áldáſt, ha engedtec az ti WRatoknac Iſtenteknec paranczolatinac, az mellyeket én è mai napon paranczoloc ti néktec.

28 Az átkot pedig, ha nem engedtec az ti WRatoknac Iſtenteknec paranczolatinac, és ha el táuozandotoc az vtról mellyet én ma paranczoloc ti néktec, és járandotoc idegen Iſtenec után, kiket nem eſmertetec.

29 És mikoron bę viend tégedet az te WRad Iſtened arra az földre, mellyre te bę mégy hogy biriad azt: Ackor mondaſd az áldáſt az Garizim hegyén, és az átkot az Ebal hegyén.

30 Nem de azoc az Iordán vizén túl vadnaké, az vttól táuól Nap nyugat felé, az Chananęuſoknac földében, kic az lapátzon laknac. Gilgal ellenébe az More mezöſége mellet?

31 Mert ti által mentec az Iordán vizén, hogy bę ménuén birhaſſátoc az földet mellyet az ti WRatoc Iſtentec ád ti nektec, és birnia fogiátoc azt, és abban fogtoc lakni.

32 Meg láſſátoc annac okaért, hogy mind ez paranczolatoc és itéletec ſierint czelekedgyetec, mellyeket én ma ti elötökbe adoc.

XII. Réſz.

Intt Moſes az Iſraelitakat, hogy az pogányoknac baluányokat mind a helyeckel egybe az holott azokat imádnác, mindeneſtöl elromlá, hogy azoc miatt valamimódon el ne czalattaſſanac, és báluány imadáſra ne hajolyanac. Másodfor azt mondgya meg nékiec, hogy külaö tizteletteckel nem tiztelhetic az Iſtenec ott az holott akarnác, mint az áldozatockal és egyeb affele Ceremoniackal, hanem ott a helyen mellyet Iſten arra el rendel. Parantſollya azert hogy minden aldozatcyokat, aiándékokat, dézmáſokat oda vigyéc. Jóllehet meg engedi nékic hogy házokbalis ételekre barmot ſzabadon ölheſſenec, czac hogy ott ne aldozzanac, és az vért meg ne egyéc. Vtolſormeg tiltya hogy az pogányoknac báluány imádáſokac ne követſéc.

1 EZEC az paranczolatoc és az itéletec mellyeket meg örizzétec azon az földön, mellyet az ti Aryáitoknac WRA Iſtene ád ti néktec, hogy biriátoc azt mind az napokon mellyeken éltec azon az földön.

2 Mindeneſtöl fogua el veſſeſſed mind azokat az helyeket, az mellyekben az pogányoc kic à ti birodalmotokban léſinec ſiolgáltac az ö iſteneknec, akar magas hegyeken, akar halmokon, akar pedig zöldöllö fác alatt legyenec azoc.

3 Es azoknac az ö Oltárokat el rontſátoc, és öſſue töriétec az ö faragott képeket, és annac felötte az báluány iſteneknec ſientelt berkeket tüzzel égeſſétec meg, és azoknac faragott képeit el vagdallyátoc, és el veſſeſſétec azoknacheueket arról az helyröl,

4 Ne czelekedgyetec úgy az ti WRatockal Iſtenteckel.

5 [a] Hanem azt az helyet mellyet az ti WRatoc Iſtentec válaztand az ti nemzetſégtec közzül, hogy az ö neuét ott helyheztesſe, és ö ott lakozzéc, azt à helyet gyakorollyátoc és oda menny etec.

[a] Hogy az Iſten Sidoj ágban az Ieruſalemet meltoſágosbátette volt több helyeknél, hogi az lenne nékiminet egy tiſztö helye mellyben tiztelteténéc, es holott az áldozatac lennéc, azoka ez volt. Hogy à hitnec az tudománnac egyſége, az Iſtenj tiztelet nec tiztaſága inkáb megtartathatnec mert könyen vétec és teuelyges eshetet volna ha mindennec akar ból ſzabad volt volna áldozni.

Ff 6 És

6 Es oda vigyétec mind égő áldozatotokat mind egyéb áldozatotokat, mind dézmátokat, kezeiteknec aiándékát, mind fogadásból mind szabad akaratból való aiándéktokat, és mind az ti barmaitoknac és juhaitoknac elsö fayzását.

7 És egyetec ott az ti WRatoc Istentec előtt, ti és az ti házatoc népe, azokból az mellyeckel meg áldand tégedet az te WRad Istened.

8 Ne czelekedgyetec ott az szerint, az mint mi it mostan czelekedünc [b] mindenic az mi iónac tettzic ő előtte.

9 Mert még ezideig nem mentetec az nyugodalomba és az örökségbe, mellyet az te WRad Istened ád ti néktec.

10 Mikor pedig által mentec az Iordán vizén, és lakozni fogtoc azon à földön mellyet à ti WRatoc Istentec ád ti néktec örökségül, és mikor nyugalmat adand minden ellenségtektől kic körös környül vadnac, és bátorságual fogtoc lakni.

11 Ackor arra az helyre az mellyet válaztand az te WRad Istened hogy ott lakiéc az ő neue, oda vigyétec mindeneket mellyeket én paranczoloc ti néktec, mind tüzes áldozatotokat, mind egyéb áldozatokat, mind dézmáitokat, [c] mind kezeiteknec aiándokit, és mind válaztott fogadástokat, mellyeket fogadni fogtoc.

12 Es vigadgyatoc az ti WRatoc Istentec előtt, mind fiaitoc és leánitoc, mind szolgaitoc és szolgáló leánitoc, és mind az Leuitác kic az te kapudon belöl vadnac. Mert ő nékic ninczen részec vagy örökségec ti köztötec.

13 Meg láss hogy az te tüzes áldozatodat ne áldozzad minden helyen az mellyet láttandasi.

14 Hanem ott az helyen à mellyet válaztand az WR az te nemzetségid közzül valamellyikben, ott mondom hogy áldozzad à te tüzes áldozatodat, és ott czelekedgyél mindent az mit én te néked paranczoloc.

15 Mind az által az te lelkednec kéuánsága szerint barmot vághatsi és húst ehetel az te WRadnac Istenednec áldása szerint, az mellyet adand te néked, minden kapuid között, mind az fertelmes mind az tizta eheti azokat, úgy mint az özet és az szaruast-

16 [d] De mind az által az vért meg ne egyetec, hanem az földre boczássad azt, nem külömben mint az vizet.

17 Nem eheted pedig meg à te kapudon belöl, sem gabonádnac sem mustodnac, sem olaijodnac dézmáit, sem pedig az te barmaidnac.

b: Az az, Ne áldozzatoc mindenüt azhol tinéktec tetzic, mint mostan mi soc helyeken áldozunc az mi budoságunkban.

c: Nem szól à közönséges dézmarol, mert az à Leuitaké volt, miért kellet volna azert azt Ierusalembe vinni? más az hogy az Istenis azt parancsolya, hogy az Leuitác meg adgyác igazan az papoc részet az ő tizedekből, mellyparancsolatnac nem volna helye ha Ierusalembe nem kéttetett volna ő, ez az dezmát, mert ő megoc az papac ki vehettéc volna az dézmától az ő részeket. Sziol azert az papoknac, pedig az az Istenis, hogy ők abból éllyenec, mig ott léssenec az templomban. Más ilyet à községes viszen vala fel az mellyet à Leuitác dezmátiaac dézmája vala. Hogy községnec nehez ne légyen az munka, azt mondgya

d: Tőlletbet meg az özön vizután meggyarasit ighen meg tiltotta vala az emberektöl hogy semmi állatnac az vérét meg ne ennéc, Gen. 9. Mind az által mutatia hogy ezt az embereket arrol az törvenyröl el ielletkeztetne vala, annac okaert mutec vtánna az Izraelitakat az Istentis hozá Aegyptusból, a' több Ceremoniac között ezis vijonnan parancsolá hogy meg tartsanac, hogy tudnanac illy á mértekes az közöttmeg ne ennéc, hanem à vért az földre hiantanác, azkörért Istennec áldoznác. Melly tárgyán nem-ollyan volt mint az Tiz parancsolatnac törvénye, mert azoc Eg alatt minden nemzetségnec szolgálac, és minden nemzetséget köteleztec es kót-

tezne. De az vérnec meg nem ételröl való törvény csac à Sido nemzetségét köteleztte, mint szinte à körmölu metelésben, az áldozatoc másodsoc, tizedülésec es egyeb az félc Ceremoniac, mellyeckel az Izrael népe Eg alatt minden nemzetségtöl el válagtatic vala, mellyec mind hóg közetkezendö dologinac árnyeki voltac, Ebr. 10. mind az Christusban el törölttettec es minket nem köteleznec annira hogy immár nékünc minden ilo gatas nélkül szabad mindent meg ennünc, es azert minket senki nem harhoztathat, Lásd meg Mar. 15. Rom. 14. 1. Cor. 8. Col. 2. 1. Tim. 4. &c.

maidnac és iuhaidnac elsö fayzáſát, ſem ſemmi fogadáſidat ſem ſiabad akarat ſierint való áldozatidat, ſem az te kezednec akar mi aiándokát.

18 Hanem az te WRadnac Iſtenednec elötte egyed azokat azon az helyen mellyet válaztand à te WRad Iſtened, te és à te fiad, leányod és ſiolgád, ſiolgáló leányod, és az Leuita melly à te kapudon belöl vagyon, és vigadgy az te WRad Iſtened elött, mindenben valamihöz ſiabadſágod vagyon.

19 Meg láſſad pedig hogy el ne hadgyad az Leuitát azon az földön, életednec minden ideiében.

20 Mikoron pedig à te WRad Iſtened kiterieſzti az te határodat miképpen meg mondotta te néked, és ezt mondandod: Húſt éſiem, miuel hogy à te lelked húſt kéuán. Az te lelkednec ſiinte kéuánſága ſierint egyél húſt.

21 Ha pedig az hely meſſiſie leiend töled, mellyet az te WRad Iſtened válaztand, hogy az ö neuét ott helyhezteſſe, és az te barmaid és iuhaid közzül, mellyeket adand te néked az WR, meg ölendeſi, az mint én paranczoltam e: egyél à te kapuidban (azoknac húſokban) à te lelkednec kéuánſága ſierint.

22 f De az miképpen az özet és az ſiaruaſt éſiic, azon képpen egyed azokat, mind az fértelmes mind az tizta, egyenlö képpen élhetnec azockal.

23 Czac hogy ebben álhatatos légy hogy az vért meg ne egyed, minden állatnac lelke s az ö vére, azért az lelket az húſſal egyetembe meg ne egyed.

24 Meg ne egyed azt, hanem à földre öſſed, nem külömben mint az vizet.

25 Ne élly azzal, hogy iól légyé dolgod mind te néked, mind pedig az te gyermekidnec te vtánnad, mikoron czelekedended azt az mi kedues az WRnac ſiemei elött.

26 h De ha valamit meg ſientelendeſi az tiéidböl auagy fogadandaſi: vedd fel azt, és vidd oda az helyre, az mellyet az WR válaztand.

27 Az te WRadnac Iſtenednec Oltárán áldozzad meg az te tüzes áldozatidat, azoknac húſát és vérét, egyéb áldozatidnac pedig vérét öſſed az te WRadnac Iſtenednec óltárára, és az húſát meg egyed.

28 Meg örizzed és meg halgaſſad mind ez igéket mellyeket én paranczoloc te néked, hogy iól légyen dolgod, mind te néked mind gyermekidnec te vtánnad mind örökké, miuel hogy azt miuelted az mi kedues à te WRadnac Iſtenednec.

29 Mikoron ki vágandgya te elötted az te WRad Iſtened az pogányokat, az mellyekhöz te mégy hogy örökſégül biriad öket, és azokat biruán lakozandol az ö földökben.

30 Meg láſſad törbe magadat ne eytſed az ö példáiokat köuet-

g: A bálte tö léiekről ſzól, nem az okos léiekről

h az ez. Ha valamelly barmot áldozatra rendel-d vagy vgyan fogadáſſal kö teleze' magad' hogy áldozol.

e: Tudni illic, hogy annac az vérét ki ontſad.

f: Az ez. ha barom húſt eſzel, tudni illic az minemü barmot ſtennec ſzokhatoc áldozni, vagy egyed mint egyéb vad állatnac húſát, nem vgy mint áldozatnac húſát.

tién, minec vtánna el veſznec te elõled; Es ne tudakozzál az õ iſtenec felõl, ezt monduán: Az mint tizteltéc ez pogányoc az õ iſteneket, énis àcképpen tiztelem.

31 Ne czelekedgyél így az te WRadual Iſteneduel, mert mind azt az vtálatoſſágot czelekedtéc az õ iſteneckel az mellyeket az WR. gyülöl, mert meg fiokatis és leányokatis meg éggetic vala az õ iſteneknec.

32 Annac okaért valamit én paranczoloc ti néktec azt megõrizzétec, hogy vgy czelekedgyetec. Semmit àhoz ne tégy, el ſe végy abban.

XIII. Réſz.

Paranczolitya Moſes hogy az hamis Prophetát az ki az Iſtennec népét az igaz Iſten meliõl hamis iſtenec mellé, és az igaz Iſteni tiztelet meliõl báluány imadáſra vonná és hitegetné, meg õlyéc. Végezetre azt is paranczollya, hogy nem czac egy embert õlyenec meg az báluány imadáſert, hanem az városſtul ronſác és el puztitſác, az népét le vágiác, az melly város báluány imadáſſal meg fértezteſſ.

1 MIKORON te közõtted iõuendõ mondó, vagy álom látó támadand, (és iegyet vagy természet ellen való czudát adand te néked.

2 Ha meg leiendis az iegy vagy az czuda mellyet meg mondott te néked,) ezt monduán: Kõueſſünc idegen Iſteneket, (kiket te nem eſmertél,) és tiztellyüc azokat.

3 Ne engedgy èffele iõuendõ mondónac vagy álom látónac beſzédének, mert az ti WRatoc Iſtentec kéſért titeket, hogy meg tudgya ha ſieretiteké az ti WRatokat Iſtenteket, tellyes ſiiuetekbõl és tellyes lelketekbõl.

4 Czac az ti WRatokat Iſtenteket kõueſſétec és õtet féllyétec, és az õ paranczolatit õrizzétec, és az õ ſiauánac engedgyetec, õtet tiztellyétec és õ hozza ragazkodgyatoc.

5 Az à iõuendõ mondó pedig vagy álom látó meg õlettetéſéc, mert az ti WRatoc Iſtentec ellen el ſiakadáſt ſiólott, melly ki hozott tégedet Ægyptuſnac földéből, és meg ſiabadîtott tégedet az ſiolgálatnac házából. Ez okaért mondom hogy meg õllyétec, mert el fordîtott tégedet arról az vtról, az mellyet parantſolt te néked az te WRad Iſtened hogy iárnál azon. Azért az gonozt ki gyomlállyad te közzüled.

6 Hogy ha titkon indîtand tégedet az te atyádfia az te Anyadnac fia, vagy fiad, vagy leányod, vagy feleſéged, melly az te kebeledben vagyon, vagy barátod kit nem külömben ſieretſz mint lelkedet, ezt monduán: Ier menyünc el és tiztellyünc idegen iſteneket, kiket nem eſmertél, ſem te ſem az te Atyád.

7 Az pogány népeknec iſtenec közzül kic környüled vadnac, akar közel legyenec te hozzád akar meſſiſie, az tartománnac éggyic végétõl fogua az máſic végéig.

8 Ne

8 Ne engedgy ö néki, és ne halgaſſad ötet, ne keduezzen az te ſiemed ö néki, ne keduezz ö nékie, és el ne röytſed ötet.

9 Hanem meg öllyed ötet, az te kezed légyen elsö rayta hogy meg öllyed ötet, és annac vtánna mind az egéſi népnec keze.

10 Köueckel köuezzed meg azt, és meg hallyon, mert azon ſiándékozott, hogy tégedet az te WRadtól Iſtenedtöl el idegenîtſen, ki tégedet ki hozott Ægyptuſnac földéből, az ſzolgáknac házából.

11 Hogy az egéſi Izrael népei hallyác és meg félemlyenec, és annac vtánna ne igyekezzenec valami èhöz haſonló gönozt czelekedni te közötted.

a. Báluány imádásba es idegen iſtentizteletbe me vált város ellen való tör vény.

12 aHa valamelly város felöl à te városid közzül mellyeket az te WRAD Iſtened ád te néked, hogy azokban lakiál, hallandod ezt hogy valaki mondgya.

13 Ki iöttenec ti közzületec valami emberec iſtentelenſégnec fiai, az kic kénſ'erîtettéc az ö városoknac lakoſit, ezt monduán: Ier mennyünc el és tizteilyünc idegen iſteneket az kiket nem eſmertetec.

14 Ackor ſzorgalmatoſon èrtekezzél és tudakozzál meg róla, hogyha igazé à hîr, hogy àffèle vtálatoſſág találtatott te közötted,

15 Es annac az városnac népét éles fegyuerrel le vágiad, el veſzeſſed azt és valami abban vagyon, az barmotis le vágiad éles fegyuerrel.

16 Es minden marháiokat az ö piátzánac közepire hordgyad, és mind az városſal egyetembe tüzzel meg égeſſed az te WRadnac Iſtenednec, hogy mind örökké egy rakásban légyen, és ſoha meg ne eppîtteſſéc.

17 Ne ragadgyon ſemmi az te kezedhöz abból az átokból, hogy meg tèrien az WR az ö búſúlâſának haragiától, és irgalmas légyen hozzád, és könyörüllyen te raytad, és meg ſiaporîtſon tégedet, miképpen meg eskütt az te Atyáidnac.

18 Ha halgatandod à te WRadnac Iſtenednec ſiauát, hogy meg örizzed minden ö paranczolatit mellyeket én ma paranczoloc te néked, hogy azt czelekedgyed az mi igaz az te WRadnac Iſtenednec ſiemei előtt,

XIIII. Réſz.

Elöſer inti Moſes az Izraelitàkat hogy az halottaknac ſiratáſában ne köueſſéc az poganyokat Másodſor meg mondgya mi nemü állatokat egyenéc meg, és minémü állatoknac ételetöl tartoztaſſac meg magokat. Harmadſor inti öket hogy az Leuitaknac igazan meg adgyac az dèzmat, az mi pedig az papoc réſzé, mint az tizednec tizede, és minden állatoknac elsö teniſzéſe, azt Ieruſalembe fel vigyéc. Ha pedig az meſſe vólna, annac czac az árrát vinnéc fel az papoknac, és ökis abból ételnénec mig ott lennénec, &c. Vtolſor paranczollya hogy minden harmad eſztendöben az tizednec tizedét az ſegényec ſükſégére el tegyéc és meg tartſác.

1 TI az ti WRatoknac Iſtenteknec fiai vadtoc, annac okaért ne metéllyetec meg magatokat, ſe haiatokat ne ſiaggaſſátoc ki az halottért.

2 Mert ſient népe vagy az te WRadnac Iſtenednec, és az WR

választott tégedet, hogy légy ő néki tulaydon népe, minden népec közzül, kic az föld ſzinén lakoznac.

3 Semmi vtálatoſſágot meg ne egyél.

4 a Ezec pedig az oktalan állatoc közzül az kiket meg egyetec, az ökröt, tehent, à iuhot, keczkét.

5 Az Szarualt, az Őzet, Bialt, vad keczkét, Vnicorniſt, vad Bikát, és az Iauort.

6 Es minden lelkes állatot valamellynec körme meg haſadott és kérőt rág, meg egyétec.

7 De mind az által ezt meg ne egyétec azoc közzül, mellyec vágy czac kérőt rágnac, vagy czac körmei meg haſadtanac, az Teuét, az Nyúlat, és az Vrget, mert kérőt rágnac és körmőc meg nem haſadt, annac okaért fertelmeſec legyenec ti néktec.

8 Es az Diſinót, mert két részre haſad az körme, de kérőt nem rág, annac okaért fertelmes légyen ti néktec, azoknac húſokban ne egyétec, hólt teſteket ſe illeſſétec.

9 Ezec pedig az mellyeket meg egyetec azoc közzül mellyec az vízben vadnac. Valaminec ſiárnya és haia vagyon, meg egyétec.

10 Valaminec pedig nintſen ſiárnya és haia, meg ne egyétec, hanem fértelmes légyen ti néktec.

11 Minden tiſzta madarat meg egyétec.

12 b Ezec pedig à mellyeket meg ne egyetec, à Sas keſelyűt, Ólyűt, Kányat.

13 Variút, Saſt, Héiat az ő nemęuel.

14 Es ſemmi Hóllót az ő nemęuel egyetembe.

15 Strutz madár fiat, Baglyot, Kakukot, Karúlt az ő neme ſzerint.

16 Solymot, éijeli variút, és Hattyút.

17 Pelicant, Porphirio madarat, Gémet.

18 Eztragot, ökör bikát az ő neme ſierint, bűdős dadukot és pupeneuert.

19 Es minden ſiárnyas állat az melly czúſió máſió, fértelmes tinéktec, meg ne egyétec.

20 Mindent pedig valamelly tiſzta madár, meg egyetec.

21 Semmi ő magától meg hólt állatot meg ne egyetec, az iöueuénnec az ki az te kapudon belől vagyon adgyad azt, és egye meg azt, vagy pénzen add el az idegennec, mert ſient nép vagy te à te W Radnac Iſtenednec. Ne főzzed az gödölyét az ő Annyának téijében.

22 Eztendőről eztendőre meg dęzmállyad à te magodnac iöuedelmét, melly à te meződen terem. Leuit 27 Num: 18. infra 26.

23 Es egyed à te W Radnac Iſtenednec előtte, azon az helyen az mellyet válaztand hogy az ő neue ott lakozzéc, mind gabonádnac, borodnac, olaijodnac tizedét, és az te barmaidnac, iuhaidnac első fayzáſát, hogy tudgyad félni az te W Radat Iſtenedet minden időben.

24 Hogy

a: Minémű állatokat ſzabad meg enniec az Izraelitáknac, es miniémiket nem ſzabad, mint vadac, madarac, halac, es házi állatoc közzül. melly tőrventől es eledelben valo válogatáſtol immár meg ſzabadultunc Matth: 15. Roman: 14. 1. Corinth. 8. Coloſſ: 2.

b Ne ezzel dolkozzál ravaſz haraſzam külömbſzget találſz az madarak, nac neueknec e' ſzámlálá ſában, es Leuitic: 11. Mert az madraknac neue mellyec vadnac, ſem Deác ſem Sólyám ſem Gólya magyar ázóc ſemmi képpen nem alkalmaznac, es valamenynyſzer itten ſzót tészc à Bibliat, vagy Gólya, vagy Deác, mind külömb külömb képpen neuezzéc az madraknac neueket, &c.

24 Hogy ha meſſieb leiend az vt hogy nem mint oda vihetnéd azokat, miuel hogy táuól léſzen tőled az à hely mellyet az te WRad Iſtened válaztand, hogy helhezteſſe az ő neuét abban az helyben, miuel hogy meg áldott tégedet az te WRad Iſtened.

25 Ackor add el pénzen, és kezedbe véuén az egybe kötött pénzt, menny el oda az helyre, az mellyet válaztand az te WRad Iſtened.

26 Es adgyad az pénzt, mind azért az mit kéuán az te lelked, ökrökért, iuhokért, borért és egyęb vidámitó italért, mindenekért valamit kéuán tőled az te lelked, és egyél ott az te WRad Iſtened előtt, és őruendezz az te házad népéuel egyetembe.

27 Az Leuitát pedig az ki az te kapudon belől lakozic, ne hadd el; mert ninczen egyęb réſie ſem örökſége ti köztetec.

28 c Minden harmad eztendőben, annac az eztendőnec iőuedelminec minden dęzmait válazd el, és rakiad őſſue az te kapudon belől.

29 Mellyet el iőuén az Leuitác, (à kiknec ninczen réſſec és örökſégec te veled,) és à iőueuényec, áruác és őzuegyec, kic az te kapudon belől vadnac, meg egyenec és meg elegedgyenec, hogy meg áldgyon tégedet az te WRad Iſtened, az te kezednec minden munkáiában, à mellyet czelekeſſel.

XV. Réſz.

Paranczollya Moſes hogy minden heted ic eztendőben, meg engedgyék az Izraelitác az ő ſegeny nyomoruit atty afiainac az kőlczőn adott pénzt, vagy akarmi marhát. Maſodſor hogy ő közöttec ne találtaſſec koldus, ha pedig találtatnác, paranczollya hogy azzel tartſa, hogy ehuel meg ne hallyon. Harmadſor tőrueńe rendet az ſolgakról es ſo'galo leanyokról, az mellyec az ő nemzetſegekből valóc, kiket pénzen veſſnec, hogy tudiac lic azokat hered eztendőben ſabadon boczaſſác. Vtolſor meg inti őket arról, hogy minden állatnac első teniſeſet az Iſtennec adgyác,

1 Minden hetedic eſztendőben ſzabadſágot engedgy.

2 Ez légyen pedig az ſzabadſágnac módgya: hogy minden valaki kőlczőnt adand az ő kezéből felebarátty ának, viſſza ne kérie azt az ő felebarátty ától, auagy az ő atty afiától, mert meg kiáltatott az WRnac ſzabad eztendeie.

3 Az idegentől viſſza kéried, de à mi leiend te néked az te atyádfiánál, meg engedgye az te kezed ő néki.

4 Vgy annîra hogy ne légyen te közötted kóldus, mert meg áld igen tégedet az WR azon à földőn, mellyet à te Iſtened ád tenéked örökſégül, hogy azt biriad.

17m. 5 v 17.

a Az Izrá elnác kőszőt heet rendbéli dęzma volt. Előſzer, minden eztendőben az ő maibátoknac es ioſſágoknac teniſzeſéből, az Iſtennec paranczolatya ſzerint ki adtác a tizedet az Leuitáknac, Leuit 27 Num: 18. Mert az Leuitáknac az Iſten nem adott vala örökſeget az Chanaan földen, hanem az ő réſzeket az tizedet vala. Az ő örökſegeknec réſzeért, es hogy Iſten hazában ſzolgálnanac hadta vala Iſten hogy az egéſz orſzágnac dęzmata az Leuitaké leine. Máſodic dęzma volt, az mellet à Leuitác à dęzmakból adtác az Ieruſalemben lakozó papoknac, tudniillic a tizednec tizedét, mellyet nem volt ſzabad Ieruſalemen kiuől el költeni. Ez maſic tizedből költett az kőſſeg virtác az innepre. Ezeknec felőtte az földnec nyugodalmára, mellyben hered eztendőben léſzen vala, minden harmad eztendőben à tizednec tizedet az az a máſic tizedet vala Iſten hogy az kőſſeg meg tartſa, be rakia es abból tapla lyanac ſzegeny Leuitákat, iőueuényeket, árualat. Erről ſzól az Iſten ez Caputban verſ 28. 29. Nem illyen értelemben vadnac, hogy minden harmad eztendőben az egéſz tizmát mindeneſtől az ſzegényec táplálaſára rakiác el.

5 De mind az által vgy áldatol meg, ha engedſi valóba à te WRadnac Iſtenednec ſiauánac, hog meg ŏrizzed és megtartſad mind az paranczolatokat, mellyeket én ma paranczoloc te néked.

6 Mert az te WRad Iſtened meg áldott tégedet, miképpen meg mondotta te néked. Ackoron zálagot vęnén kŏlczŏnt adſi ſoc népeknec, te pedig nem veſſz kŏlczŏnt, és ſoc népeken fogſi wralkodni, és te raytad nem wralkodnac.

7 Ha valaki à te attyádfiai közzŭl kóldus leiend, valamelly kapúd közŏtt azon az földŏn à mellyet az te WRad Iſtened adand te néked, ne keménîts meg az te ſiuedet, meg ſe vonnyad az te kezedet az te kóldus atyádfiától.

8 Hanem meg nîſſad à te kezedet ŏ néki, és ŏrŏmeſt fel ſegéllyed az ŏ ſiükſégét abban, az minélkŭl ſiükŏlkŏdic.

9 Meg láſſad hogy ne légyen az te ſiuedben valami èffęle iſtentelenſég, hogy ezt mondanád: El közelget az hetedic eztendŏ, az ſiabadſágnac eztendeie, és azért el fordîtanád az te ſiemedet az te kóldus atyádfiától, és ne adnál ŏ néki, ŏ pedig kiáltſon terèád az WRhoz, és bŭn találtaſſéc te benned.

10 Hanem vgyan adgy nékie, és meg ne háborodgyéc azon az te ſiued mikor adſi ŏ néki. Mert ez okaért áld meg tégedet az te WRad Iſtened minden dolgaidban, és mindenekben valamire kezedet boczátod.

11 Mert nem léſien kóldus nélkŭl az föld, annac okaért paranczolom te néked, és ezt mondom hogy ŏrŏmeſt meg nîſſad à te kezedet [a] az te atyádfiának, és az te kólduſodnac az te földeden.

12 Hogy ha pénzen adattatic te néked az te atyádfia, férfiu vagy aſſſzoni állat, és ſiolgáland te néked hat eztendeîg, az hetedic eztendŏbé ſiabadon botſáſſad ŏtet.

13 Es mikor el boczátod ŏtet te tŏled ſiabadon, ne boczáſſad el ŭreſſen.

14 Hanem ŏtet meg terhellyed, az te iuhaidból, az te czŭrŏdből, és az te ſaytódból, az miuel meg áldott tégedet az te WRad Iſtened, abból adgy nékie.

15 Es meg emlekezzél róla, hogy teis ſiólga vóltál Ægyptuſnac földében, és meg ſzabadîtott tégedet az te WRad Iſtened, annac okaért paranczolom én ma ezt te néked.

16 Ha pedig ezt mondandgya te néked: Nem mégyec el, mert ſieretlec tégedet és az te házadat, miuel hogy iól vagyon ŏ néki te nálad dolga.

17 Ackor végy egy árát, és az kapu közŏtt furd által az fŭlét, és légyen mind çltîg te ſiolgád az, így czelekedgyel ſiolgáló leányodualis. [b]

18 Ne légyen te néked nehez hogy ŏtet ſiabadon boczátod, Mert kęt annyi ideîg ſzolgált mint az bęres, tudni illic hat ezten-

[a] Meg nitsen embernec kezét, nem egyéb hanem a ſzegén nyomorult ſzükŏlkŏdŏuel tŏl tenni; es adni néki az miuel táplálya magát.

Exod. 21.

[b] Azaz, Szolgáló leányodnac is ſzabadon botſáſſad, es ſzabadſággal meg aiándékozzad.

eztendeiglen, és meg áld tégedet à te WRad Istened minden czelekedetidben.

19 Minden barmaidnac és iuhaidnac elsö fayzásának az hímiét, az te WRadnac Istenednec sientellyed. Ne munkalodgyál az te tehenednec elsö fayzásán, és meg ne nîried az te iuhaidnac elsö fayzását.

20 Az te WRadnac Istenednec elötte egyed meg azokat esztendénként, te és az te házad népe, azon az helyen az mellyet az WR válaztand.

21 Hogy ha valami fogyatkozás leiend benne, tudni illic ha sánta vagy vak leiend, vagy valami egyéb bénnaság miatt meg rontatott, azt az te WRadnac Istenednec ne adgyad. [c]

c: Az az, Ne áldozzad azt az Istennec.

22 Hanem az te kapuidon belöl egyed meg azt, akar tizta légyen akar tiztátalan, egyenlö képpen ehetic abban, nem külömben mint ha Öz vagy Staruas völna.

23 Czac hogy annac vérét meg ne egyed, hanem à földre ontsad azt mint az vizet.

XVI. Rész.

Parantzolatot ád az három innepről, az Müsuetnec, Pünkösdnec, és az Sátoros innepnec meg tentetéséről. Másodsor hogy minden városokban birákat rendellyenec, kic az Igasságnac szerént ítéljenec.

1 ESIRDBE vegyed az Abib Hólnapot, és szerezz az te WRADNAC Istenednec Pesaht. Mert az Abib Hólnapban hozott ki tégedet az te WRad Istened Ægyptusból éiiel.

2 [a]Es áldozzál Pesahual az te WRadnac Istenednec, iuhaid és ökröd közzül, az helyen mellyet az te WRad Istened választand, hogy oda helyheztesse az ö neuét.

a: Az, mint Pesah czac egy bárányac meg étele volt, de annac az innepén soc ruhackal, és kröckel áldoztanac, arról szól it Moses mikor azt mondgya hogy inhoc-kal es ökröcskel áldozzanac.

3 Ne egyél azzal semmi kouásiost, hanem hét napon egyél azzal kouástalan pogáczákat, nyomorusságnac kenyerét. Mert hetséggel iöttél ki Ægyptusnac földéből, hogy meg emlekezzél az napról, elenednec minden ideiében, mellyben ki iöttél Ægyptusnac földéből.

4 Ne láttassék semmi kouászos az hét napon minden te határodban, és az elsö napon estue meg áldozott húsban, semmi virrattaig ne maradgyon.

Husuet innepe.

5 Nem áldozhatsz Pesaht az te városid közzül valamellyikben, mellyeket az te WRAD Istened adand te néked.

6 Hanem azon az helyen, az mellyet válaztand az te WRad Istened, hogy az ö neuét oda helyhezteſſe, ott áldozzál Pesahual estue, Nap nyugatkor, az idöben mellyben ki iöttél Ægyptusból.

7 Meg süsséd pedig és meg egyed ott az helyen az mellyet válaztand az te WRad Istened, és reggel visiia fordúluán menyhaza az te haylékidba.

8 Hat napon egyél kouásztalant, heted napon pedig az te WRADNAC Istenednec innepe lészen, ne tégy ackor semmi munkat.

9 Szám-

Pünkösd innepe.

9 Számlály az után magadnac hęt hetet, attól fogua kezdgyed számlálni az hęt hetet, hogy sarlódat az gabonába boczátod.b

b: Értsd azt a napot melly napon az Istennek törvénye szerint Leuit: 23 az Istennek sátorához vigyék bona kevét kell vala fel vinniek.

10 Annac vtánna meg szentellyed az hetes innepet az te WRadnac Istenednec, az te kezednec szabad akaratyából való érteke szerint légyen az miuel áldozol, az menyébe meg áldott tégedet az te WRad Istened.

11 És örvendezz az te WRadnac Istenednec előtte, te és az te fiad, az te leányod, szolgád, szolgáló leányod, és az Leuita melly az te kapudon belől vagyon, à idegen, az árua, és az özvegy, az kic léfinec te közötted, ott az helyen mellyet válaztand az te WRad Istened, hogy ott helyheszteſſe az ő neuét.

12 És meg emlekezzél róla hogy teis szólga vóltál Ægyptusban, annac okaért örizzed meg, és czelekedgyél ez paranczolatoc szerint.

Sátoros innep.

13 Az lęueles sátoroknac innepét hęt napon szentellyed, mikoron bę gyűyted az te életedet az te szőlődről, és laytódról.

14 És vigadgy az innepen, te és az te fiad, az te leányod, szolgád és szolgáló leányod, à Leuita, az idegen, az árua, és az özvegy, kic az te kapudon belől lakoznac.

15 Hęt napig illyed az innepet az te WRadnac Istenednec ott az helyen az mellyet válaſztand az WR, mikoron meg áldand tégedet az te WRad Istened minden mezei iószágidban, és kezeidnec minden munkáiában, ez okaért vigadgy.

16 b Minden esztendőben háromszor láttaſſéc meg minden férfiui mag az te WRadnac Istenednec előtte, ott az helyen az mellyet válaſztand, Az kouászt alan kenyereknec innepén, az heteknec innepén, és az leueles sátoroknac innepén. De senki üreſſen ne láttaſſéc az WR előtt.

Exod: 23 34 Eccleſ: 16.

b: Miképpen az szombat felől való törvény minket nem kötelez, azon képpen az Husueti bárannac meg ételének, az Pünkösdnec, es sátoros innepnec meg szentelése minket nem kötelez, ha nem azokból szabadoſoc vegyünc, col: 2 Minden kinc az Vasárnapnál több innephez nincsen. Azt is nem Isten, hanem emberec rendeltéc mellyet nem Sido módra kell megſzűnni Sup. 1. tsl. Ex. 23 nánc, Leu 19 mint ha az innep volna netalán vrunc, nem mi az innepnec, hanem leg ki szabadság ban, vgy hog az Istenet meg áldgyuk, ha az szükség kenyerit szabad legyen nekünc attyafiui szeretetből való czelekedetec ket czelekedtünc, mert az attyafiui szeretetből való czelekedetec bőcsűlet.

17 Ki ki az ő érteke szerint, és az te WRadnac Istenednec áldása szerint, abból az mit adand te néked.

18 Birákat és Tiztartókat szerezz minden te kapuidban, mellyeket az te WRad Istened adand te néked az te nemzetséged szerint, kic itéllyéc az népet igaz itélettel.

19 El ne fordítſad az törvént. Személt se válogaſs, aiándékot se végy, mert az aiándoc az bölczeket meg vakíttya, és el fordíttya az igazaknac szauokat.

20 Az IGASSAGOT, az igazságot kövesſed, hogy élhes és örökségül birhaſſad azt az földet, mellyet az te WRad Istened ád te néked.

21 Ne plántály magadnac berket valamelly fákból, az te WRadnac Istenednec Oltára mellet, mellyet eppíteſz magadnac.

22 Para

Istenhez az Ceremoniáknál, Oseş 6. Matth 9. 1. Sam: 15.

22 Faragot képet se emely magadnac, mellyet à te WRad Istened gyülöl.

XVII. Rész.

Elöször arról inti meg az Izraelitákat Mozes, hogy Istennec ne áldozzanac olly állattal mellyben valami sieplö vagy bennaság vólna. Masodszor paranczolatot ad az baluány imádóknac büntetéserül. Harmadszor hogy minden nehez dologh felül való kérdésseket Iruságlembe vigyenec, hogy az ott valo papoktól és birákról érczék annac az kérdésnec meg feytését. Vtolszor arra inti öket hogy az ö nemzetségekbül válaszszanac királt, és megmondgya az kiralynac tiztit.

1 NE áldozzál à te WRadnac Istenednec olly ökörrel vagy iuhual, mellyben valami sieplö vagy bénnaság vagyon. Mert vtálatosság az te WRadnac Istenednec elötte.

2 Hogy ha találtatic te közötted a valamelly kapudon belöl, mellyeket az te WRad Istened ád te néked, vagy férfiu vagy asszoni állat, az ki gonoszt czelekedendic az te WRadnac Istenednec szemei elött, meg rontuán az ö szöuetséget.

a Az az, valamelliyic városodba.

3 Es el ménend és szolgáland idegen Isteneket, és imádandgya azokat, akár az Napot szakar az Hóldot, vagy valamellyet az Egnec seregi közzül, mellyet nem paranczoltam.

4 Es megielentetic te néked és meghallandod, iól megtudakozzál róla, és hogy ha igaz és bizonhir lésien, hogy az Izraelben lett légyen illyen vtálatosság.

5 Ackor ki vigyed azt az férfiat vagy az asszoni állatot, az ki azt az gonosságot miuelte, à te kapudban, az férfiat vagy az asszoni állatot, és meg köuezzed öket és meghallyanac.

Vtsrá 19. Matth: 18. 2. Cor. 13.

6 Két vagy három embernec bizonság tételére meg öletteszéc az ki meghalandó, de egy tanúnac bizonság tételére meg ne hallyon.

Sup: 13.

7 Az Tanúc keze légyen elsö azon, hogy meg öletteszéc, és annac vtánna mind az egész sokaságnac kezei, és illyen módon ki gyomlállyad te közzüled az gonoszt.

2. Paral. 19. b: Az az. Az kert fel között, à bünös es ártatlan között valo dologbā az biro elöt ha valami nehez dolog lö elö, mellynec végére nem mehetec, vagy ha az istentöruényenec megértesebē volna valami nehesség uelyet az külsö polgári rend nem tudna megfeyteni: tehat teruſalembe vigyetec az kérdésteket mert az külsö dolgokról valo kérdést az birác az tudomány felöl valók pedig à papoc feyteitec megteruſalemben.

8 b Hogy ha valamit nem tudnál az itéletben, vér és vér között ügy és ügy között, szerelem és szerelem között, vagy egyéb versengésec között az te kapuidban, akkor kelyfel, és menny el oda az helyre mellyet választand à te WRad Istened.

9 Es menny el az Leui nemzetségéből való papokhoz, és az bíróhoz à ki az időben biró lésien, és kérd meg öket róla, ök megielentic te néked az igaz itéletet.

10 Es azoknac értelmec szerint czelekedgyél, az mint megmondottác te néked az helyen, mellyet az Wr választott, és igyekezzél hogy mind à szerint czelekedgyél, a mint tanítottác téged.

11 Az törvény szerint à mellyre tanítottac téged, és az itélet szerint az mellyet mondottác te néked, czelekedgyél, el ne hayoly attól az igétöl se iobra se balra.

12 Ha pedig valaki keuélségböl czelekedendic, hogy nem enged

az pap-

az papnac, à ki ott à te WRadnac Istenednec elötte áluán szolgál, vagy az birónac, meg hallyon az ollyan ember, és ki tiztitsad az gonoszt Izraelből.

13 Hogy mind az egész sokaság hallya, és féllyen, hogy senki az után keuélyen ne czelekedgyéc.

14 c Mikoron bé menendesz arra az földre, mellyet à te WRad Istened ád te néked, és birnia fogod azt, és lakni fogandasz abbá, és ott ezt fogod mondani: Királt válaztoc magamnac, miképpen az egyéb népec kic környülöttem vadnac.

c Megmondgya Moses az Izraelitáknac, hogy ha királt akarnac válaztani, az ö nemzetség-ből válaszszanac. Es azt is megmondgya, minémünec kellyen à királynac lenni, es miböz kellyen magát tartani.

15 Azt válaszszad magadnac királlyul, azt ki az te WRad Istened válaszand. Az te atyádfiai közzül rendely magadnac királt, nem rendelhetsz magadnac királt, idegen nemből való férfiat, az ki nem te atyádfia.

16 Czac hogy meg ne sokasitsa louait, és az népet vissza ne vigye Ægyptusba, hogy meg sokasitsa magánac louait, kiualtképpen ez ért hogy meg mondotta az WR ti néktec, Ne térjetec ez után több sier vissza az úton.

17 Feleségit se sokasitsa meg, hogy el ne haiollyon az ö szive, se ezüstét se aranyat felöttéb meg ne sokasitsa.

18 Es mikoron az ö országának székibe ülend, iria meg magának könywbe ez töruénnec mását, az Leui papiai elött való könywből.

19 Es légyen az ö nála, és olvasa azt életenec minden idejében, hogy tudgya félni à te WRadat Istenedet, hogy örizze ez töruénnec minden igéit és az paranczolatokat, hogy azokat tselekedgye.

20 Fel ne fuualkodgyéc az ö szive az ö attyafiai ellen, se el ne haiollyon az paranczolattól, vagy job vagy bal kézre, hogy meg hosszabitsa ideiét az ö országában az Izrael fiai között, mind ö maga mind az ö gyermeki.

XVIII. Rész.

Paranczollya Moses hogy az Leuitaknac rendeltetett tizedelmet meg adgyac, minuel hogy azoknac nem adatot semmi örökség az Canaan földén. Masodsor meg tilt közöttes minden ördögi tüzendö mondast, varazslast, és igéri Moses, hogy az Isten nékic Prophetat ad az kitöl kellyen tudakozniok és az kit halgatniok kellyen. Vtolsor paranczollya hogy az hamis prophetakat meg ölyéc.

1 AZ Leui nemzetségéből való papoknac, és az egész Leui nemzetségénec ne légyen se része se öröksége az több Izraellel, hanem az WRnac tüzes áldozatit és örökségét egyéc.

2 Annac okaért ne légyen ö néki öröksége az ö attyafiai között. Az WR az ö öröksége, az mint meg mondotta ö néki.

3 Ez légyen pedig az papoknac az ö töruényec az nép között, és azoc között az kic áldoznac akar ökörrel, akar iuhual, hogy à papnac adgyác az lapitzkáját, az kéz állát és az gyomrát.

4 Az te gabonádnac, borodnac, és olajodnac elsö szengerét, és az te iuhaidnac gyapiának eleit néki adgyad.

5 Mert

5 Mert őtet válaztotta à te WRad Iſtened minden te nemzetſéged közzül, hogy állyon az WRnac neuénec ſiolgálattyában, ő és az ő fiai minden időben.

6 Mikor pedig az Leuita el iőuend egéſi Izraelbéli városidnac valamellyikéből, az holott ő iőueuény leiend, és ménend az ő lelkénec tellyes kéuánſága ſierint arra az helyre az mellyet válaſztand az WR.

7 Szolgállyon az te WRadnac Iſtenednec neuénec, mint az több attyafiai az Leuitác, az kic ott állanac az WR előtt.

8 [a] Haſonló réſzt egyéc az több papoknac réſzeckel, attól meg válua az mit el adott valamellyic pénzen, az ő attyának reáia ſiállot örökſégéből.

9 Mikoron bę menendeſi abba az földbe, mellyet az te WRad Iſtened adand tenéked, ne tanúly czelekedni az pogányoknac vtálatoſſágoc ſierint.

10 [b] Ne találtaſſéc te közötted, az ki az ő fiát vagy leányát által viteté az tűzen, auagy iőuendő mondó, vagy nap válogató, vagy madár ſzólásból iőuendölő, vagy varáſló.

11 Se bű báios, ſe őrdöngőſektől tudakozó, ſe iegy magyarázó, ſe halottaktól tudakozó. Leuit: 19. 20. 1. Reg. 28. 4. Reg: 1.

12 Mert vtállya az WR valaki ezeket miueli, és ez illyen vtálatoſſágokért űzi ki az pogányokat à te WRad Iſtened te előled.

13 Azért légy tökélletes, az te WRadual Iſtenedual. [c]

14 Mert ezec az pogányoc az kiket te birnia fogſi, halgattyác à varaſlókat és à iőuendő mondókat, te pedig ne tſelekedgyel vgy, mert nem engedi te néked az te WRad Iſtened.

15 [d] Prophetat támazt te néked az te WRad Iſtened te közzüled, az te atyádfiai közzül, az miképpen engemet, azt halgaſſátoc

16 Mind az ſierint az mint kérted az te WRadtól Iſtenedtől az Horeb hegyén az Gyüleközetnec napian, mikor ezt mondod vala: Ne hallyam többé az én WRamnac Iſtenemnec ſiauát, és az ő tűzét többſier ne láſſam, hogy meg ne hallyac. Exod: 20.

17 Es monda az WR énnékem: Iót ſiolottác az mit ſiolottác.

18 Prophetat támaztoc ő nékiec az ő attyokfiai közzül mint tégedet, és az én Igémet adom annac ſiájába, és mindeneket meg mond ő nékiec az mellyeket paranczolandoc ő néki.

19 Es valaki nem halgatandgya az én beſiédemet az mellyeket az én neuembe ſióland, én meg kereſem azon.

20 De maga az à Prophetа, az

Gg ki ke-

---

a: Az Leuitác aſzra elitác közöt ſzéllel ſzerm ſzerte laktac az orſzágbá, az mint Iſten el rendelte vala, hogy minden nemzetség négy négy várоſt adna az Leuitáknac, hogy azoc magoknac lakuán, es ez világ minden ſzorgalmatoſſágtol meg ſoztatuán, az Iſtentöruényének tanuláſára alkalmatoſſabac lehetnének, es azoc az városoc lakónec mint egy Scholác, mellyekben à tudomannac tiztaſága es minden io erkölcz fénlenéc, es mindennec azokra az városokra nézvénec. Azokban az városokban lakтac az Leuitác es mellyнékic uitác közzül az Iſten törvénye ſzerint az áldozatbol valamelliс vagy örökſégot el adta volna. Mert ſollebet az Iſten örökſéget adott vala ſzabadſágoc, hogy penzen vegyenec örökſéget az Izraelitác között. Az ollyan örökſeg à ſiokra ſzallot, es el adhattac pénzen. Erről ſzol itt az Iſten verſ. 8 hogy ha az Leuita vagy à pap valami örökſégét elatta, azt nē tartozic senkinel közleni, hanē à papnac à mi az áldozatbol tō. azt tartozic à leuitával közleni.

b. Az az, Az ki meg egetteine es meg áldoztatna az ő magzattyát mint az pogányoc.

táplálttattác feleſégeſtől gyermekeſtől à dézmából, tárt az egéſz orſzágbol. De ha valamelly az Leuitác közzül az Iſten házához ment ſzolgálni, az Iſten törvénytartoztac az papoc azzal, hogy az ni réſzec tutot abbol részt adgyanac à Leuitáknac, attol meg válua, vagy az Leuita vagy az Pap, attyától vta ſzallot.

c: Az az, tiztа ſzivel lelecckel ſzolgály az te Istenednec.

d: Az Ieſus Chriſtuſrol valo iőuendő mondás, mint az Apoſtoloc magyarázzác, Act: 3.

ki keuély en czelekedendic és siólland olly igét az mellyet nem parantsoltam néki az én neuembe sióllani, és az ki siólandidegen Istenecnec neuébe, meg hallyon az à Propheta.

21 Hogy hapedig mondandod az te siiuedben: Miképpen esmerhessem meg az iget mellyet az WR nem mondott légyen?

22 Mikor sióland az Propheta az WR neuébe, és bę nem tellyesedic az az dolog, és meg nem léfzen, ez az beszéd mellyet az WR nem sióllot, hanem keuélségből mondotta azt az Propheta. Ne fély azért attól.

XIX. Rész.

Parantsolya Moses hogy városokat rendellyenec, az mellyekbe fussanac azoc az kic valakit nem akarattyoc szerint ölnec meg. Masodfor meg mondgya, minémű büntetéssel büntessec meg az hamis tanút.

1 MIKOR az te WRad Istened ki vágandgya az pogányokat, kiknec földöket az te WRad Istened adgya te néked, és birnia fogod öket, és lakandasi az ő városokban, és az ő házokban.

2 Három várost válasiszi magadnac azon az földön, mellyet az te WRad Istened meg ád te néked, hogy azt örökségül biriad.

3 Czinály vtakat azokra az városokra, és három részre ossiad az te földednec határát, a mellyet az te WRad Istened örökségül ád te néked, és azoc errę valóc legyenec, hogy minden gyilkos oda sialadgyon.

a Ezt azért mondgya hogy az sziked es menedségre valo városokat alkalmatosb helyeken rendelhessec.

4 (Ez pedig az gyilkosnac törvénye az ki oda sialad, hogy életét meg tartsa. Az ki az ő felebarátyát nem akarattya szerint ölendi meg, és azt nem gyülölte annac elötte.

5 Mint az ki el ménend az ő felebarátyáual erdőre fát vágni, és az ő kezét erőltetvén, az fa vágásba ki esendic az feyse az ő nyeléből, és találuán az ő felebarátyát, meg haland, ez városoc közzül eggyikbe fusson hogy ellyen.)

6 Hogy ha annac az vérnec rokonsága az ő siuénec búsulásából üzendi azt, el ne érie ötet ha az út hossziú leiend, és meg ne ölye, holott nem méltó volt à halálra, mivel hogy annac elötte nem gyülölte azt.

7 Annac okaért én paranczolom te néked, hogy három városst válasszi magadnac.

8 Ha mikor pedig à te WRad Istened ki terieztendi az te határodat, miképpen megeskütt az te Atyáidnac, és te néked adangya mind az egész földet, mellyet mondott hogy az te Atyáidnac meg ád.

9 (Hogy ha meg őrizended mind ez paranczolatokat, hogy meg czelekedgyed azokat à mellyeket én paranczoloc te néked ma, tudni illic hogy szeressed az te WRadat Istenedet, és iárj az ő vtain minden idökben,) akkor ez három városhoz esmét válasszi három várost.

10 Hogy ártatlan vér ne ontassec ki az te földedben, mellyet az te W-

te WRad Istened ád te néked örökségül, és hogy te oka ne légy az vér ontásnac.

11 De hogy ha leiend valaki, az ki az ö felebaráttyát gyülöluén, meg lesi ötet, és reá támaduán halalra verendi azt, és meg haland, ha futand ez városoc közzül valamellyikben.

12 Ackor annac az városnac vénei küldgyenec el, és vonnyác ki onnét, és adgyác azt az meg hólt embernec attyafiának kezébe, hogy ölettessec meg.

13 Ne keduezzen az te siemed ö néki, hanem ki tiztitsad az ártatlan vér ontást Izraelböl, és iól lésien te néked dolgod.

14 Az te felebarátodnac határát el ne foglald, az melly határt vetettéc az régiec, à te örökségedben mellyet örökségül birnia fogsi, abban az földben mellyet à te WRad Istened ád te néked, hogy örökségül biriad azt.

15 Semmünemü hamisságban és semmi bünben, akar münemü bünben vétkezzéc valaki, ne álhasson egy tanú valaki ellen, hanem két vagy három tanú sziája vállásán állyon meg minden dolog.

Az hamis tanunac büntetéséröl való tőrueny.

16 Ha valaki ellen hazug tanú álland, hogy hamis tanúságot sióllyon ö ellene.

17 Ackor mind ketten azoc az kiknec pörec vagyon, állyanac az WR eleibe, az az, az papoc és az birác eleibe, az kic az idöben lésinec.

18 Es az birác siorgalmatoson tudakozzanac az dolog felöl, és ha az tanú hazug tanú leiend, hazugságot siólot az ö felebaráttya ellen.

19 Vgy czelekedgyetec azzal à mint ö gondolta vóit hogy czelekedgyéc az ö attyafiával, és ki tiztitsad közzüled az gonozt.

20 Hogy az kic meg maradnac és hallani fogiác azt, meg félemlyenec,, és többször ne merienec te közötted hasonló gonosságot tselekedni.

21 Ne keduezzen az te siemed ö néki, lelket lélekért, siemet siemért, fogat fogért, kezet kezért, lábat lábért.

Exod: 21. Levit: 24. Matth. 5

XX. Rész.

Inti ökeet Moses hogy mikor hadba mennec, ne fellyenec az ellenségnec sokasagától, miuel hogy az Isten leszen véluc, az ki ökeet Ægyptumbol ki hozta. Es hadgya hogy az ütközetnec óraián az papoc bizattác az népet, és á hadnagyoc haza boczáttac az wy házasokat, és á kic wy házat, szőlöt eppitettec, és az kic félelmesec. Másodszor meg mondgya, a Canaánusoknac es egyeb pogányoknac városoknac meg vetelében mineműs renduel, móddal, és töruennyel éllyenec.

1 MIKOR hadba menendesi az te ellenségid ellen, és láttandod az louakat, siekereket, és az náladnál nagyob népet, ne fély tölöc. Mert az te WRAD ISTENED vagyon te veled, ki tégedet ki hozott Ægyptusnac földéböl.

2 Es mikor ütközetre mentec, az fö Pap oda iárullyon és siollyon az népnec.

3 Es eſzt mondgya: Halgaſd meg Izrael, ma meg ütközted az ti ellenſégteckel. Az ti ſiiuetec meg ne lágyúllyon, ne féllyetec, és meg ne röttennyetec, ſe meg ne remüllyetec ő előttöc.

4 Mert az ti WRatoc Iſtentec mégyen el ti veletec hogy hartzol hyon ti éröttetec az ti ellenſégteckel, hogy meg tartſon titeket.

5 Es az népnec előtte iárój ſiollyanac az népnec, monduán: Kiczoda közzületec olly férfiu à ki wijoñan eppîtett házát, és abban még nem lakott vólna? Meñyen el és tęrien meg az ő házába, hogy valamimódon meg ne hallyon az hartzon, és más valaki lakiéc abban.

6 Es kiczoda olly férfiu à ki ſiöllöt plántált és nem vötte annac haſinát? Mennyen el és tęrien meg az ő házába, hogy valami módon meg ne hallyon az hartzon, és más valaki vegye annac haſinát.

7 Es kiczoda olly férfiu à ki feleſéget iegyzett ő maganac, és azt haza nem vitte: Mennyen el és tęrien meg házához, hogy valami módon meg ne hallyon az viadalban, és más valaki vegye azt el.

8 Ennec felötte az népnec előtte iárói ſiólyanac az népnec, és ezt mondgyác: Kiczoda olly férfiu az ki félelmes és gyenge ſiiuű vólna? Mennyen el és tęrien meg házához, hogy az ő attyafiainac ſiiue úgy meg ne oluadgyon mint az ő ſiiue.

9 Es minec vtánna az népnec előtte iárói véget vetnec az népnec való ſzólásban, az után az ſeregnec feiedelmit állaſſác az nép eleibe.

10 Mikor valamelly város alá menendeſz hogy aſzt meg vegyed, előſier békeſéguel kinállyad azt.

11 Hogy ha békeſéggel felel te néked, és az egéſz nép melly vagyon az városban, meg nîttya te néked az kaput, adó fizetöc legyenec és ſiolgállyanac te néked.

12 Ha pedig békeſéget nem ſzerez te veled, hanem viadalt tart veled, és környül veiended azt.

13 Es adandgya az te WRad Iſtened azt az te kezedbe, ackor mind az férfiakat vágd le abban az városban.

14 Czac az aſſiſioni állatokat és az kiczińkeket és az oktalan állatokat, és valami leiend az városban, minden ioſiágát magadnac prędálliyad: és meg egyed az te ellenſégidnec ragadomániť, az kiket te kezedbe adand az te WRad Iſtened.

15 Igy czelekedgyél minden városſockal, az mellyec töled meſiſie léſinec, az mellyec nem ez népeknec városi közzül valóc.

16 Czac ez népeknec városiban, az mellyeket az te WRad Iſtened ád te néked örökſégül, ne hadgy élni czac egy lelketis.

17 Ha-

17 Hanem mindeneſtöl fogua el veſieſſed öket, az Hittęuſt, Emorręuſt, Chananęuſt, és az Perizęuſt, Hiuęuſt és Iebuſęuſt, az miképpen meg parancſolta tenéked az te WRad Iſtened.

18 Ne tanîtſanac titeket ezelekedni mind az vtálatoſſágoc ſierint, mellyeket ök ezelekeſinec az ö Iſteneknec, hogy vétkezzetec az ti WRatoc Iſtentec ellen.

19 Mikor valamelly város alatt hoſzſzú ideîg fekſzel hadakozuán az ellen, hogy meg vegyed azt, ne veſzeſd el annac ęlö fáit, feyſzéuel azokat le vágnán, mert azoknac gyümölczéböl fogſz ęlni, Annac okaért azokat le ne vágiad. Mert vallyon ſemberé az mezönec ęlö fáia, hogy bę mennyen te elötted az erösſégbe?

20 De mind az által az melly fákat eſmerendeſz hogy nem gyümölcz termöc, el veſieſſed és ki vágiad, es eppîts erösſéget ellene annac az városnac, az melly te ellened hadakozic, mind addîg mîg meg veſied azt.

XXI. Réſz.

Meg mondgya Moſes az Izraelitáknac, mi módon tiztitſac meg magokat az artatlan vérnec ki ontaſából, mikor az ö városoknac határán hólt embert találtatic, és nem tudhattyác kiczóda ölte azt meg. Az után meg mondgya minémű rend tartaſſal vegye el valaki maganac az rab aſſoni állatot, mellyet meg ſzeret. Harmadſor az elsö fiúſzéknec méltoſſágokrol ſol. Negyedſer az engedetlen fiaknac bünteteſéröl. Vtolſor az fára fel akaſztatott embernec teſtenec le vetéſéröl.

1 MIKOR találtatic valamelly embernéc hólt teſte azon az földön, mellyet ád tenéked à te WRad Iſtened hogy azt örökſégül biriad, mellyhólt teſt az földön fekſzic, és nem tudhattyác ki ölte vólna áſzt meg.

2 Ackor az te véneid és à te biráid mennyenec ki, és mériéc meg az földet az városokîglan, mellyec vadnac az meg öletet embernec hólt teſténec környülötte.

3 Es annac az városnac vénei, az melly közelb léſſen az meg öletet embernec teſtéhöz, vegyenec egy üſzö tinót az baromnyáyból, mellyen ſemmi dolgot nem töttec, és az melly nem vólt még iárómban.

4 Es annac az városnac vénei vigyéc az üſzö tinót valami kietlen völgybe, mellyet ſoha nem ſiántottac ſem nem vetettec, és vágiác el az nyakát az üſzö tinónac az völgyben.

5 Es oda iáruluán az papoc az Leui fiai, (mert öket válaztötta az te WRad Iſtened, hogy ſzolgállyanac ö néki, és hogy áldgyác az népet az WRnac neuébe, és az kiknec beſiédec ſierint itéltetic meg minden pör és minden férelem.)

6 Es mindnyáián annac az városnac vénei, az kic közelb léſinec az meg öletet embernec hólt teſtéhöz, moſſác meg kezeket az meg öletet üſzö tinóra völgybe.

7 Es vallást tegyenec és eszt mondgyác: Az mi kezeinc nem ontottác ki ezt ez vért, sem az mi siemeinc nem láttác.

8 Légy kegyelmes az te népednec az Izraelnec, mellyet meg siabadîtottal WRam, és ne tulaydonîtsad az ártatlan vért az Izraelnec az te népednec. Es nem tulaydonîttatic nékic az ártatlan vérnec ki ontása.

9 Te annac okáért az ártatlan vérnec ki ontásában bűnös nem lésſi, ha azt czelekeded az mi az WR előtt kedues.

10 Mikor hadba menendesi az te ellenségid ellen, és adandgya à te WRad Istened őket az te kezedbe, és azoc közzül rabokat veijendesi.

11 Láttandasi pedig azoc közőtt siép abrázatú asiſioni állatot, és meg sieretended azt, és veiended magadnac feleségül.

12 Vidd bę azt az te házadba, és nírie meg az feiét, és körmeit metéllye el.

13 Es az ő fogságának ruháiát vesse le róla, és meg maradgyon az te házadban, és siraſſa az ő attyát, annyát, egésſi hólnapîg, és annac vtánna menny bę hozzáia, és légyen te néked feleséged.

14 Hogy ha nem tettzendic az te néked, boczásd el őtet az ő kéuánsága sierint, és semmiképpen őtet pénzen el ne adgyad, se ne kereskedgyel vęle, miuel hogy meg rontottad őtet.

15 Mikor valakinec két feleségе leiend, az eggyic szerelmes, az másic gyűlöséges, és szűlendnec ő néki az szerelmes és az gyűlöséges feleségе fiakat, és az gyűlöségesnec fia leiend az elsö szülöt.

16 Az napon az mellyen az ő fiait örökössé tészi az ő ioszágában, nem adhattya az ő elsö siülötténec igasságát az sierelmes feleségénec fiának, mîg az ő gyűlöséges feleségétől való elsö szülötte él.

17 Hanem az ő gyűlöséges feleségénec fiát esmerie elsö siülötnec, és minden ioszágából két részt adgyon annac. Mert az ő erösségénec az à kezdeti. Annac okáért az elsö szülötésnec mélyossága arra néz.

18 Mikor valakinec gonosi erkölczű, és engedetlen ha leiend, az ki az ő Attya és Annya siauánac nem enged, és meg dorgalandgyác őtet, és nem engedend nékiec.

19 Ackor meg foguán azt az ő Attya és az ő Annya, vigyéc őtet az városnac véneihöz, az ő lakó helyénec kapuiába.

20 Es annac az városnac véneinec ezt mondgyác: Ez mi fiunc gonosz erkölczű és ellenünc rúgodozó, nem engedelmes az mi siónknac, tobzodó és részieges.

21 Ackor annac az városnac minden emberi kőuecckel meg kőuezzéc azt, és meg hallyon, és illyen módon ki tiztîtlad az gonoszt te közzüled, hogy az egész

Az elsöszülöttnec mennyi részről törueny.

41 Az az, Elsö gyümölcze az ő birosságának.

Az engedetlen fiac ellen való törueny.

egéſi Izraelnec népe meg hallya, és meg remüllyen.

22 Mikor valakiben halálra való bün találtatic, és meg ölettetic az, ha fel akaztatod azt fára.

23 Ne maradgyon éijel az ő hólt teſte az fán, hanem ſzorgalmatoſon el temeſsed ötet azon napon. Mert az Iſtennec elötte átkozot az ki az fán füg, és meg ne ferteztеſſed azt az földöt, az mellyet az te WRad Iſtened ád te néked örökſégül.

Galat. 3.

XXII. Réſz.

Elöſſer az Moſes törvént rendel az atyafiaknac el revéledett marhaiokrat haza vitelérül, Az vtan hogy ſe az férfiu az aſſoni állat ruháiába, ſe az aſſoni állat az férfiu ruháiába ne öltözzéc. Harmadſor hogy külömbözö állatoc egybe ne egyeſſillyenec. Negyedſer arrol az ki az ő feleſegét vádollya tiztéalanſágban. Vtolſor az paráznaknac, és az-meg ronczolt-füzeknec bünteteſérül.

1 HA látandod az te atyádfiának ökrét auagy iuhát téuelgeni, ne menny el azoc mellöl, hanem haza vigyed azokat à te atyádfiának.

2 Hogyha pedig közel ninczen te hozzád az te atyádfia, vagy nem eſméred ötet, hayczad az barmokat az te házadhoz, és legyenec az te házadnál, miglen meg kereſſe az te atyádfia azokat, és ackor add meg azokat néki.

3 Es ècképpen czelekedgyél ſiamárának is, azonképpen ruhájáual is, és így czelekedgyél az te atyádfiának minden el veſzett marháiáual az melly el veſzett vólna ő tőle, és meg találtad vólna aſzt, el ne titkollyad azokat.

4 Ha látandod az te atyádfiának vagy ſzamárát, vagy ökrét az vton el dölue fekenni, el ne menny mellölec, hanem vçle egyetembe emeld fel azokat.

5 Az aſſioni állat ne viſellye az férfiu fegyuerét, ſe az férfiu ne öltözzéc aſſiony ember ruháiába, mert az te WRadnac Iſtenednec elötte vtálatos valaki azt miueli.

6 Mikor madárnac feſzkére találkozol az vton akar minęmű fán vagy földön, mellyben vadnac madár fiac, vagy madár monyac, és az ő annya ülend az ő fiain, vagy az ő monyain, ne vegyed el az annyat mind fiaiual egybe.

7 Hanem boczáſd el az annyát, és à fiait vedd el, hogy iól légyen te neked dolgod, és napidat meg hoſſiabîtſad.

8 Mikor wy házat eppîteſi, az te házadnac padgyain körös környül könyöklöt czinály, hogy meg ne ferteztеſſed vérrel à te házadat, ha valaki onnét le eſendic.

9 Ne veſs az te ſzölöd közzé külön külön fęle magot, hogy valami módon meg ne ferteztеſſéc az el vetett magnac terméſe, és az ſiölönec gyümölcze.

10 Ne ſiánts az ökrön és az ſiamáron éggyüt.

11 Ne öltözzél külömb külömb fęle állatból czinált öltözetbe, mint gyapiúból és lenből czinált ruhába.

12 Az te ruhádnac négy ſiegeletin az mellyel lepedel, czinály ſálangokat. [a]

[a] vagy peremcket, vagy függő kötelecket.

13 [c] Mikor valaki feleſéget vejend, és meg gyűlölendi azt minec vtánna vęle eggyesült.

[c] Az férfiu es aſſzſzoni állat kőzőt valo törueről, mikor tudni illic az férfiu vádollya az ő feleſegét, hogy nem találta azt ſiűznec lenni mikor vele el hált.

14 Es ſiidalomra való alkolmatoſságot adand, és gonoſi hîrbe nęwbe keueri azt, és ezt mondgya: Ez feleſéget vőttem magamnac, és hozzá be ménuén nem találtam ő benne ſiűzeſéget.

15 Ackor vegye azt az leáńnac Attya és Annya, és vigyéc az leány ſiűzeſégénec ieleit az városnac vénei eleibe az városnac kapuiába.

16 Es az leáńnac Attya mondgya ezt az véneknec: Az én leányomat adtam feleſégűl ez férfiunac, és gyűlőli őtet.

17 Es imé ő ragalmazáſra való álkolmatoſságot adot, ezt monduán: Nem találtam à te leányodban ſiűzeſéget, és imhól vadnac az én leányomnac ſiűzeſégénec ielei, és tęrîtſéc ki az ruhát az városnac vénei előtt.

18 Ackor à városnac vénei fogiác meg azt az férfiat, és oſtorozzác meg őtet.

19 Es birſágollyác meg ſiáz Sicluſſal, mellyeket adgyanac az leáńnac Attyánac, Mert gonoſi hîrbe nęwbe keuerte az Izraelbéli ſiűzet, és légyen annac feleſége, mellyet el nem hagyhat tellyes ęletében.

20 Hogy ha pedig igaz leiend az vádolás, és nem találtatic ſiűzeség az leáńban.

21 Ackor vigyéc ki az leáńt az ő Attya házának eleibe, és annac az városnac emberi kőueckel kőuezzéc meg azt, és meg hallyon, mert gonoſſágot czelekedett Izraelben, paráznalkoduán az ő Attya házánál; és illyen módon tiztîts ki kőzzűled az gonoſſágot.

22 [b] Mikor valaki találtatic olly aſſzſzoni állattal az kinec féric vagyon, ackor mind ketten azokis meg hallyanac, az férfiu az melly kőzőskődett az aſſzſzoni állattal, és az aſſzſzoni állatis; és ęcképpen ki tiztîtſad az gonoſzt Izraelből.

[b] Az paráznа ferſiu, es paráznа aſſzſzoni állat ellen valo törueny.

23 [c] Mikor az leáńzó férfiunál vagyon iegyben, és találandgya valaki azt az városban, és kőzőskődic vele.

[c] Az ollyan leánzó ellen valo törueń, melly iegybe léuén máſnál, valakitől meg ſięplőſitette városban, vagy pedig mezőben.

24 Mind az kettőt az városnac kapuia eleibe ki vigyétec, és kőueckel meg kőuezzétec őket, és meg hallyanac, az leáńzót azért, hogy nem kiáltott abban az városban, és az férfiat azért, hogy meg rontotta az ő felebarátyának feleſégét. Es ęcképpen ki tiztîtſad az gonozt Izraelből.

25 De hogy ha az férfiu találandgya az iegyben való leáńzót az mezőben, és meg fogandgya őtet az férfiu, és kőzőskődic vęle: Czac ő maga az férfiu hallyon meg à ki kőzőskődett azzal.

26 Az leáńzót pedig meg ne őllyed, miuel hogy añac nincſen halálos bűne. Mert à mint támad valaki felebarátyára és azt meg őli, azonképpen lett ez dolog.

27 Mert

27 Mert az mezőben találta őtet: Kiáltott az iegyben való leánzó, és senki ielen nem vólt, à ki őtet meg óltalmazta vólna.

d: Az ollyan leánzóról való tsrueny, melly másnál iegybe nem volt, es valamelly szabad férfiutol megszeplősittetic

28 d Mikor valaki leánzóra találkozic az melly iegyben nem vólna, és meg fogandgya azt, és közösködic vele, és meg fogattatnac.

29 Ackor az férfiu az ki közösködett azzal, az leánzó attyánac adgyon ötuen Sicluſt, és légyen az leánzó nékie feleſége. Annac okaért miuel hogy meg rontotta azt, nem hagyhattya el tellyes életében.

30 Ne vegye senki az ő Atyánac feleſégét, és fel ne fedezze az ő Attyánac siemerménec fedezőiét. e

e: Az az, Az ő Attya feleſégének szemerménec fedezőit.

XXIII. Réſz.

Meg mondgya Moſes elöſter, minemű embereket nem kellyen bé fogadni az Izraelitec tarſaſágába. Maſodſor mi módon kell magokat viſelnie mikor az ellentég ellen táborba ſállanac. Harmadſor az idegenec közzül el bőkőzt bolganac rendel törvéne. Negyedſer megtiltya az paráznaſágot, és az vſurai ſágot. Vtolſor inti az Izraelitákat, hogy az mit Istennec fogadáſból ígernec, azt megadgyac

a: Ne mennyen bé az Úrnac gyülekezetibe, az az, ne viſelhyenec valamy közönſéges tiztet vagy az papi tiztben, vagy egyéb külső tiztben. Vagy Ne legyen közi es tarſaſaga az ſzent dolgokban Vagy: Ne légyen ſzabad Izraelbeli leánt annac venni.

1 AZ kinec Siemérem teſte meg töröttetett, vagy el metzetet, ne számláltaſſéc az WRnac gyülközetibe. a

2 Az fattyú ne mennyen bé az WRnac gyülekőzetibe, még tízed ízígis ne menyen bé az WRnac gyülekőzetibe.

3 Az Ammonitác és Moabitác ne menyenec bé az WRnac gyülekőzetibe: még tízed ízígis ne mennyenec bé az WRnac gyülekőzetibe, soha örőcké.

4 Annac okaért mert nem iöuénec ti elötökbe kenyérrel és vízzel az útra, minec vtánna iöttetec Ægyptusból: Es miuel hogy pénzuel bérlette ellened Balamot az Beornac fiát, Meſopotamiabéli Pethorból valót, hogy meg átkozna tégedet. Num: 22.

5 De az te WRad Istened nem akarta meg halgatni à Balamot, és fordîtotta à te WRad Istened az átkot, te néked áldáſodra, miuel hogy ſzeretne tégedet az te WRad Istened.

6 Ne kereſſed az ő vélec való Siöuetſéget és az ő iauokat, ſoha életednec minden ideiében.

7 Ne vtállyad az Edomçuſt, mert te atyád fia, Ne vtállyad az Ægyptusbélit, mert iöueuény vóltál az ő földében.

8 Az ollyan fiac az kic siülettetnec nékiec, harmad nemzetségben bé mehetnec az WRnac gyülekezetibe.

9 Mikor táborba sállasi à te ellenséged ellen, meg őrizzed magadat minden gonoztól.

10 Ha valaki vólna te közötted az ki tizta nem vólna álmában rayta eſett dologért, ki mennyen az táboron kiuől, és abba bé ne mennyen.

11 Es mikor el iő az eſtue, moſſa meg magát vízzel, és mikor az Nap el nyugſic, mennyen bé az táborba.

12 Es az tábor kiuől valami helyed légyen te néked, és oda ki menny siükség tenni.

13 Es

13 Es légyen te néked áſoczkád az te fegyuered mellet, és mikor le akarſz ülni, azzal áſs vermet, és fel keluén bé fedgyed az mi tőled el ment.

14 Mert à te WRad Iſtened iár az te táborodban, hogy meg ſzabadîtſon tégedet, és az te ellenſégedet adgya te kezedbe. Légyen azért az te táborod tizta, és ne lássa ti köztetec valami rútſágot, és el ne fordúllyon te tőled,

15 Ne adgyad kézbe az ſiolgát az ő wránac, az melly az ő wrától te hozzád ſzaladott.

16 Te veled lakiéc te közötted, azon az helyen az mellyet válaſztand az te városid közzül eggyikben, valahol ő néki tettzendic, meg ne nyomorîtſad azt hatalommal.

17 Ne légyen parázna az Izrael leáni közzül, ſe pedig ne légyen parázna férfiu az Izrael fiai közzül.

18 Ne vigyed az paráznának jutalmát, és az Ebnec arrát az te WRadnac Iſtenednec házába akar minémű fogadáſért, mert mind az kettőt az te WRad Iſtened vtállya.

19 Az te atyádfiának Vſurára ne adgy, pénznec, eleſégnec, és egyéb akarminémű marhának vſuráira, az melly vſurára ſiokott adatni.

20 Az idegennec adgy vſurára, de az te atyádfiának vſurára ne adgy, hogy meg áldgyon tégedet az te WRad Iſtened, mindenekben valamire ki nyúytandod az te kezedet azon az földön, az mellyre bé menendő vagy, hogy azt örökſégül birjad.

21 Mikor fogadásból igérſi valamit az te WRadnac Iſtenednec, ne halaſſſad azt meg adni, mert meg keresi az te WRad Iſtened azt te raytad, és bűnöl tulaydonîttatic ez te néked.

22 Ha pedig fogadáſt nem teiendeſi, nem léſſſi bűnös.

23 De az mi ſzármazic az te ajakadból meg tellyeſitſed, és úgy czelekedgyél az miképpen fogadtad az te ſzabad akaratodból az te WRadnac Iſtenednec, minec vtánna az te ſzádual igéretet töttél.

24 Mikor bé menendeſi à te felebarátodnac ſzőlőiébe, egyél abban eleget az te kéuánſágod ſzerint, de valami edényedbe azt ne rakiad.

25 Mikor bé menendeſi az te felebarátodnac gabonáia közzé, kezeduel ſiaggaſs gabona feieket, de ſarlóual fel no araſs az te felebarátodnac gabonáiában.

XXIIII. Réſz.

Moſes ez Capúban tőruényeket rendel. Elsőber arról, hogy az melly feleſéget az férfiu el hagyand, ha az annac vtánna máshoz ménend, és az meg haland, az első férfiu nem veheti azt el elsőér feleſégül. Másodſor az wy házaſnac ſzabadſágáról. Harmadſor, hogy az embernec életének táplaláſára való marhait, zálagba nem kell el venni, Az vtán az ember loporol. Az bérelnec tulaimanac meg fizeteſéről, Es hogy az árvaſtalant az bűnő lett meg nem ölhetic. Vtolſor az ſegény nyomorultáckal való ió cſeleke-niről, és azoknac ráplálaſokról.

1 Hogy

1 HOGY ha valamelly férfiu feleſéget véuén ö magánac, közösködic ö vęle, törtinnyéc pedig hogy ne légyen kedues néki az aſſioni állat, mitűl hogy találc vólna benne valami rútſágot: Adgyon annac el váláſról való bizonſág leuelét, és azt annac kezébe aduán, boczáſſa el ötet az ö házától.

Matth. 5. 19 Mar: 10,

2 Melly ki ménuén az ö házából, ha el ménuén más férfiuhoz menend feleſégűl.

3 És azis az vtólſó férfiu gyűlöſendi ötet, és adand néki el váláſról való bizonſág leuelét, és aduán azt az ö kezébe ki üzendi ötet az ö házából, vagy ha meg haland az az máſodic férfiu, az ki vötte vólt azt magánac feleſégűl.

4 Az elsö férie, az melly ki üzte vólt azt, máſodſior eſmét el nem veheti azt hogy ö feleſége légyen, minec vtánna meg férteztetet. Mert vtálatoſſág az WR elött, és meg ne fertezteſd az földet, az melſyet az te WRad Iſtened ád te néked örökſégűl.

5 Mikor valaki vijoñan hozangya feleſégét, hadba ki ne mennyen, és ſemi közönſéges terhet reá ne veſſenec, egy eztendeig ſzabados légyen az ö házában, és vigadgyon az ö el vött feleſégével.

6 Zálagba ſenki ne vegye az Malomnac alſó és felsö kövét, mert annac ęletét venné el zálagba.

7 Hogy ha meg kapattatic valaki az ki embert lopott vólna az ö attyafiai közzűl, az Izrael fiai közzűl, és kereskedendic vęle, vagy el adandgya azt, meg hallyon az álopó, és ki tiztítſad az gonozt te közzűled.

8 Az bęl pokloſſágnac czapáſában, meg láſſad hogy ſiorgalmatoſon meg örizzed, és mindeneſtől meg tarczad az mire titeket tanîtanac á Leui nemzetſégéből való papoc: á miképpen meg paranczoltam nékiec, ácképpen czelekedgyetec.

9 Emlekezzél meg arról, mit czelekedett az te WRad Iſtened az Mariaual az vton, minec vtánna ki iöttetec Ægyptusból. Num: 12.

10 Mikor kölczönt adſi á te felebarátodnac, ne menny bę az ö házába hog néki zálagát vegyed.

11 Kiuől álly, és az ember az kinec az kölczönt adtad, ö maga vigye ki te hozzád az zálagot.

12 Hogy ha az ember ſiegény leiend, ne maradgyon éijelre annac zálaga.

13 Hanem meg adgyad nékie azt az zálagot, mikoron az Nap el nyugoſſic, hogy aludgyéc az ö ruháiában, hogy iót mondgyon te néked. És te néked léſſien ez igaſſág az te WRad Iſtened elött.

14 Az ſiegény és ſiükölkedö bęreſeden erö hatalmat ne tégy, ſe az te atyádfiai közzűl valókon, ſe pedig az te iöueuéniden az kic vadnac az te földedben, az te kapuid között.

15 Hanem azon napon meg adgyad

gyad nékie az ő iutalmát, á Nap el ſe nyugodgyéc azon, mert ő ſzegény, és azzal táplállyá az ő életét, Ne kiáltſon te ellened az WRra, és találtaſſéc te benned bűn.

Deut. 23. 16 Meg ne öletteſſenec az Atyác az fiakért, ſe az fiac az atyákért hanem ki ki az ő bűneiért hallyon meg.

17 Ne fordîczad el az idueuénnec és az áruánac igaſſágát, ſe az özuegynec ruháiát ne vegyed zálagba.

18 Hanem meg emlekezzél róla hogy rab vóltál Ægyptusban, és meg ſzabadîtott tégedet az te WRad Iſtened onnét: Annac okaért paranczolom hogy így czelekedgyél.

19 Mikor el végezended az te aratáſodat az te meződben, és el feleytendeſi valami keuét az mezőben, meg ne tęry annac fel vetelére, az idueuénec, az áruánac, és az özuegynec engedgyed, hogy meg áldgyon tégedet az te WRad Iſtened az te kezeidnec minden munkáiában.

20 Mikor meg rázandod az te Olay fáidat, máſodſior meg ne rázzad az ágakat az mellyeket immár el hadtál, az idueuényé áruáié, és özuegyé légyen.

21 Mikor ſzőlődet meg ſzeded, az melly gerezdeket te vtánnad el hagyandaſz, meg ne ſzedgyed, az idueuényé, áruáié, és az özuegyé légyen.

22 Es meg emlekezzél róla, hogy rab vóltál Ægyptuſnac földében. Annac okaért paranczolom te néked hogy így czelekedgyél.

XXV. Réſz.

Törvént rendel Moſes az bűnös embernec oſtorozaſarol, Es hogy az meg hólt atyafiunac feleſégével vegye annac atyafia, hogy ez annac magot támaſſon. Az vtan az aſſonni állatról melly az ökörről es ſemermeſſégről el felelkezic. Az igaz mértekről Vtol. ſor paranczolatot ad az Amalechitáknac el törölteteſekről, &c.

1 HA viſiſia vonás leiend valakic között, és törvénybe menendenec és őket meg itélendic, és az igazat meg ſzabadîtandgyác, az hamiſſat pedig karhoztattandgyác.

2 Hogy ha az hamis vereſéget érdemel, az biró vonaſſa le azt, és veretteſſe meg ő maga előtt az ő hamiſſága ſzerint, ſzám ſzerint való czapáſſal.

2. Cor. 11. 3 Negyuent üttеſſen rayta, többet ne, hogy ne talám ha ſoc czapáſokat üttet rayta, alá valóuá tételéſéc az te atyádfia te előtted.

1. Cor: 9. 1. Tim: 5. 4 Ne köſſéc fel ſzáiát az gabona nyomtató ökörnec.

Matth: 22. Mar. 12. Luc. 20. 5 Ha az atty a fiac éggyütt lakandanac, és meg haland éggyic ő közzülöc, és annac fia nem leiend, az meg hóltnac feleſége ne mennyen hazáſſágra idegen férfiuhoz, hanem á meg hóltnac rokonſága mennyen bę hozzáia, és vegye el őtet feleſégül magánac, és atty afiuſágot ſzerezzen véle.

6 Es az ő elsö ſziülöttét, az ő meg hólt atyafiának neuére, neuezze, hogy annac neue el ne törölteſſéc az Izrael népe közzül.

7 Hogy

7 Hogy ha az à férfiu nem akarná el venni az ő attyafiának feleſégét, mennyen el az aſſioni állat az vénekhöz, és ezt mondgya:
Ruth 4. Nem akar az én meg hólt fériem nec attyafia magot támaztani az ő attyafiának az Izraelben, nem akar én velem ſierezni ſógorſágot.

8 Ackor hiuaſſác azt az városnac vénei, és minec vtánna meg intettéc, de vgyan nem akaria azt el venni.

9 Iárullyon annac vtáña az aſſioni állat àhoz az véneknec ſiemec előtt, és vonnya le ſaruiát an
Lásd meg Ruth 4. nac az lábáról, és pökiéc az ő ortzáiára, és ſiollyon ezt monduán: Igy kell czelekedni azzal az férfiuual, à ki nem akaria az ő attyafia házát eppîteni.

10 Es hiuattaſſéc añac háza népe az Izraelben, ſaruia meg óldozotnac haza népének.

11 Ha két férfiu egybe veſiend, és eggyiknec az feleſége oda iáruland hogy meg ſzabadîtſa az ő fériét attól az ki ötet veri, és ki nyuytán kezét meg fogandgya annac ſiemérem teſtét.

12 Ackor el vágiad annac az ő kezét, ne keduezzen az te ſiemed ő nékie.

13 Ne légyen te néked az te ſákodban két fęle mérteked, nagy és kitſiny.

14 Ne légyen te néked à te házadban két fęle köblöd, nagy és kiſziny.

15 Tellyes és igaz mérteked légyen te néked, tellyes és igaz köblöd légyen te néked, hogy meg hoſſiabitſad az te napidat azon az földön, mellyet az te WRad Iſtened ád te néked.

16 Mert az te WRadnac Iſtenednec előtte vtálatoſſág valaki ezeket miueli, és minden valaki az hamiſſágot czelekeſſi.

17 Meg emlekezzél arról à mit czelekedett te raytad az Amalec az vtban, mikor Ægyptusból ki iöttetec. Exod: 17.

18 Hogy elődbe ment az vtban, és az ſeregnec vtólſo réſzét meg verte, tudni illic az erötleneket kic valánac te vtánnad, mikor te el epettél és el fáradtál vólna, és nem félte az Iſtent.

19 Annac okaért mikor adand te néked nyugodalmat az te WRad Istened minden te ellenſégidtöl körös környül azon à földön, mellyet ád te néked az te WRad Iſtened örökſégül hogy biriad azt, el töröllyed az Amaleknec neuét az Eeg alól. El ne feleytſed azt.

XXVI. Réſz.

Első pármállya Moſes az gyümölczeknec első ſergéie felöl, és az dęzmák felöl való társ uémt, és meg tanitrya az népet minętnű hálá adó imadſággal éllyenec, mikor azokat fel viſſic az Iſtennec. Vtolſor ſol az Iſtennec az néppel, és az néprec Iſtenuel való Szőuetſégének állatyarol, és haſznarol.

1 MIKOR pedig bę ménendeſi az földre, mellyet az te WRad Iſtened ád te néked örökſégül, és birnia fogod azt, és lakandol abban.

2 Ackor à földnec minden gyü-

mölczénec elsö ſengeiéből végy, mellyet vígy az te földedből, mellyet az te WRAD Iſtened ád te néked, és tégyed koſárrodba, és menny el oda az helyre, az mellyet az te WRad Iſtened válaztand, hogy az ö neue ott lakozzéc.

3 És menny az Paphoz, melly leiend az időben, és mondgyad néki: Valláſt réſiec ma az te WRadnac Iſtenednec előtte, hogy bę iöttem az földre, mellyet eſkűuéſſel fogadott vala az WR az mi Atyáinknac, hogy iöuendöre mi nékünc adná azt.

4 És az Pap vegye el az koſárt kezéből, és tegye azt az te WRadnac Iſtenednec óltára eleibe.

5 És ſiólly és mondgyad az te WRad Iſtened előtt, [a] Am az mi Atyánc Meſopotamiába ſiegény vala, ki Ægyptusba ment vólt alá, és iöueuény vólt ott keués férfiackal, és neuekedett ott, nagy, erös, és ſoc néppé.

6 Boſſiúſággal illeténec pedig minket az Ægyptusbéliec, és meg nyomorgatánac minket, és veténec reánc keméń ſiolgálatot.

7 Annac okaért kiáltánc az mi Atyáinknac WRához Iſtenéhöz, és meg halgatta az WR az mi ſiónkat, és meg tekintette az mi nyomorúſáginkat, az mi rabſágunkat, és romlott vóltunkat.

8 És ki hozott minket az WR Ægyptusból erös kęzzel, ki nyuy tott kariáual, nagy röttenetesſéggel, iegyeckel és czudáckal.

9 És bę hozott minket ez helyre, és adta mi nékünc ezt az földet, téi jel és mézzel folyó földet.

10 Moſtan annac okaért imé el hoztam az föld gyümölczénec elsö ſengéiét, mellyet adtál nékem WRam. És hadgyad azt az te WRad Iſtened előtt, és imádkozzál az te WRadnac Iſtenednec előtte.

11 És öruendezz minden ióban az mellyet adand te néked az te WRad Iſtened, és az te házad népénec, te és à Leuita, és à iöueuény az ki te közötted vagyon.

12 Minec vtánna meg adandod minden te gyümölczednec tizedénec tizedét harmadic eztendöben az tizednec eztendeién, és adandod az Leuitáknac, az iöueuénnec, áruánac es özuegynec, és eiendenec az te kapuid között, és meg elegeſznec.

13 Ackor az te WRad Iſtened előtt ezt mondgyad: Ki adtam az Iſtennec ſienteltetett dęzmát házamból, és adtam azt az Leuitáknac, az iöueuényeknec, az áruánac és az özuegynec, minden te paranczolatid ſierint, mellyet paranczoltal énnékem, nem hadtam el à te paranczolatidban éggyetis, ſem el nem feleytettem.

14 Nem öttem meg abban az én ſiúkſégemben, és nem költettem el abban ſemmit valami köz dologra. Nem adtam abból ſemmit halotnac temetéſére. Engedtem az én WRamnac Iſtenemnec beſzédének, mind az ſierint czelekedtem az mint paranczoltál énnékem.

15 Te-

[a]: Az Iácobról ſzól, ki Labannál Meſopotamiában ſiegeny volt, annira hogy kénſzerittetnec ſzolgalni. Az vtá az ſiúkſégnec miatta Ægyptusba budoſott hetuen magával. Mellyről azért akarta Moſes hogy valláſt tegyenec, hog meg eſmeriéc azt hogy az Chanaan földét örökſégül vöttec czac iándékon Iſten kegyelméből, nem az ö erecz ſéből.

15 Tekints alá az te ſientſégednec lakó helyéből az Mennyekből, és áldgyad meg az Izraelt az te népedet, és à földet mellyet adtál mi nékünc, miképpen meg esküttél az mi Atyáinknac, à téyuel męzzel folyó földet.

16 Ez mai napon az te WRad Iſtened paranczollya te néked, hogy ez paranczolatoc és törvényec ſierint czelekedgyél, meg őrizzed annac okaért, és az ſierint czelekedgyél, tellyes ſiiuedből és tellyes lelkedből.

b. Nemellyec igy fordittyác Az W. rac fel magaztaltad ma, miuel hogy te neked Iſtened, Azért az Vris fel magaztalt téged, miuel hogy ő neki kiuáltképpen valo népe vagy.

17 b Azt kéuánad hogy az Iſten kötelezné magát te néked ez mai napon, hogy légyen te néked Iſtened, az ő vtaiban járuán és az ő rendeléſit, paranczolatit, törvénit meg tartuán, és az ő ſzauának engeduén.

18 Az WRis azért azt kéuánya hogy kötelezned magadat néki ez mai napon, hogy leſſi ő néki kiuáltképpen való népe, miképpen ſiólot te néked: és hogy meg őrized minden ő paranczolatit.

19 Hogy tégyen tégedet minden népeknél fellyeb valóuá, az mellyeket teremtet, diczérettel, nęwel, diczőſéggel, hogy az te WRadnac Iſtenednec légy ſient népe, miképpen meg mondotta.

XXVII. Réſz.

Moſes meg paranczollya az népnec, hogy mikor az Iordán vizén által mennec, oſlopokat émellyenec fel, es azokra fel irnac az Iſtennec paranczolatit. Es hogy az Leuitac az Ebal hegyéről nagy fel ſoual átkokat kiáltſanac azoc ellen az Iſten Törvényét meg nem tartyác, es ... nép mind azokra Ament mondgyon.

1 ES paranczolá Moſes és az Izraelnec vénei az népnec, monduán: Meg őrizzed mind ez paranczolatot, mellyet én paranczoloc ma te néked.

2 Es az melly napon által ménendeſz az Iordán vizén, hogy mennyetec az földre, mellyet az te WRad Iſtened ád te néked, nagy köueket álláſs fel, és azokat meſield meg.

3 Es ird fel azokra az Törvénnec minden igéit mikor által menendeſi, hogy bę męny az földre, mellyet az te WRad Iſtened ád te néked, az téijel męzzel folyó földre, miképpen ſiólot te néked az te Atyáidnac WRa Iſtene.

4 Azt mondom azért hogy mikor által mentec az Iordánon, fel állaſátoc azokat az köueket, mellyeket én ez mai napon paranczoloc ti néktec, az Ebal hegyén, és azokat meg meſiellyétec.

5 Vgyan ott eppíts az te WRadnac Iſtenednec óltárt köből, ne faragd meg vaſſal az köueket.

6 Epp köuekből epítſed à te WRadnac Iſtenednec óltárát, és áldozzál azo tűzzel meg eméztő áldozatot à te wradnac Iſtenednec.

7 Es áldozzál hálá adó áldozattal, és egyél ott, és vigadozz az te WRadnac Iſtenednec előtte.

8 Annac okaért ez Törvénnec minden igéit iriad az köuekre, nilluán és világos betűckel.

9 Es ſióla Moſes és à Leui nemzetéből való papoc az egéſi Izraelnec monduán: Figyelmezzél reája és halgaſſad Izrael, Ez mai napon

napon lettél à te WRadnac Iſtenednec népéué:

10 Halgaſd azért az te WRadnac Iſtenednec ſiauát, és czeleked gyél az ő paranczolati és rendeléſi ſierint, az mellyeket én paranczoloc ma te néked.

11 Es paranczolá Moſes azon napon az népnec monduán:

12 Ezec állyanac à népnec meg áldáſára az Garizim hegyén, mikor által menendetec az Iordánon: Simeon, Leui, Iudah, Iſſachar, Ioſeph és Beniamin.

13 Ezec állyanac pedig az átkozáſra az Ebál hegyẽ: Ruben, Gad, Aſer, Zebulun, Dan, Nephthali.

a Az iſten Törvényenec megnem tartói ellen valo átkoc.

14 a Sóllyanac pedig az Leuitác, és ezt mondgyác az egéſi Izrael népénec fel ſióual:

15 Atkozott az férfiu valamelly czináland faragott és öntött képet az WR előtt való vtálatoſſágot, az álts meſternec kezénec munkáját, és helheztetendi azt röytekbe. Es mind az ſokaſág felellyen, és mondgyác: Amen.

16 Atkozott valaki meg ſiidalmazza az ő Attyát Annyát. Es az egéſz ſokaſág mondgya: Amen.

17 Atkozott valaki az ő felebaráttyának határát el fordîttya. Es mondgya mind az egéſi ſokaſág: Amen.

18 Atkozott valaki teuélgéſre viſzi az vakot az vton. Es mondgya az egéſi ſokaſág: Amen.

19 Atkozott valaki el fordîttya az idueuénnec, áruának és özuegynec törvényét. Es mondgya az egéſi ſokaſág: Amen.

20 Atkozott valaki az ő Attya feleſégéuel közösködic, mert ki nilatkoztattya az ő attyának ſiemerét. Es mondgya à ſokaſág: Amẽ.

21 Atkozott az ki közösködic akar minçmű oktalan állattal. Es mondgya mind à ſokaſág: Amen.

22 Atkozott valaki közösködic az ő húgáual, az ő Attyának vagy az ő Annyának leányáual. Es mondgya mind à ſokaſág: Amen

23 Atkozott valaki közösködic napaual. Es mondgya mind az ſokaſág: Amen.

24 Atkozott valaki az ő felebaráttyát titkon meg öli. Es mondgya mind az ſokaſág: Amen.

25 Atkozott valaki aiándékot veſien hogy az ártatlannac vérét ki ontſa. Es mondgya mind az ſokaſág: Amen.

26 Atkozott valaki bẽ nem tellyeſiti czelekedettel az Törvénnec igéit. Es mondgya mind à ſokaſág: Amen. Gal: 3.

XXVIII. Réſz.

Meg mondgya Moſes minçmű aldaſokkal alg, a meg Iſten azokat, kic az ő Törvenyenec parantzolatit meg tartyác. Viſzont ragmás felől is meg mongya a minçmű bűncteſekkel bűnöst meg azokat a kic az Iſten törvenyét meg tontác: hogy illyen modon fel indulion mindent az Iſten törvenyéhez valo engedeſ lemre, es el rőttentſen az engedetlenſegtől.

1 HOgy ha ſiorgalmatoſſággal halgatandod à te WRadnac Iſtenednec ſiauát, hogy meg őrizzed és meg tellyeſitſed minden paranczolatit, à mellyeket én paranczoloc ma te néked: Tehát tégedet az te WRad Iſtened ez földnec minden népénél fellyeb valóuá téſzen.

2 Es

2 Es ſiállanac te reád mind ez áldáſoc, és meg környeczeznec tégedet, czac hogy engedgy az te WRadnac Iſtenednec ſiauánac.

3 Aldott leſſi à városban, és áldott leſſi az mezőben.

4 Aldott léſſen az te méhednec gyümölcze, és az te földednec gyümölcze, és az te barmodnac gyümölcze, az te tehenidnec és az te iuhaidnac fayzáſa.

5 Aldott az te koſárod, és az te kenyér tartó edényed.

6 Aldott léſſeſi mikor bé ménendeſi, és áldott léſſeſi mikoron ki ménendeſi.

7 Az WR azt miuelı hogy à te ellenſégid à kic te ellened támadnac, te elötted el húllyanac, Egy vton iönec ki te reád, és hét vton futnac te elötted.

8 Paranczol az WR te néked áldáſt az te czüreidbe, és mindenekben valamire boczátandod à te kezedet, és meg áld tégedet à földön, mellyet az te WRad Iſtened ád te néked.

9 Az WR választ magának ſient néppé tégedet, miképpen meg eſkütt te néked, ha meg örizended à te WRadnac Iſtenednec paranczolatit, és járandaſi az ő vtain.

10 Ackor à földnec minden népei meg értic, hogy az wrnac neué től neueztetel te, és félnec tetőled

11 Es bőuőskedőué téſſen tégedet az WR minden ióual, az te méhednec gyümölczéuel, az te barmodnac gyümölczéuel, és à te földednec gyümölczéuel, azon à földön az mellyről meg eskütt az WR az te Atyáidnac, hogy iőuendőre meg adgya te néked.

12 Meg nittya te néked az WR az ő ió kinczét, az Eeget hogy esőt adgyon à te földednec alkolmas időben, és meg áldgya à te kezednec minden munkáiát, és kölczönt adſi ſoc népeknec, te pedig ne véſſi kölczönt.

13 Es téſſen tégedet az WR főué nem farcká, és mindenkor felyeb való léſſeſi és nem aláb való, ha engedelmes léſſeſi à te WRadnac Iſtenednec paranczolatinac, mellyeket én paranczoloc te néked, hogy meg örizzed és az ſierint czelekedgyél.

14 Es ha el nem tęrendeſi minden ő igéitől, mellyeket én ma paranczoloc ti nektec, ſe iob kęzre ſe bal kęzre, iáruán idegen iſtenec vtán, hogy tiztellyétec azőkat.

15 Viſiontag ha nem engedendeſi az te WRadnac Iſtenednec beſiédének, hogy meg örizzed és meg tarczád minden parantſolatit és rendeléſit, mellyeket én paranczoloc ma te néked. Reiád iönec mind ez átkoc, és meg környeczeznec tégedet.

16 Atkozott léſſi az városban, és átkozott az mezőben.

17 Atkozott léſſen à te koſárod, és à te kenyeres edényed.

18 Atkozott léſſen à te méhednec gyümölcze, és à te földednec gyümölcze, à te tehenidnec, és az te iuhaidnac teniſſéſe.

19 Atkozott léſſi mikor bé ménendeſi, és átkozott mikor ki ménendeſi.

20 Botſát az WR te reád átkot, romláſt és veſiedelmet, mindenben valamit kezdeſi vagy czelekeſiel, mîg nem el tŏrŏltetel és gyorſaſággal el veſſi, az te czelekedetidnec gonoſſágáért, mellyec által el hadtál engemet.

21 Hozzád ragazttya az WR à dŏg halált, mîglen meg emézt tégedet arról az fŏldrŏl, mellyre te bę menendeſi hogy ŏrŏkſégül biriad azt.

22 Meg vęr tégedet az WR ſiáraz betegſéggel, hideg leléſſel, gyulaztó és izzadó betegſéggel, aſiállyal, ſiárazſággal és rágyáual, és mind addîg kergetnec ezec tégedet, mîglen el veſſi.

23 Es léſinec az te Eegeid mellyec vadnac az te feied felŏtt, ollyanoc mint az ęrtz, és az fŏld melly te alattad vagyon, mint az vas.

24 Az WR az esŏ helyébe az te fŏldedre ád port és hamuát, az Eegből ſiall te reád mind addîg, mîg tellyeſſéggel el veſiendeſi.

25 Az WR az te ellenſéged e-
7. lŏtt meg vęr tégedet, egy vton mégy ki ŏ reáia, és hęt vton ſialadſi ŏ elŏtte, és léſieſi ez fŏldnec minden orſiáginac czudaiára.

26 Léſien aňac felŏtte à te hólt teſted, eledele minden Eegi madaraknac, és az fŏldnec vadainac, és nem léſien az ki el ŭzné (azokat.)

27 Meg vęr tégedet az Iſten Ægyptumnac fekelyéuel, és fŭluel, varral, és vizketeggel, mellyekből meg nem gyógyitathatol.

28 Meg vęr tégedet az Iſten balgatagſággal és vakſággal, és ſiiuednec búſŭláſáual.

29 Es tapogatni fogſi dęlben, miképpen tapogat az vak az ſetétſégben, és ſierenczétlen léſieſi az te vtaidban, és léſieſi erŏſiag és boſiſiúſág ſienuedŏ minden idŏkben, és nem léſien meg ſiabadîtó.

30 Feleſéget jegyezſi magadnac, és más férfiu hál azzal, házat eppîteſi és nem lakol benne, ſiŏlŏt ŭltetſi és nem veſied annac haſinát.

31 A te ŏkrŏd ſiemed elŏtt meg ŏlettetic, és nem éſiel abban, az te ſiamárod el ragadtatic elŏled, és nem tęr meg te hozzád, az te barmaid à te ellenſégidnec adattatnac, és nem léſien meg ſiabadîtód.

32 Az te fiaid és az te leányîd adattatnac más népnec, és az te ſiemeid látni fogiác és meg epednec azoc miatt egéſi napon, és nem léſien erŏſſég az te kezedben.

33 Az te fŏldednec gyŭmŏlczét, és minden munkádat meg éſzi olly nép mellyet nem eſmertél, és léſzeſz meg romlott, és meg nyomorîtatott minden idŏben.

34 Es almélkodni fogſi azokon az, mellyeket látni fognac az te ſiemeid.

35 Meg vęr tégedet az WR, gonoſi keléſeckel az tęrdeidben és az kerezt czontaidban, el annîra hogy meg nem gyógyitathatol, talpadtól fogua mind teteîg.

36 Az

36 Az WR el viſien tégedet és az te királyodat az kit válaztaſz magadnac, olly nép közzé mellyet nem eſmertél ſem te ſem à te Atyáid, és tiztelſi ott idegen iſteneket, fát és kőuet.

37 Es léſieſi almélkodáſra, példa beſiedre és czufságra minden népeknec, az mellyec közzé viſien tégedet az WR.

38 Soc magot viſieſi ki az mezőre, és keueſet takarſi bę, mert meg emézti azt az ſáska.

39 Szőlőket ültetſi és azokat miueled, és bort nem iſſol és nem ſzedſi, mert meg emézti azt az féreg.

40 Olay fáid léſinec te néked minden határidban, de olayual magadat nem kened, mert el húll az te olay fádnac gyümölcze.

41 Fiakat és leányokat nemzeſi és nem léſinec tiéid, mert fogſágra vitetnec.

42 Minden fáidat, és földednec minden gyümölczét meg emézti az ſáska.

43 Az iőueuény melly ti köztetec vagyon, te ellened fel neuekedic, te pedig felőtte igen alá ſiállaſz.

44 Ő fog te néked kölczönt adni, és te nem fogſi kölczönt néki adni, ő fő léſien, te pedig fark léſieſi.

45 Szállanac pedig te reiád mind ez átkoc, és tégedet kergetni fognac, és hozzád ragazkodnac mîglen el véſiſi: Annac okaért mert nem engedtél az te WRadnac Iſtenednec ſiauánac hogy meg őriznéd az ő paranczolatit, és az ő rendeléſit az mellyeket paranczolt te néked.

46 Es léſinec ez átkoc te közőtted jegyül és czudáiúl, és az te magod között mind örőckké.

47 Annac okaért mert nem tiztelted az te WRadat Iſtenedet ſiiuednec örömében, és vigaſságában, miuel hogy mindenuel bőuőlkedtél.

48 Es ſiolgálſi az te ellenſégidnec az kiket boczátand az WR te ellened, ehen és ſiomian, mezítelenen és minden állatnac ſiükſégében, és vas igát vęt az te nyakadra, mîglen el vezt tégedet.

49 Hoz az WR te ellened népet meſzſzűnnen, az földnec vtólſo réſiéről, nem kűlömben az mint repül az Sas, olly népet az kinec nyelvét nem ęrted.

50 Szemtelen népet, ki nem tizteli az vén embert, és az gyermeknec nem keduez.

51 Es meg emézti az te barmodnac teniſzéſét, és az te földednec gyümölczét mîg nem el véſiſi, melly nem hágy te néked az te gabonádban, borodban, olaijodban, és az te barmaidnac és iuhaidnac teniſiéſében, mîg nem el vezt tégedet.

52 Es környül véſzen tégedet minden városidban, mîglen le omolnac az te magas és erős kő falaid, mellyekben te bizol,

minden te földedben, és környül vésselt tégedet minden városidbã és minden földedben, mellyet à te WRad Istened adott te néked.

53 Es meg éssed à te méhedbéc gyümölczét, à te fiaidnac és leánidnac húsokat, mellyeket az te WRad Istened adott te néked, à szállászkor és à meg szorîtáskor, mellyel az te ellenséged tégedet meg szorongat.

54 a Az ti köztetec való gyenge és keduére neuekedett férfiunac, irígy léssen az szeme az ő attyafiára, és az ő szerelmes feleségére, és az ő meg maradott fiaira az kic meg maradtanac.

55 Hogy ne adgyon azoc közzül senkinec az ő fiainac húsokban, mellyeket meg éssic, miuel hogy semi annál egyéb nem maradott, à meg szállászkor és à meg körnieskezéskor, mellyel meg környekez tégedet az te ellenséged minden városidban.

56 Az gyenge és keduére neuekedett alíssioni állat ti köztetec, (melly az ő lábátis czac alíg boczátta az földre az nagy gyönyörüségben való lakásnac, és gyengeségnec miatta,) irígy léssen az ő szerelmes wrára, és az ő fiaira, és az ő leányára.

57 Az ő apró gyermekireis irígy léssen, mellyec ő tőle származnac, és az ő fiaira kiket szülend: mert meg éssi őket az nagy szükségnec miatta titkon az szállászkor, à szorongatáskor, mellyel meg környekez tégedet à te ellenséged à te városidban.

58 Hogy ha meg nem őrizended, és be nem tellyesitended ez Törueénnec minden igéit, mellyec meg vadnac iruán è könywben, hogy féllyed ez diczőséges és röttenetes neuet, tudni illic az te WRadat Istenedet.

59 Czudálatos képpen meg őregbîti az WR à te czapásidat, és az te magodnac czapásit, tudni illic nagy és maradandó czapásokat, gonosi betegségeket és szüntelen valókat.

60 Es te reád fordîttya Ægyptusnac minden betegségét, az mellyektől féltedted magadat, és vgyan hozzád ragadnac azoc.

61 Minden betegséget és minden czapást, à melly ez Törueénnec könyuében niniczen meg irua, hoz te reád az te WRad mig nem el vezt tégedet.

62 Es keuésen maradtoc ti, kic añac előtte sokan vóltatoc mint az Eegnec czillagi, mert nem engedtel az te WRadnac Istenednec beszédének.

63 Es miképpen örüendezett az WR ti raytatoc iól czelekeduén ti veletec, és meg sokasituán titeket. Azképpen örüendezni fog az WR ti raytatoc, el vezt uén és el töröluén titeket. Es ki gyomláltattoc arról az földről à mellyre bé mentec hogy örökségül biriátoc azt.

64 Es el hint titeket az WR minden népec közzé, az földnec eggyic végétől fogua az földnec másic végeíglen: és tiztelni

fogsz

a Azt akarja ielenteni Moses, hogy a kic heduec szerint való gyönyörüsséges etkeckel éltenec azoktól, az ő éles magzatyokat megéssic, mikor az ellenség meg szorittatya őket, es az városba be rekezti, es nem hogy az férfiu az ő szerelségéuel, az asszonállat az ő waranal es az meg maradot gyermekiuel közzé az ő magzattyának hussat, de inkab el reytia egymast előtte, es titkon éssic meg az nagy szükségnec miatta az ő gyermekeknec húsat.

fogſi ott idegen iſteneket, à kiket ſem te nem eſmértél, ſem à te Atyáid, fát és követ.

65 Az pogányoc közöttis nem nyugſiol meg, és nē léſſen à te lábad talpánac nyugodalma, mert ád ott az WR te néked röttegö ſiivet, és ſiemeidnec fogyatkozáſát, és lelkednec keſerülégét.

66 Es léſſen az te ęleted kętſéges te elötted, és röttegni fogſi éjjel és nappal, és ęletedet nem hiſied.

67 Reggel azt mondod, ki tudgya ha eſtvét ęrivc, és eſtue azt mondod: ki tudgya ha reggelt ęrivc? Az te ſiivednec röttegéſe miatt mellyel röttegſi, és az te ſzemeidnec látáſi miatt mellyet látandaſi.

68 Es viſſa viſſen tégedet az WR Ægyptusba haiókon, azon az vton az kiröl ſiolottam te néked hogy többé nem látnád azt. Es arullyatoc magatokat ott az ti ellenſégteknec ſiolgáiúl, és ſiolgáló leányúl, de nem léſſen ki meg vegyen.

XXIX. Réſz.

Az Moſes Iſtennec paranczolatyából meg vnttya az Izraelitackal a ſövetſéget, mellyet tett vala vęlec az Horeb hegyén, es paranczolya hogy ez ſövetség allandó légyen az ö maradékoknalis. Es hogy az Iſten ſövetſegének meg tartaſára fel indutſa öket, elöſſer az Iſtennec ió tétemenit ſámlállya elö, az után fenyegeti öket az Iſtennec röttenetes iteletivel, ha az ö törvényét meg nem tartyác. Az ſövetség pedig mellyet Iſten moſt az ö népével ſerez, mind egy azzal az mellyet az Horeb hegyénél tett vala. Külömböz ezac az helyre es ſemelyekre nézve, mert az elsö ſövetség az Horeb hegyénél volt, de ez az Moab mezején, es az Izraelitáckal volt, kic mind meg holtac az puzrában. De ez azockal vagyon az kic az vtán neuekedtec vala fel.

1 EZec à ſiövetſégnec Igéi, mellyeket paranczolt az WR Moſesnec, hogy ſiövetſéget tenné az Izrael fiaiual az Moabnac földén, amaz ſiövetség kiuül, mellyet tett vala vęlec az Horeb hegyén.

2 Añac okaért ſiolíta Moſes az egéſi Izraelt, és monda ö nékiec: Tinen magatoc láttátoc mindeneket, az mellyeket czelekedett az WR à ti ſiemeitec elött az Ægyptuſnac földében, az Pharaóual és minden ö ſiolgaiual, és minden ö földéuel.

3 Az nagy kéſérteteket à mellyeket láttanac az te ſiemeid, iegyeket és amaz nagy czudákat.

4 [a] Mind az által nem adott az WR ti néktec ſiivet à meg értéſre, és ſiemeket az látáſra, és fülecket az halláſra, mind ez mai napiglan. Contra liberum arbitrium. [a. Tremellius igy fordítya. De az Iſten nem adot vala nektec ſziuet &c. Itt tudni lehet miuel hogy meg akhorti kiczinte, valatoc.]

5 Es vezęrlettelec titeket negyuen eztendeſg az puztában, meg nem koptac az ti ruháitoc ti raytatoc, és az ti ſarutokis nem kopott meg az ti lábaitokban.

6 [b] Kenyeret nem öttétec, ſem bort és valami réſiegitö italt nem ittatoc, hogy meg tudnátochogy én vagyoc à ti WRatoc Iſtentec. [b: Az az, Mennyet kenyeret öttétec, es kö ſziklából ſzármazott vizet.]

7 Es iutottatoc ez helyre: és ki iövé az Sihon az Hesbonnac királya, és az Og Baſannac királya mi elönkbe ütközetre, és megvertük öket. [Num: 21.]

8 Es el birtúc az ö földeket, és adtúc azt örökſégül az Ruben és Gad nemzetſéginec, és az Manaſſe fęl nemzetſégénec.

9 Öriz-

9 Őrizzétec meg azért ez Szöuetſégnec igéit és az ſierint czelekedgyetec, hogy ſierenczés légyen minden dolgotoc az mellyet czelekeztec.

10 Ti állotoc moſt mindnyáián az ti WRatoc Iſtentec előtt, az ti nemzetſégteknec feiedelmi, az ti véneitec, és az ti előttetec iáróc, az Izraelnec minden férfiai.

11 Az ti kiczinkeitec, az ti feleſégeitec és az ti iöueuénitec, az kic lakoznac az te táborodban, mind fa vágóid, mind víz merítőid.

12 Hogy az te WRadual Iſteneduel Siöuetſéget tégy, az ő eſkűuéſéuel meg erősitetet igéret ſierint, melly ſiöuétſéget à te WRad Iſtened ma ſierez te veled.

13 Hogy válaſſion tégedet ma ő magánac népéué, és ő légyen te néked Iſtened, az miképpen ſiólot te néked, és az miképpen meg eskütt à te Atyáidnac, Abrahamnac, Isháknac, és Iácobnac.

14 Es nem czac ti veletec ſzerzem ez ſiöuetſéget, és ez eskűuéſt.

15 Hanem azzal (elöſſer) az ki vagyon it mi velünc, és áll è mai napon az mi WRunc Iſtenünc előtt, az után azzalis, az ki ninczen ez mai napon it mi velünc.

16 Mert ti tudgyátoc miképpen laktunc Ægyptuſnac földében, és mi módon iöttünc által az pogányoc között, az kiken által iöttetec.

17 Es láttátoc az ő vtálatoſſágokat és az ő báluányokat, fát és köuet, ezüſtöt és arányat, az mellyec vadnac ő náloc.

18 Meg láſſátoc hogy ne légyen ti köztötec férfiu vagy aſſſioni állat, vagy czeléd, vagy nemzetſég, az kinec ſiiue el fordítſa magát ez mai napon à mi WRunktól Iſtenünktöl, hogy menne ez pogány népeknec Iſteneknec tizteletire. Ne légyen ti köztetec méreg és üröm termő gyökér.[c]

19 Es ollyan az ki mikor hallandgya ez átoknac igéit, magát mind az által bódognac alítſa, az ő ſiuében ezt monduán: Békeſég léſſen én nékem, ha ſiinte az én ſiuemnec gondolattyában járándokis, hogy az ſiomiuhozóból réſzegeſſé légyen. [d]

20 Nem akar az WR keduezni ez illyen embernec, mert ackor az WRnac az ő búſúláſá, és az ő haragia fel geried az ollyan ember ellen, és ſzáll arra minden átoc az melly meg iratatott ez könywben, és el törli az WR annac neuét az Eg alól.

21 Es ki válaztya az WR azt veſiedelemre, az Izraelnec minden nem-

c. Az mérgen es az ürmön érti az blut, mint ha azt mondaná Ne legyen ti közötetec valaki, ki az mi Istenunket valami nagy bünuel, kiuáltképpen az báluány imádáſſal meg bántaná es megh héſértené.

d. Az ſzomiuhozóból réſzegeſſé lenni, Sido ſzólásnac medgyé, es Sido példa beſzed. Az ſzomiuhozón pedig értic az emberben az kéuánſagot, mellyben az gonoſſágra valo haylandoſág mint egy ſzomszéd vagy az kéuánſág az emberben valo kálömbség es abba vgyá hogy az ſzomiuhozóból réſzeggé léſſen à ki nem ezac haylandó az gonoſſágra, hanem az ő gonoſz kéuánſágának enged, es azt vegbőz viſſi, mint mikor az ſzomiuhozó ember az ő kéuanſága ſzerint az borba merül, &c.

iuſág, mert mint az ember ſzomiuhozza az mixet uánſág az gonoſſagot. Az réſzegen pedig értse az vakmerőſeget mikor az io es gonoſz közöttſéget el hagyuán, az gonoszt czelrkeſzi es köuetbelé réſzegül. Azért az Moſes arról mondgya

den nemzetſégi közzül, à ſiöuet ſégnec miden átkai ſierint, melly meg irattot ez Töruény könywben.

22 Es ezt mondgya az ti vtánnatoc való nemzetſég, az ti fiaitoc az kic támadnac ti vtánnatoc, és az iöueuény az ki iöuend meſſiſe földről, mikor látni fogiác ez földnec czapáſit, és az ö nyomoruſágit, mellyeckel meg nyomorîtotta azt az WR.

23 (Mert kénkö és ſó égeti meg minden ö földeket, annîra hogy nem vetic azt bę, ſemmit nem teremt, és ſemmi fü nem neuekedic rayta, mint az Sodománac, Gomorábnac, Adamánac és Seboimnac el ſüllyeztett helyén, mellyeket az WR el ſüllyeztett az ö búſúlásában és haragiában.)

Geneſ: 19.

24 Azt fogiác (mondoc) mondani minden népec: Miért czelekedett az WR így ezzel è földuel? Miczoda nagy búſúlás és nagy harag?

25 Es ezt fogiác mondani: Azért mert el hadtác az ö Attyoknac WRánac Iſtenénec ſiöuetſégét, mellyet tett ö vęlec, mikor ki hozná öket Ægyptuſnac földéből.

26 Es el ménuén tizteltenec idegen iſteneket, és le búrúltac az iſtenec elött, az kiket nem eſmértec vólt, és az kic ſemmi ióual ſoha nem vóltac ö nékic.

27 Es fel geriedett az WRnac búſúlása az földre, hogy reáia hozná mind az átkot, melly meg vagyon iruán ez könywben.

28 Es ki gyomlálta öket az WR az ö földökről haragiában, búſúlâſában, és nagy indulattyában, és vetette öket más földre, à mint moſt meg tettzic.

29 ¶ Az titkoc az mi WRunknál Iſtenünknél vadnac, Az ki nîlatkoztatott dolgoc miéinc és az mi fiainké mind öröcké, hogy ez töruénnec minden igéit bę tellyeſitsüc.

Iſtennec titkairul. Mint be azt mondaná. Vadnac titkai, azokrol mi ne tudakozzunc, hanem à melly az törvényben ki jelentette, arrol tudakozzunc es kérdgyüc.

e: Ez utolſo verſſben Moſes az töruénnec tudományát mutatia, es egybe vę az Iſtennec az töruenyen ki jelentette akaratyat, az az Iſtennec akaratyat azt ezele.

XXX. Réſz.

Azt mondgya meg Moſes ez Caputban, hogy mikor Iſten az Izraelitákat az ö paranczolatyához való engedetlenſégért rabſágra adgya, ha ott az rabſágnac helyén meg emlekeznec az Iſtennec vęlec való ſöuetſegerül, és tizta ſiuec ſierint meg tęrnec, az Iſten meg ſabadittya öket. Inti azért Moſes öket, hogy ſorgalmaſoc legyenec az Iſten paranczolatinac meg tartaſában, mellyekben azt mondgya hogy az Iſten az ö akaratyat olly nyilván jelentette meg, hogy ſenki azt nem mondhatya, hogy nem hallotta és nem tudta.

1 MInd az által mikor bę tellieſednec raytad mind ezec, az áldás és az átoc, mellyet elödben adtam te néked, ha meg emlekezendel elmedben à pogán népec között, à kic közzé vetend tégedet az te WRad Iſtened.

2 Es meg tęrién az te WRadhoz Iſtenedhöz, engedſi az ö ſiuának mind az ſierint az mint én paranczolom te néked è mai napon, te és az te fiaid, az te tellyes ſiiuedből és tellyes lelkedből.

3 Viſſza hozza az WR à te foglyaidat könyörüluén te raytad, és hozzád forduluán, öſſue gyüyt tégedet minden népec közzül, à kic közzé el hintend tégedet à te WRad Iſtened.

4 Ha

4 Ha az Eegnec vtólſo réſzéreviteteélis, onnétis ősſue gyüyt tégedet az WR Iſten, és onnétis fel veſſen tégedet.

5 Es viſzſza hoz tégedet az te WRad Iſtened, arra az földre à mellyet birtanac az te Atyáid, és birni fogod azt, és iól léſſen te veled, és inkáb meg ſokaſit tégedet hogy nem mint az te Atyáidat.

6 Es környül-metéli az te WRad Iſtened az te ſziuedet, és à te magodnac ſiuét, hogy ſiereſſed az te WRadat Iſtenedet tellyes ſiiuedből, tellyes lelkedből, az te életedért.[h]

[h] Az ek, hogy élhes.

7 Boczáttya pedig à te WRad Iſtened mind ez átkokat az te ellenſégidre, és azokra kic téged gyülölnec, az kic üldöztenec tégedet.

8 Te annac okaért meg tér, és engedgy az WR ſiauánac, és tellyeſits meg minden paranczolatit, mellyeket én paranczoloc te néked ma.

9 (Es bőwölkedőué téſſen tégedet az te WRad Iſtened az te kezeidnec minden munkaiában, az te méhednec gyümölczében, à te barmodnac teniſiéſében, és à te földednec gyümölczében, az te iódra: Mert meg tér az WR hogy vigadgyon te raytad néked iódra, miképpen őruendezett az te Atyáidon.

10 De úgy mind az által, ha engedendeſi az te WRadnac Iſtenednec ſiauánac, meg őrizuén az ő paranczolatit és az ő végezéſit, mellyec meg irattattac ez Törueénec könyuében, és mikor meg térendeſi az te WRadhoz Iſtenedhöz tellyes ſiiuedből és tellyes lelkedből.)

11 Mert ez paranczolat à mellyet paranczoloc én ma te néked, nem titkoltatott el te tőled, ſem táuól ninczen.

12 Nem Mennyekben vagyon, hogy azt mondanád: Kiczoda hág fel mi érettünc az Mennyekbe, hogy alá hozná aſzt mi nékünc, és arra minket meg tanitana hogy bé tellyeſitsüc azt? Rom: 10.

13 Sem az tengeren túl ninczen, hogy azt mondanád: Kiczoda mégyen által mi érettünc à Tengeren, hogy elő hozná azt mi nékünc, és meg tanitana minket arra, hogy bé tellyeſiczüc azt?

14 Hanem felette közel vagyon te hozzád az IGE, az te ſzádban és az te ſiiuedben, hogy bé tellyeſitſed azt.

15 Meg láſſad. Imé adtam tenéked elődbe ma, életet, iót, eſmét halált és gonozt.

16 Mikor (tudni illic) én te néked paranczolom ma, Hogy ſiereſſed az te WRadat Iſtenedet, hogy iáry az ő útaiban, és őrizzed az ő paranczolatit, és az ő végezéſit, és az ő itéletit, hogy élly, és meg ſokaſittaſſál, és meg áldgyon tégedet az te WRAD ISTENED az földön mellyre bé mégy, hogy örökſégül birjad azt.

17 Hogy ha el forduland az te ſziued, és nem engedendeſz, és ha el

ha el hajoluán, le búrúlandaſi idegen iſtenec előtt, és tiſztelended azokat.

18 Tudtotokra adom ma tinéktec, hogy általan fogua el vészitec, nem çltec ſoc ideſig azon az földön, az mellyre az Iordánon által keluén mégy, hogy örökſégül biriad azt.

19 Bizońſágúl hiuom ti ellenetec ma az Mennyet és az földet, hogy çletet és halált adtam elötökbe, áldáſt és átkot, válaſſiad annac okaért az çletet, hogy çlheſs, mind te mind az te magod.

20 Hogy ſiereſſed az te WRadat Iſtenedet, és hogy engedgy az ő ſiauánac, és ragazkodgyál hozzáia, mert ő az te çleted és az te çletednec hoſſiúſága, hogy lakozzál azon az földön, mellyről megeskütt az WR az te Atyáidnac, Abrahamnac, Isháknat és Iácobnac, hogy nékic adná azt.

XXXI. Réſz.

Meg mondgya Moſes az népnec, hogy néki az Iordán vizén innét meg kellene halni. Azért az Ioſuet ő helyette feiedelemmé tévén Iſten parantſolattyából, őtet Lép igereteckel bátorittya. A Tőruént meg irua adgya az papoknac es az feiedelmeknec, es paranczolſya hogy minden heted eztendőben azt el olvaſſac közönſeges helyen. Vtolſor az Iſten paranczolattya ſerint éneket ſerez, mellyre az kőlſeget meg tanittya, hogy azt ſőntelen eneklly éc, hogy az Iſtennec ő hozzáioc való tó vóltának, es az ő hála adatlanſágoknac őrőcbizonſága lenne ez énec.

1 AZ után mikor Moſes elő áluán, ez igeket meg mondotta vólna az egéſi Izrael népénec.

2 Monda nékiec: Száz és húſz eztendős vagyoc moſt, nem iárhatoc ez után ſem ki ſem bę, annac felőtte az WR ezt mondá énnékem: Ez Iordánon nem mégy által.

3 Az te WRad Iſtened ő mégyen által te előtted, ő vezti el az pogányokat te előtted, és birod azokat. Az Ioſue mégyen által te előtted, az miképpen meg mondotta az WR.

4 Es ácképpen czelekeſſic azockal az WR, az miképpen czelekedett Sihonual és Oggal az Emórręuſoc királiual, és azoknac földöckel, az kiket el vezté.

5 Mikor azért adandgya az WR azokat ti kezetekbe, akkor mindeneſtől fogua czelekedgyétec vęlec az paranczolat ſierint az mint meg paranczoltam ti néktec.

6 Legyetec erőſſec és bátorîczátoc meg magatokat, ne félljetec és ne röttegietec ő tőlec, mert az te WRad Iſtened léſien ki te veled el mégyen, nem hágy el tégedet, ſem el nem marad tőled.

7 Szólîtá azért Moſes az Ioſuet, és monda ő nékie az egéſi Izrael népének ſiemei előtt: Légy erős és bátorîts meg magadat, mert te mégy bę ez néppel az földre, mellyért meg eskütt az WR az ő Attyoknac, hogy iőuendőre ő nékic adná azt, és te oztod azt el ő nékiec nîllal.

8 Az WR pedig az ki te elõtted mégyen, õ léſien te veled, el nem hágy tégedet, ſem el nem marad tõled, ne fély és ne rõtteg.

9 És minec vtánna meg irta vólna Moſes az Tõruéñt, adá azt az papoknac az Leui fiainac az kic viſelic az WR ſiõuetſégénec Ládáiát, és az Izraelnec minden véneinec.

10 Es meg paranczolá nékic Moſes, monduán: Minden hetedic eztendõben, az ſzabadſágnac eztendeiénec ideién, az Sátoroknac innepében.

11 Mikor eljõuend az egéſi Izrael, hogy meg jelennyéc az te WRad Iſtened elõtt, azon az helyen az mellyet válaztand, el oluaſſad ez Tõruéñt az egéſi Izrael elõtt az õ halláſokra.

12 Gyũyts egybe az népet, férfiakat, és aſſiſioni állatokat, az te kiczinkeidet és jõueuénidet kic az te kapuid között vadnac, hogy hallyác és tanúllyanac, és féllyéc az ti WRatokat Iſtenteket, és õrizzéc meg ez Tõruéñnec minden igéit.

13 Es azoknac fiai az kic nem tudtác (ez tõruéñt,) hallyác és tanúllyác félni az ti WRatokat Iſtenteket, mind addig az mig éltec azon az földõn, az mellyre, által keluén az Iordánon, mentec, hogy õrõkſégül biriátoc azt.

14 Es monda az WR Moſesnec: Imé el közelgettec az te napid hogy meg hally, hijad az Ioſuet és állyatoc az Gyülekezetnec Sátorában, és paranczolatokat adoc néki. El méne azért az Moſes és Ioſue, és állánac à Gyülekezetnec Sátorában.

15 Es meg jelenéc az WR az Sátorban felhõnec oſlopában, és meg álla az felhõnec oſlopa az Sátornac aytaiában.

16 Es monda az WR Moſesnec: Imé te el aluſſol az te Atyáidual egyetembe, az után fel keluén ez nép paráznalkodic idegen iſteneckel az földõn, à mellyre mégyen hogy lakozzéc azon, és el hágy engemet, és fel feyti az én ſiõuetſégemet mellyet én õ vęle ſierzettem.

17 Annac okaért fel geried az én haragom õ ellene és el hagyom õket, és el rõytem az én ortzámat õ elõlõc: és meg emésztętic, és ſoc nyaualyác és nyomorúſágoc találályác õtet. Es mondani fogia az napon, Auagy nem annac okaért találté ez ſoc nyaualya és nyomorúſág minket, hogy ninczen Iſten mi közõttünc?

18 En pedig valóba el rõytem az én ortzámat azon az napon az õ ſoc gonoſſágáért az mellyet czelekedendic, hogy az idegen iſtenec után haylott.

19 Moſtan annac okaért iriátoc meg magatoknac ez éneket, és tanits meg arra az Izrael fiait, adgyad azt az õ ſiáiokba, hogy légyen ez énec bizonſágúl az Izrael fiai ellen.

20 Mert ha bę viſiem õket arra az

ra az földre, mellyről meg eskütem az ő Attyáinac, téjjel és mézzel folyó földre, éſſic pedig és meg elegeſſic és meg hizlallya magát, ackoron haiol az idegen iſtenekhöz és azokat tiztelic, és fel boſiſſontanac engemet, és fel bontyác az én ſöuetſégemet.

21 Mikor pedig reáiocſiállanac azſoc nyaualyác és nyomorúſágoc, ackor ő elöttöc ez énec bizońſág léſſen, (mert el nem feleyti azt az ő maradéka,) mert iól tudom az ő gondolattyokat, és mit czelekedgyéc moſtis, minec elötte bę vittem vólna ötet à földre az mellyről meg eskütem.

22 Meg irá azért Moſes azt az éneket azon napon, és meg tanîtá arra az Izraelnec fiáit.

23 Annac vtánna paranczolá Ioſuenec az Nun fiának, és monda: Légy erös és bátorîts meg magadat, mert te viſied bę az Izraelnec fiait arra az földre, az mellyről meg eskütem nékiec, és én léſſiec te veled.

24 Mikor pedig el végezte vólna Moſes ez Töruénnec igéinec iráſát az könywben, mind azoknac végéig.

25 Paranczolá Moſes az Leuitáknac kic viſelic vala az WR ſöuetſégénec Ládáiát, mondván:

26 Vegyétec az Töruénnec könyuét, és helyhezteſſétec azt az ti WRatoknac Iſtenteknec ſöuetſégénec Ládáiába, és légyen ott te ellened bizońſágúl.

27 Mert én tudom az te engedetlenſégedet, és az te kemény nyakadat, Imé moſtis holott męg köztetec ęlec, az WR ellen engedetlenec vadtoc, menîuel inkáb minec vtánna meg halandoc?

28 Gyüytſétec én hozzám az ti nemzetſégteknec minden véneit, és feiedelmiteket, hogy ſiólyam az ő fülöc halláſára ez igéket, és bizońſágúl hîjam ő ellenec az Mennyet és az földet.

29 Mert tudom hogy minec vtánna meg halandoc, meg fértzetitec magatokat, és el tęrtec az vtról mellyet paranczoltam ti néktec, melly dologért iö ti reátoc veſzedelem az vtólſo napokon, mikoron czelekedendetec gonozt az WRnac ſiemei elött, boſiſiontuán ötet az ti kezeiteknec czinálmányáual.

30 Annac okaért ſiollá Moſes az egéſi Izrael gyülekezetinec füle halláſára ez éneknec igéit, mind azoknac végéiglen.

XXXII. Réſz.

El mondgya Moſes az Eneket, mellyet az Iſten paranczolattya ſerint ſerzett vala, es elöſer minec vtanna az Eeget es az földet bizonſágul hîta volna, es az népet intette volna az eneknec figyelmetes halgatáſára, az vtán ſol az Iſtennec ſgaſſagarol, igaz iteletirol, es minden dolgainac tökélletelſégéről, hogy az nép ne vádolhatna az Iſtent semmi hamiſſagban. Maſodizor ſzol az Iſtennec az ő népéhöz valo kegyelmes io vóltárol, es az népnec hálá adatlanſágárol es Iſtenről valo el ſakadaſárol. Harmadſor fenyegeti öket Iſtennec nagy haragiával, es iöuendöt mond az ő rábſágokról. Negyedſzer igeretet téſſen nékic az ő ellenſégeknec veſſedelmeről. Octödſer inti ő-

ket az Isten Tőrvényének meg tartasara. Vtolszor paranczolya Isten Mosesnec hogy fel menyen meg halni az Abarim hegyére.

1 HAlgassátoc Eegec és sióloc, es az Föld halgassa az én számnac ékes szólását.

a: Az az, Kénáznom la stentől hogy az én beszédemnec ollen hassna legyé à ti szivetekben, az minemű az szep esönec á földi vetemenyeken.

2 a Czöpegien mint az esö az én Tudományom, mint az esöc az pásiton, mint az esönec czepei az füvön.

3 Miuel hogy az WRnac neuét hirdetem, tulaydonîczatoc nagyságot az mi Istenünknec. b

b: Tudni illic, halgatuán es megtartuán az ő beszédét.

4 c Annac az kő siiklánac, kinec czelekedete tökélletes. Mert néki minden vta igasság, az erös hiw Istennec, ki hamisságot nem tud, ki igaz és ió.

c: Az enekmec kezdetében szol àmoses az Istennec minden dolgaiban valo igasságárol, hogy senki ő tet hamisságban ne vàdolhatnà, az vtàn szol keszyelmességéről, es az ő népéhöz valo iò tetemenyéről.

5 Meg ferteztette magát az gonosi el fordúlt nemzetség az ő bűnéuel, melly nem az ő fiai tulaydonsága.

6 Auagy ezzel kel valaé fizetnétec az WRnac, bolond és esztelen nemzetség? Auagy nem öié az te Atyád az ki meg szabadîtott? Auagy nem ő tetté naggyá, és nem ő erősitette meg?

7 Emlekezzél meg az régi idökről, gondold meg az régi idöknec eztendeit. Kérdgyed meg az te Atyádat és meg ielenti te néked, à te véneidet és meg mondgyác te néked.

d: Az Istennec az Izraelbéz valo szerelmeről, es kegyelmességéről szol, hogy eleitől fogua fk Chananensoc hozzánc àltal

8 d Mikor az Nagyságos Isten örökségeket osztaná az népeknec, és mikor el sielezté az embereknec fiait, még ackor az pogányoknac határokat el rendelé, az Izrael fiainac számoc szerint.

földét nékic rendelt, à puztán öket Ægyptusból ki vitte es az dragalatos földbe bé vitte öket.

9 Mert az WRnac erössége az ő népe, az Iácob ő néki sorsual iutott öröksége.

e: Erti ez nagy kietlent mellyen sàrtàc minec vtànna Ægyptusbol ki iöttec volna.

10 e Találá ötet az puzta földön, és az kietlenségnec isionyú puztaiában, környúl vöué ötet, oktatá ötet, örizé ötet mint az ő szeménec fenyét.

11 Mint az Sas fésiket rak, az ő fiain ül, ki teriezti az ő siárnyait, fel vésii az ő fiait, viseli azokat az ő siárnyain.

12 (Vgy) az WR önnön maga hordozta ötet, és nem vólt ő vele idegen nemzetségnec istene.

13 Helyheztette ötet az magas földre, hogy ennéie az földnec gyümölczét, és az kő siiklából is mézet adott nékie, és olayt az kemény köből.

14 Az tehennec vaiját, és az iuhoknac téijét, à bárányoknac, az Básán mezeién termett kosoknac, az keczke bakoknac, és az gabonánac köueriuel egybe, Az siölönekis tizta vérét ittad.

f: Az Izraelnec Istenhöz valo hàlà àdatlenságárol, es engedetlenségéről

15 f Es minec vtánna meg hizott az Izrael, Isten ellen rúgodozott. Meg hizakodtál, meg köuéredtél, meg gazdagodtál. El hagyá az Istent az ki fel magaztalta vala ötet, és meg vtálá az Istent az ő meg siabadîtásának kő siikláiát.

g: Az bálványokat nez nezi vtàlatosságoknac es gonoszoknac.

16 Haragra inditottác ötet az idegen isteneknec tizteletiuel az vtálatosságoc által bosiiontottác ötet.

17 Aldoz-

17 Aldoztanac ördögöknec nem az Istennec, olly isténeknec kiket nem esmértenec, wy istenéknec kic közelről iöttenec, kiket nem féltec az ti Atyáitoc.

18 Az Istenről az ki siúlt tégedet el feledkeztél, el feledkeztél mondoc az Istenről à ki nemzett tégedet.

19 Mikor pedig ezt látta vólna az WR, meg vtálá haragiában az ő fiait és az ő leánit.

b: Az Istén haragsic az ő népenec kemenségeiért es bálá adatásáért.

20 b És monda: El rőytem az én ortzámat előlőc, meg látom mint iárnac végre, mert el fordúlt nemzetség ez, és olly fiac kikben semmi tökélletesség ninczen.

21 Ők haragra inditottác engemet az által az mi nem isten, meg haragitottác engemet az ő hiába valóságoc által: Enis azért öket fel ingerlem az által az ki nem én népem, az bolond nép által ingerlem öket.

Ieremi: 14. Rom: 10.

22 Mert tűz geried az én búsúlásomban, és égni fog mind az alsó pokolíglan, és meg emézti az földet, és az ő gyümölczét, és fel gyuytya az hegyeknec fundamentomit.

23 Gyűytec ő reáioc minden nyaualiákat, az én nílaimat mind hozzáioc löuöldözem.

24 Meg emésztetnec ehség-uel, és el vesínec gyuladozó betegséguel és keserű halálual, az fene vadaknakis reáioc boczátom az ő fogokat, az földön mászó kigyóknac mérgeckel egyetembe.

25 Kiuől meg emészti öket az fegyuer, és az ő ágyas házokban az röttegés, az iffiatis, az siúzetis, az częts siopótis az vén emberrel éggyűtt.

26 El végeztem vala hogy mindenestől el veszessem öket, és az ő emlekezeteket el törőllyem ez földről.

i: Értelmez. El végeztem vala magamban hogy mindenestől el veszessem az en népemet, De mivel hogy az pogány nemzetség olly bolond, hog mikor ő kószúrlác egy az én népemben ezert kerget, az ő tulaydó ereiehnec tulaydonittya azt, es nem ésmérkem, hog azt magoknac ne tulaydonitsác, nem veszitem el mindenestől az én népemet.

27 i Ha nem gondolnám az ellenségnec haragiát, és hogy az ő ellenségec keuélységből ezt mondanáia: Az mi hatalmas kezünc, és nem az WR czelekedte mind ezeket.

28 Mert tanácz nélkül való nép, és ninczen ő benne értelem.

29 Ha eszesec vólnánac meg értenéc ezt, meg gondolnác az ő vtólso állapatryokat.

30 Miképpen kergetet vólna egy ő közzülőc ezert, és kettő mi módon üzhetne tíz ezért, ha az ő istenec öket el nem adta vólna, és az WR nem adta vólna öket kezbe?

31 Mert nem ollyan az mi Istenünc mint az ő istenec, az mi ellenséginkis meg itélhetic ezt.

32 k Mert az ő szőlő töuöc Sodománac és az Gomorránac szőlő töuét meg haladgya, az ő szőleiec mérgesec, keserű azoknac szőlő gerezdec.

k: Az sódomabéliektől vőtt hasonlatosság által mondgya meg minémüec ez pogányec, annit tészen pedig mint ha azt mondaná, hogy az pogányoc gonoszbac az Sodomabéliekhez.

33 Az Sarkányoknac mérge az ő boroc, és Aspis kigyóknac kegyetlen epéie.

eknél es Gomorrá-

34 l Nem de el tétetue vagyoné nálam? bę peczeteltetett az én kénczeim között.

35 Enîm az bosîsîú állás és az fizetés, mikor ideie léſien, tantorgani kezd az ő láboc, mert közel vagyon az ő veſzedelmeknec napia, és ſietnec az mellyec reáioc köuetköznec.

36 Mert bosîsîút áll az WR az ő népeiért, és az ő ſzolgait meg ſiánnya, mikor lárandgya hogy el költ ereiec, és mind az fogoly, mind az meg hagyatott, ſemmi. m

37 Es noha azt mondgyác: Holott vagyon az ő Iſtenec, az Iſten az kiben reménſégeket helyheſztettéc?

38 Az kiknec áldozattyoknac köuérît éſſic vala, és kiknec borokat az itali áldozatban iſſiác vala? Kellyenec fel, ſegéllyenec meg titeket, és óltalmazzanac meg.

39 Mind az által láſſátoc meg hogy én vagyoc, és ninczen Iſten én kiuölem, én öléc, és én eleuenîtec, én ſebeſitec és én gyógyitoc, és ſenki ninczen, ki az én kezemből ſzabadîthaſſon.

40 n Mikor fel emelendem az én kezemet az Eegbe, és aſzt mondandom: Eelec én öröcké.

41 Ha meg éleſitem az én fegyueremet, és az én kezemet az itéletre vetem, boſzſzút álloc az én ellenſégimen, és az engem gyülölöknec meg fizetec.

42 Meg réſiegîtem az én nîlaimat vérrel, és az én fegyuerem meg emézti az ő húſokat, az meg öletteknec és foglyoknac véreckel (réſzegîtem meg fegyueremet,) hogy az én ellenſégimnec eleitől fogua való bünökért boſiſiút állyac.

43 Öruendezzetec pogányoc az ő népéuel, mert az ő ſzólgainac vérét meg torollya, és boſzſzút áll az ő ellenſégin, és kegyelemmel bę fedezzi az ő földét és az ő népét.

44 El méne azért az Moſes, és el mondá ez éneknec minden igéit az népnec füle hallâſára, ő és az Ioſue Nunnac fia.

45 Es el végezé az Moſes mondani mind ez igéket mind az egéſi Izraelnec.

46 Es monda nékiec: Vegyétec ſiiuetekbe mind ezeket ez igéket, az mellyeckel én bizonſágot téſiec ti ellenetec ez mai napon, és paranczollyátoc meg az ti fiaitoknac hogy meg örizzéc és meg tartſác ez Törueénnec minden igéit.

47 Mert nem hijába való ige hogy meg vtáltatnéc ti tőletéc, hanem ez az ti ęletetec, és ez ige által hoſzſzabîttyátoc meg napitokat az földön, mellynec birâſára ti által mentec az Iordánon.

48 Vgyan azon napon ſzóla az WR Moſesnec, monduán:

49 Menny fel az Abarim hegyére, az Nebohnac hegyére, melly

l. Az az, Iól tudom minémű az pogányoknac ſzelekedetec, noha (Rō. 12. pe. 3. Heb 10. deig ideig el halgatom, de időtöuébbe meg büntetę. Siol azért is az Iſten népének ellenſégimnec büntetéſekről.

m. Az az, Mikor az Iſten látandgya hogy ſemmi ereie ninczen az ő népének, ſem annac az ki fogságba vitetett, ſem annac a ki meg maradott.

n. Az kęznec fel emelęſe, eſkűueſnec iele. Azt mondgya azért, mikor ęn meg eſkűueſſi hág meg büntetęcz valakit, nem veſſi azt ki ſenki az ęn kezemből

melly vagyon az Moabnac földén, és az melly vagyon az Iericho ellenébe, és nézd meg az Canaan földét, mellyet én adoc az Izrael fiainac örökségül.

50 Es haly meg az hegyen, az mellyre fel mégy, és takarîtaſſal az te népeidhöz, az miképpen
Num: 20.23. meg hólt Aaron az te atyádfia az Hor hegyén, és takarîtatot az ö népéhöz.

Num: 20.27. 51 Miuel hogy vétkeztetec én ellenem az Izrael fiai között az verſengéſnec vizénél az Sin puztaiában Cadeſnél, mert nem ſentelétec engemet az Izrael fiai közöt. o

o: Az ez, Nem adátoc nékem ez melyſégot, es nem hüttec, hogy az kő ſyiklából vizet adhatoc.

52 Meg látod ellenbe az földet, de oda nem mégy, arra az földre az mellyet adoc az Izrael fiainac.

XXXIII. Réſz.

Az Moſes az ö halála előtt az Izraelnec fiait meg áldgya, es mindenic nemzetſégről iöuendöt mond, Az Iſtentől nékiec minden iókat keruén.

1 EZ pedig az áldás mellyel meg áldá Moſes, Iſtennec embere, az Izrael fiait, minec elötte meg halna.

2 p Es monda: Az WR az Sinai hegyből iött, és Seir hegyéből támadott ezeknec, meg vilagoſodott az Parannac hegyéből, és el iött tíz ezer ſienteckel, az ö iob keze felöl tüzes töruény fénlic vala nékic.

Exod: 19. Num: 21.11. p: Az az, Miképpen az Nap minec vtánna fel támad, mind iobb-n iobban mutattya magát. Azonképpen az Iſten minec vtán mind nilualtabban mutatta magát. Az Sinai hegyén, Seir hegyén, es az Paranac hegyén.

3 Es immáron ſiereti az népeket, az ö népének ſientei vadnac az te kezedben, azokis ſerkeztettéc magokat az te lábaidhoz, és halgattyác az te beſédedet.

4 Tudni illic az Töruényt mellyet paranczolt mi nékünc à Moſes, melly az Iácob gyülekezetinec örökſége.

5 Mert ollyan vólt Izraelben Moſes mint az kiráły, mikor öſſue gyültec az népnec feiei, és egyétembe az Izraelnec nemzetſégi.

RVBEN. 6 Eellyen az Ruben és meg ne hallyon, és ne légyen ſiáma az ö férfiainac.

IVDA 7 Ez vólt pedig az Iudánac áldáſa, és monda: Halgaſd meg WRam az Iudánac ſzauát, és az ö népéhöz vigyed haza ötet, q az ö keze elegſéges légyen néki mikor az ö ellenſége ellen ſegitſég léſieſſ ö néki.

q: Az az, mivel hogy Iuda feſtedelemſzen, engedgyed hóg dicsöſſégeddel menyen mag deakor haza.

LEVI. 8 Az Leuiről pedig monda: Az Vrimmal és Thummimmal meg ékeſitetted az Iſten félö férfiat, kit meg kéſértél Maſſaban, mikor verſengenénec az Meriba vizei mellet.

Exod: 17. Num: 20.

9 r Ki azt mondötta az ö Attyának és az ö Annyának: Nem láttam ötet, és az ö attyafiait ne eſmerte, mert öriztéc az te beſédedet, és az te ſiöuetſégedet meg tartottác.

r: Az Moſes dicséret az Aaron papot es az Leuitákat, hóg az hiuatalbá mellyel Iſten ötet meg ékeſitette vala, magokat, nélhiuen el tártanac, es mindenekről Iſtennec ſzentelted gondolnan Attyockal, Anyockal, attyokfiaiual. Példa azért az Aaron az Leuitákal egybe az Egyházi ſzol gáknac.

10 Tanittyác az te itéletidre az Iácobot, és az te tőruénidre az Izraelt, ió illatú füstöt tésinec az te orrzád előtt, és égő áldozatot az te óltárodon.

11 Ald meg WRam az ő marháiát, és az ő kezeinec munkáia légyen kedues te előtted, roncz meg derekokat az ő ellenségeinec és az kic ötet gyűlőlic, hogy fel ne kelhessenec.

BENIAMIN.

12 Az Beniaminről monda: Az WRnac szerelme (az Beniamin), és lakozni fog bátorságoson ő mellette, [a] óltalmazuán ötet mindenkor, és az ő vállai közöt lakozuán.

a: Az az, Az Beniamin nemzetsége az Istn mellet bátorságoson lakic, mivel hogy őtet az Istn ótalmazta. (IOSEPH. mazza, es lakozni fog Ierusalemben, melly közepette lészen annac az nemzetségnec, mint az embernec feie közepette vagyon az embernec két vallamac.

13 Az Iósephről pedig monda: Meg áldattatott az WRtól az ő földe az Eegnec gyönyörűségeiért, az harmatért, és az mélységből származó vizekért.

14 Es az Napnac melegségétől, az Hóldnac neduességétől meg érlelt gyönyörűséges gyümölczekért.

15 Es az régi hegyeknec teteinec gyönyörűségeiért, és az régtől fogua való halmoknac gyönyörűségeiért.

16 Az földnec gyönyörűségeiért és kazdagságáért: és az czipke bokorban lakozónac [b] ió akarattya szállyon Iósephnec feiére, és az ő attyafiai közzül ki választatotnac teteiére.

Exod: 3. b: Az az, Istennec ió akarattya szállyon Iósephre, az ki nekem meg jelent vala az czipke bokorban.

17 Mint az választott ökörnec ékessége, az ő ékessége és az ő szaruai ollyanoc mint az Vnicornisnac szaruai, azockal az népeket öklöldözi mind az földnec végeig, és ezec az Ephraimnac tíz ezeri, és az Manassénac ezeri. [c]

c: Azt iellentt hogy az mit Iosephről mondott, hozlészen Ephraim es Manasse nemzetségéuel.

ZEBVLVN ISSACHAR

18 Es az Zabulunról is monda: örvendezz Zabulun, mikor bemenendesz, és te Issachar, az te sátoridban.

d: Az az, Iollebet messze fsze az tengertől mellet fognac lakni, mind azért nem hogy ők az Istn Templomahoz ne menniének) nec, de egyebeketis fel indittanac arra hogy oda menienec, noha az tenger mellet lakuán igen meg gazdagodnac.

19 [d] Az népeket Isten hegyére hijác, és ott igasságnac áldozattyát áldozzác, mert az Tengernec böwségét szopiác, és az föuénnec el röytett kénczeit.

20 Es az Gadról monda: Aldott az, az ki az Gadot ki terjeztette: Mint az Orosláń úgy lakic földében, és az ő ellenségénec kariát és teteiét meg marja.

e: Ezt azért mondgya, mert az Gad nemzetsége munec vtánna mindenec előtt örökséget vött volna, arra kötelezte vala DAN) magát, hogy az ő attyafiaual Neph-) egyetali) be el menné az Canaan földénec meg vételére.

21 Es ió ideién gondot viselé magáról, és az Törvény adótól rendeltetett örökségben matada, azért el ménuén az népnec feiedelmiuel, az WRNAC igasságát czelekeszi, és az ő itéletit az Izraellel éggyűt. [e]

22 Es az Danról monda: Az Dan mint az Oroslánnac kölyke, ki szököllic Básánból.

23 Es az Nephtaliról monda: O Nephtali ki az WRNAC ió akarattyáual és áldásáual telyes vagy, az Nap enisietet és az Delt birjad.

ASER.

24 Es az Aserről monda: Aldott az több fiac felött az Aser, az ő attyafiai előtt kedues lészen, és meg áztattya az ő lábait olayban.

f: Az az, Az melly földet te birsz, vassal es ermel bővölködic, talpad alatt vasat es ermet lésszen.

25 Vas és ęrtz az te sáruid, f és erős hatalmas lésieſi az mîg ęlſi.

26 Ninczen hasonló ez Istenhöz ô Izrael, ki az Eegekbe ül az te segîtſégedre, és az ô nagyságos vólta az felsö felhökben.

g: Moſes az Istentöl minden iót kémánac Izraelitáknac.

27 g Oltalmad légyen az örökké való Isten, alattad légyenec az ô öröcké való kariai, ki az te ellenſégedet te elötted ki üzze, és azt mondgya: Veſſeſd el (ellenſégidet.)

28 Hogy lakozzéc bátorſággal az Izrael egyedül, az Iácob forrása b az gabonának és bornac földében, az Eegekis adgyanac néki harmatot.

b: Iácob forráſának nevezi az Izraelt, mivel hogy Iácobtol ſzármazott.

29 Bódog vagy Izrael, Kiczoda ollyan nép mint te, ki óltalmaztatol az WR által, az te segitségednec paisa által, ki az te diczöſégednec fegyvere? Aláztaſſanac meg az te ellenségid te elötted, és te azoknac magaſſágit i tapodgyad.

i: Az más ſzáſſágokon érti az feiedelmeket &c.

XXXIIII. Rész.

Meg mutattya Isten Moſesnec az igeretnec földét, Meghal Moſes az hegyen, el temetteteic Istentöl, ſiratnyác ötet az Izraelitác ſokáſtig. Az Iosuet állattya Isten az Moſes helyére, hogy az ô népének hadnagya légyen.

a: Ezeket kétſégnélkül az Iosue irta mind az ô könyvével egybe.

1 a Fel méne annac okaért Moſes az Moab mezeiéről, az Nebo hegyére, az halomnac tetejére, melly vagyon Iericho városának ellenébe, és megmutatá ô néki az WR mind az földet, tudni illic Gileadot mind Danîg.

2 Es az egéſi Nephtali Ephraim és Manaſſe földét, az egéſz Iehuda földét, mind az vtólſo tengerîg.

3 Es az Dęl felöl való tartomáńt, az Ierichonac az Palma fác városának völgyét, mind Soarîg.

4 Es monda néki az WR: Ez az föld mellyröl meg esküttem Abrahamnac, Isháknac, Iácobnac, monduán: Az te Magodnac adom azt, Meg mutattam azt hogy látnád ſzemeiddel, de oda bę nem mégy. Gen: 12. 13. 15.

5 b Annac okaért meg hala ott Moſes az WRnac ſzolgáia, Moabnac földén, az WRnac beſzéde ſzerint. b: Moſes halála.

6 Es el temeté ötet (az WR) egy völgyben, az Moabnac földén, az Bet Peor ellenébe, és ſenki nem tudgya az ô temeteſének helyét mind ez mai napîg.

c: Moſes életének eztendei. 7 c (Az Moſes pedig ſiáz és húſi eztendös vala mikor meg hala, nem homályoſodott vala meg az ô ſzeme, ſem el nem fogyatkozott vala az ô ereie.) Deut. 30. 2

8 Es ſiratác az Izrael fiai Moſeſt az Moabnac mezeién harmintz napîglan, és bę tellyeſedénec az Moſes ſiratáſának napiai.

9 Az Iosue pedig bę tellyeſedéc bölczeſégnec lelkéuel, mert az Moſes vetette vala ô reáia az ô kezeit, és engedénec néki az Izraelnec fiai, és úgy czelekedénec az mint paranczolta vala az WR Moſesnec.

10 Es

10 Es nem támadott az után Izraelben ollyan Propheta mint az Moſes, kit eſmért vólna az WR ſiinről ſiinre.

11 Minden iegyekben és czudákban, mellyekért küldötte vala ötet az WR, hogy azokat czelekedné az Ægyptuſnac földében az Pharaó előtt, az ő ſiolgai előtt, és mind az egéſi orſzág előtt.

12 Es minden hatalmas czelekedetben, és minden nagy röttenetéſſégben, mellyeket czelekedett Moſes az egéſi Izraelnec ſieme előtt.

Moſes Ötödic Könyuének vége.

§ MOSES az ő Ötkönyuében bę foglal mindeneſtől fogua ez világnac eztendeiben, Kęt ezer, öt ſiáz, és negyuen kilentz eſztendőt, mellyet imígy találſi meg.

¶ Az őzőn vízig világ teremteſtől fogua vagyon 1656. eztendő. az mint meg tettzic Geneſ. 5. & 7.

¶ Az őzőn vizetől fogua az Abrahamnac ſűlettéig, 352. eztendő mint meg tettzic Geneſ: 11.

¶ Abraham ſűlte az ő fiát Iſhákot mikor volna 100. eztendős, Gen: 21.

¶ Iſhác ſűlte az ő fiát Iácobot mikor volna 60. eztendős, Gen: 25.

¶ Iácob mikor Ægyptumba mégyen ackor vole 130. eztendős, ő maga mondgya az király előtt, Gen:47.

¶ Az ván lakote Ægyprumban halála napiaig 17. eztendeig, mert mikor meg hólt, ackor 147. eſztendős volt, Gen. 47.:

¶ Ióſeph ęlt Ægyptumban az Iácob hólta ván 54. eztendőt, Mert mikor Iácob meg hólt, ackor volt Ióſeph 56 eztendős, melly meg tettzic innet, mert mikor Ióſeph Pharao eleibe áll, ackor 30 eztendős, mint meg tettzic Gen: 41. Az hőſégnec eztendeie 7 eztendő, az drágaſágnac máſodic eztendeiében ment bę Iácob. Ott Ióſeph az Atyáual ęlt 17 eztendeig. Mind ez téſſen 56 eztendőt. Az Ioſephnec pedig ęlténec eſztendei 110 eztendőc, ha abbol el veſed az 56 eztendőt, marad 54 eztendő. Ennyi ideig ęlt Ioſeph az Iácob hólta ván.

¶ Moſes ſűletett az Ioſeph hólta ván, 60 eztendőuel.

¶ Moſes mikor Ægyptumba mene, volt 80 eztendős, Exod: 7.

¶ Az puztában voltac 40. eztendeig.

Mind ezeket ha egybe veted, téſſen mindeneſtől 2549. eztendőt,